

GHID PRIVIND ARTICOLUL 5 DIN CONVENȚIE

Dreptul la libertate
și la siguranță

www.echr.coe.int

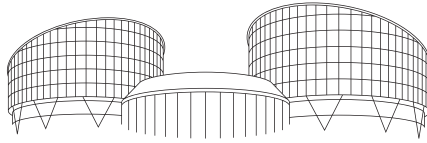

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Ghid privind articolul 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Dreptul la libertate și la siguranță

Actualizat la 31 decembrie 2021

Prezentul Ghid a fost elaborat sub autoritatea Jurisconsultului Curții și nu obligă Curtea.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă integral sau parțial acest raport, în format tipărit sau electronic (Web), să contacteze publishing@echr.coe.int pentru a se informa cu privire la procedura de autorizare.

Pentru informații privind traducerea în curs de realizare ale Ghidurilor de jurisprudență, vă rugăm să consultați documentul „*Traduceri în curs*”.

Textul original al acestui Ghid a fost scris în limba engleză. Acest Ghid este actualizat periodic, cea mai recentă actualizare fiind făcută la 31 decembrie 2021. Ghidul poate fi obiect al rectificărilor de ordin editorial.

Această traducere a fost efectuată ținând cont de traducerea Institutului European din România a ediției anterioare. Acest Ghid este publicat prin acord cu Consiliul Europei și Curtea Europeană a Drepturilor Omului și este responsabilitatea exclusivă a Proiectului „Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova”.

Ghidurile de jurisprudență pot fi descărcate de la adresa www.echr.coe.int (Jurisprudență – Analiză jurisprudențială – Ghiduri de jurisprudență). Pentru informații actualizate despre publicații, vă rugăm să accesați contul de twitter al Curții: https://twitter.com/ECHR_CEDH.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2022

Cuprins

În atenția cititorilor	6
I. Domeniu de aplicare	9
A. Lipsire de libertate	9
B. Criterii aplicabile	9
C. Măsurile aplicate în penitenciare	11
D. Controlul de securitate al pasagerilor aerieni	11
E. Privarea de libertate, alta decât arestarea sau detenția	12
F. Obligații pozitive în cazul privării de libertate	12
II. Legalitatea unei detenții în temeiul articolului 5 § 1	13
A. Scopul articolului 5	13
B. Respectarea legii naționale	14
C. Verificarea respectării legii naționale	14
D. Principii generale	14
E. Principiul securității juridice	15
F. Protecția împotriva arbitrarului	16
G. Decizia judiciară	17
H. Motivarea deciziilor și interzicerea arbitrarului	17
I. Unele vicii procedurale acceptabile	18
J. Întârzierea executării unei decizii de punere în libertate	18
III. Privări de libertate autorizate de articolul 5 § 1	19
A. Detenția în baza condamnării	19
1. Existența unei condamnări	19
2. Tribunal competent	20
3. Detenția, „ca urmare” a unei condamnări	20
4. Impactul procedurii de apel	21
B. Detenția pentru nerespectarea unei hotărâri ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzută de lege	22
1. Nesupunerea la o hotărâre pronunțată	22
2. Executarea unei obligații prevăzută de lege	23
C. Arest preventiv	24
1. Scopul reținerii și arestării	24
2. Înțelesul expresiei „motive verosimile de a bănui” (în continuare – „bănuială rezonabilă”)	26
3. Termenul „infracțiune”	28

D.	Detenția unui minor	29
1.	Aspecte generale	29
2.	Educație sub supraveghere.....	29
3.	Autoritate competentă.....	30
E.	Detenție din motive medicale sau sociale	31
1.	Aspecte generale	31
2.	Prevenirea transmiterii unei boli contagioase	31
3.	Detenția unui alienat.....	32
4.	Detenția bolnavilor de alcoolism sau toxicomanie	35
5.	Detenția unui vagabond.....	35
F.	Detenția străinilor	36
1.	Detenția unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe un teritoriu	36
2.	Detenția în vederea expulzării sau extrădării.....	37
IV.	Garanții pentru persoanele private de libertate.....	40
A.	Informarea despre motivele reținerii (articolul 5 § 2).....	40
1.	Aplicabilitate.....	40
2.	Scop.....	40
3.	Persoane informate despre motive	41
4.	Motivele trebuie să fie comunicate „în cel mai scurt termen”.....	41
5.	Modalități de comunicare a motivelor.....	41
6.	Extinderea motivelor comunicate	42
7.	Limba de comunicare	42
B.	Dreptul de a fi adus în fața unui judecător (articolul 5 § 3)	43
1.	Scopul normei	43
2.	Control judiciar prompt și automat.....	43
3.	Stabilirea magistratului competent.....	45
4.	Independență	45
5.	Condiții de procedură.....	45
6.	Condiții de fond	46
a.	Revizuirea în fond a detenției.....	46
b.	Competența de a dispune punerea în libertate	46
C.	Dreptul la judecare într-un termen rezonabil și eliberare în cursul procedurii (articolul 5 § 3).....	47
1.	Perioada de referință.....	47
2.	Principii generale	47
3.	Justificarea oricărei perioade de detenție.....	49
4.	Temeiurile unei detenții continue	49
a.	Riscul sustragerii.....	49
b.	Obstrucționarea justiției.....	50
c.	Recidiva.....	50
d.	Păstrarea ordinii publice.....	50

5. Diligența specială	51
6. Măsuri alternative.....	51
7. Liberarea pe cauțiune.....	51
8. Arestarea preventivă a minorilor	52
D. Dreptul la o examinare judiciară promptă a legalității detenției (articolul 5 § 4).....	53
1. Scopul normei	53
2. Aplicabilitatea normei	53
3. Natura controlului solicitat.....	55
4. Garanții procedurale	58
5. Condiția „celerității”	60
a. Perioada luată în considerare	61
b. Factori relevanți luați în considerare în momentul evaluării respectării condiției de celeritate	61
E. Dreptul la compensații pentru o detenție ilegală (articolul 5 § 5)	63
1. Aplicabilitate	63
2. Acțiunea judiciară	63
3. Disponibilitatea compensațiilor	64
4. Natura compensației	64
5. Existența unui prejudiciu.....	64
6. Cuantumul compensației	65
Lista cauzelor citate	66

În atenția cititorilor

Prezentul Ghid face parte din seria de Ghiduri de jurisprudență publicate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea”, „Curtea Europeană” sau „Curtea de la Strasbourg”), cu scopul de a informa practicienii în domeniul dreptului cu privire la hotărârile principale pronunțate de aceasta. Prezentul Ghid analizează și rezumă jurisprudența cu privire la aplicarea articolului 5 din Convenția europeană a drepturilor omului (în continuare „Convenția” sau „Convenția europeană”). Cititorii vor găsi aici principiile-cheie aplicabile, precum și precedentele judiciare relevante cu privire la acest articol.

Jurisprudența citată a fost selectată din hotărâri și decizii de referință de o importanță majoră și/sau adoptate recent*.

Hotărârile și deciziile Curții nu numai soluționează plângerile aduse în fața sa, dar servesc și unui scop mai general: de a clarifica, proteja și interpreta normele Convenției, astfel contribuind la respectarea de către state a angajamentelor asumate în calitate de Înalte Părți Contractante (*Irlanda c. Regatul Unit*, 18 ianuarie 1978, § 154, seria A nr. 25, și, mai recent, *Jeronovičs c. Letoniei* [MC], nr. 44898/10, § 109, 5 iulie 2016).

Prin urmare, misiunea sistemului instituit de Convenție este abordarea politicilor publice care urmăresc un interes general, astfel elevând standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența asupra întregii comunități a statelor semnatare ale Convenției (*Konstantin Markin c. Rusiei* [MC], nr. 30078/06, § 89, CEDO 2012). Astfel, Curtea a subliniat rolul Convenției ca un „instrument constituțional al ordinii publice Europene” în domeniul drepturilor omului (*Bosphorus Hava Yolları Turizm c. Ticaret Anonim Şirketi Ve Irlandei* [MC], nr. 45036/98, § 156, CEDO 2005-VI și, recent, *N.D. și N.T. c. Spaniei* [MC], nr. 8675/15 și 8697/15, § 110, 13 februarie 2020).

Prezentul Ghid include referințe la cuvinte-cheie pentru fiecare articol citat din Convenție sau din Protocoalele sale adiționale. Problemele juridice abordate în fiecare cauză sunt sintetizate într-o *Listă de cuvinte-cheie* selectate dintr-un vocabular de termeni, care, la rândul său, au fost extrași (în cea mai mare parte) direct din textul Convenției și din Protocoalele sale.

Baza de date HUDOC a jurisprudenței Curții permite căutarea după aceste cuvinte-cheie. Astfel, o asemenea modalitate de căutare va rezulta într-un grup de documente cu un conținut juridic similar (argumentarea și concluziile Curții din fiecare cauză sunt rezumate la cuvinte-cheie). Cuvintele-cheie aplicabile unei cauze pot fi vizualizate online pe pagina dedicată acestuia la fila care descrie detaliile cauzei. Veți găsi toate explicațiile necesare în *Manualul de utilizare HUDOC*.

* Hotărâri sau decizii pot fi citate în una sau în ambele limbi oficiale (franceză și engleză) ale Curții și ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului. Dacă nu se specifică altfel, toate referințele citează o hotărâre cu privire la fondul cauzei pronunțate de o Cameră a Curții. Mențiunea „(dec.)” se referă la o decizie a Curții, iar mențiunea „[MC]” indică o hotărâre adoptată de Marea Cameră a Curții. Hotărârile pronunțate de o Cameră, care nu sunt definitive la data prezentei actualizări, sunt marcate cu un asterisc (*).

Articolul 5 din Convenție – Dreptul la libertate și la siguranță

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;
- b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzută de lege;
- c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;
- d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere, sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;
- e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;
- f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau contra căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse contra sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 (c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații”.

Cuvinte-cheie HUDOC

1. Libertate fizică (5-1) – Siguranță (5-1) – Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1):
 - (a) Condamnare (5-1-a) – Pe baza condamnării (5-1-a) – Instanță competentă (5-1-a);
 - (b) Hotărâre pronunțată conform legii de către un tribunal (5-1-b) – Nesupunerea la o hotărâre pronunțată conform legii de către un tribunal (5-1-b) – Garantarea executării unei obligații prevăzută de lege (5-1-b);
 - (c) Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-c) – Infrațiune (5-1-c) – Bănuială rezonabilă (5-1-c) – Necesitatea rezonabilă de a împiedica săvârșirea unei infracțiuni (5-1-c) – Necesitatea rezonabilă de a împiedica sustragerea de la urmărirea penală / judecată (5-1-c);
 - (d) Minor (5-1-d) – Educație sub supraveghere (5-1-d) – Aducere în fața autorității competente (5-1-d);
 - (e) Împiedicarea transmiterii unei boli contagioase (5-1-e) – Alienat (5-1-e) – Alcoolic (5-1-e) – Toxicoman (5-1-e) – Vagabond (5-1-e);
 - (f) Împiedicarea pătrunderii în mod ilegal pe un teritoriu (5-1-f) – Expulzare (5-1-f) – Extradare (5-1-f).
2. Informare promptă (5-2) – Informare într-o limbă înțeleasă (5-2) – Informare despre motivele arestării (5-2) – Informare despre acuzații (5-2).
3. Judecător sau un alt magistrat cu atribuții judiciare (5-3) – Aducerea de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat (5-3) – Examinarea judiciară într-un termen rezonabil (5-3) – Punerea în libertate în cursul procedurii (5-3) – Durata arestului preventiv (5-3) – Caracterul rezonabil al arestului preventiv (5-3) – Eliberare condiționată (5-3) – Garanție care să asigure prezența în ședință (5-3).
4. Revizuirea legalității unei detenții (5-4) – Inițierea unor proceduri (5-4) – Revizuirea judiciară (5-4) – Celeritatea revizuirii (5-4) – Garanții procedurale ale revizuirii (5-4) – Disponerea punerii în libertate (5-4).
5. Compensații (5-5).

I. Domeniu de aplicare

Articolul 5 § 1 din Convenție

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: (...)”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Libertate fizică (5-1) – Siguranță (5-1) – Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1).

A. Lipsire de libertate

1. Proclamând „dreptul la libertate”, articolul 5 din Convenție vizează libertatea fizică a persoanei, având ca scop să garanteze ca nimeni să nu fie privat de libertate în mod arbitrar. Articolul nu se referă la simplele restrângeri ale libertății de circulație prevăzute de o normă și anume de articolul 2 din Protocolul nr. 4 (*De Tommaso c. Italiei* [MC], § 80; *Creangă c. României* [MC], § 92; *Engel și alții c. Olandei*, § 58).
2. Diferența între restricții ale circulației, suficient de serioase pentru a fi calificate ca o veritabilă privare de libertate în sensul articolului 5 § 1, și simple limitări ale libertății prevăzute la articolul 2 din Protocolul nr. 4, este una de grad sau de intensitate și nu de natură ori de substanță (*De Tommaso c. Italiei* [MC], § 80; *Guzzardi c. Italiei*, § 93; *Rantsev c. Ciprului și Rusiei*, § 314; *Stanev c. Bulgariei* [MC], § 115).
3. Privarea de libertate nu se limitează la situația tipică a detenției ca urmare a unei arestări sau condamnări, ci poate lua diferite forme (*Guzzardi c. Italiei*, § 95).

B. Criterii aplicabile

4. Curtea nu este ținută de calificările juridice ale instanțelor naționale cu privire la existența unei privări de libertate și evaluează situația autonom (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 71; *H.L. c. Regatului Unit*, § 90; *H.M. c. Elveției*, § 30 și 48; *Creangă c. României* [MC], § 92).
5. Pentru a constata dacă o persoană este „lipsită de libertate” în sensul articolului 5, se va porni de la situația concretă a acestei, luându-se în considerare o serie de criterii, cum ar fi tipul, durata, efectele și modalitățile de punere în aplicare a măsurii în cauză (*De Tommaso c. Italiei* [MC], § 80; *Guzzardi c. Italiei*, § 92; *Medvedyev și alții c. Franței* [MC], § 73; *Creangă c. României* [MC], § 91).
6. Obligația de a lua în considerare „tipul” și „modalitățile de implementare” a măsurii respective permite Curții să țină seama de contextul și circumstanțele specifice ale

restricțiilor aduse libertății, altele decât cele aplicabile într-o situație tipică a detenției. Într-adevăr, contextul în care se înscrie o măsură reprezintă un factor important, deoarece în societățile moderne pot surveni de obicei situații când publicul este chemat să accepte restricții ale libertății personale și de circulație în interesul comun (*De Tommaso c. Italiei* [MC], § 81; *Nada c. Elveției* [MC], § 226; *Austin și alții c. Regatului Unit* [MC], § 59).

7. Pentru a distinge între simple restricții ale libertății de circulație și o privare de libertate în contextul reținerii cetățenilor străini în zone de tranzit aeroportuare și în centre de recepție pentru identificarea și înregistrarea imigranților, Curtea ține seama de următorii factori, rezumați după cum urmează: i) situația specifică a persoanei și care-i sunt opțiunile, ii) regimul juridic aplicabil din statul respectiv și scopul acestuia, iii) durata relevantă, în special din perspectiva scopului și a protecției procedurale oferite reclamantilor în timpul respectiv și iv) natura și gradul restricțiilor efectiv impuse sau suportate de către reclamantii (*Z.A. și alții c. Rusiei* [MC], § 138; *Ilias și Ahmed c. Ungariei* [MC], § 217; *R.R și alții c. Ungariei**, § 74).

8. Chiar și măsurile destinate protecției persoanelor ori cele aplicate în interesul subiecților deținuți pot fi calificate ca o privare de libertate (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 71).

9. Scopul privării de libertate urmărit de autorități nu este decisiv pentru Curtea la constatarea dacă a avut loc ori nu în fapt o privare de libertate. Curtea ia în considerare acest aspect numai la un stadiu avansat al analizei sale, atunci când examinează compatibilitatea măsurilor de privare de libertate cu articolul 5 § 1 (*Rozhkov c. Rusiei* (nr. 2), § 74).

10. Noțiunea de privare de libertate, în sensul articolului 5 § 1, conține două elemente, cel *obiectiv* – și anume izolarea unei persoane într-un spațiu restrâns pentru o perioadă de timp deloc neglijabilă – și cel *subiectiv* – exprimat prin lipsa unui consimțământ valabil exprimat al persoanei asupra izolării sale (*Storck c. Germaniei*, § 74; *Stanev c. Bulgariei* [MC], § 117).

11. Printre elementele obiective se numără posibilitatea de a părăsi locul de detenție, intensitatea supravegherii și controlului exercitat asupra mișcării, gradul de izolare și posibilitatea de a avea contacte sociale (*Guzzardi c. Italiei*, §95; *H.M. c. Elveției*, § 45; *H.L. c. Regatului Unit*, § 91; *Storck c. Germaniei*, § 73). Totuși, într-o speță unde un copil de opt ani a fost lăsat singur într-o secție de poliție timp de peste 24 de ore, o evaluare a izolării în spații închise sau păzite nu a fost necesară, întrucât nu se aștepta de la el să plece de acolo singur (*Tarak și Depe c. Turciei*, § 61).

12. Atunci când faptele denotă o privare de libertate în sensul articolului 5 § 1, o durată eventual scurtă a acestei privări nu invalidează această calificare (*Rantsev c. Ciprului și Rusiei*, § 317; *Iskandarov c. Rusiei*, § 140; *Zelčs c. Letoniei*, § 40).

13. Existența unui element de constrângere în exercitarea atribuțiilor poliției de a opri și de a percheziționa o persoană indică o privare de libertate, indiferent cât de scurte nu ar fi aceste măsuri (*Krupko și alții c. Rusiei*, § 36; *Foka c. Turciei*, § 78; *Gillan și Quinton c. Regatului Unit*, § 57; *Shimovolos c. Rusiei*, § 50; *Brega și alții c. Moldovei*, § 43).

14. Faptul că o persoană nu este imobilizată cu cătușe, izolată sau controlată fizic în oricare alt mod nu constituie un factor decisiv atunci când se decide dacă există oare o privare de libertate (*M.A. c. Ciprului*, § 193).

15. Dreptul la libertate este prea important într-o societate democratică pentru ca o persoană să piardă beneficiul protecției din partea Convenției numai din cauza că a acceptat să fie ținută în detenție, mai ales atunci când ea este juridic incapabilă să consimtă sau să se opună măsurii impuse (*H.L. c. Regatului Unit*, § 90; *Stanev c. Bulgariei* [MC], § 119; a se vedea, de asemenea, cauza *N. c. României*, § 165-167, unde detenția continuă a reclamantului după decizia de eliberare a fost considerată arbitrară, chiar dacă el a acceptat să rămână deținut până când serviciile sociale ar fi găsit o soluție potrivită situației sale).

16. Faptul că o persoană este privată de capacitatea sa juridică nu înseamnă neapărat că ea este incapabilă să înțeleagă și să consimtă asupra situației sale (*ibid.*, § 130; *Chtoukatourov c. Rusiei*, § 107-109; *D.D. c. Lituaniei*, § 150).

C. Măsuri aplicate în penitenciare

17. Măsurile disciplinare aplicate în penitenciare, care afectează condițiile de detenție, nu pot fi considerate ca fiind o privare de libertate. În mod normal, ele trebuie să fie calificate ca fiind o modificare a condițiilor unei detenții legale și, prin urmare, nu cad în sfera de aplicare a articolului 5 § 1 din Convenție (*Stoyan Krastev c. Bulgariei*, § 38; *Bollan c. Regatului Unit* (dec.); a se vedea, de asemenea, cauza *Munjaz c. Regatului Unit*, în care internarea reclamantului într-un spital de maximă securitate nu a fost considerată ca fiind o altă privare de libertate).

D. Controlul de securitate al pasagerilor aeriени

18. Atunci când un pasager a fost reținut pentru verificare de către agenții serviciilor frontiere în cadrul unui control efectuat într-un aeroport, iar privarea lui de libertate nu depășește timpul strict necesar parcurgerii unor formalități, nu există vreo problemă din perspectiva articolului 5 din Convenție (*Gahramanov c. Azerbaidjanului* (dec.), § 41; a se vedea, de asemenea, *Kasparov c. Rusiei*, în care reținerea reclamantului, cu o durată de cinci ore, a depășit cu mult perioada de timp necesară verificărilor formale obișnuite pentru transportul aerian).

E. Privarea de libertate, alta decât arestarea sau detenția

19. Problema aplicabilității articolului 5 se ridică în multe alte situații, incluzând:

- plasarea în instituții psihiatrice sau de asistență socială (*De Wilde, Ooms și Versyp c. Belgiei*; *Nielsen c. Danemarcei*; *H.M. c. Elveției*; *H.L. c. Regatului Unit*; *Storck c. Germaniei*; *A. și alții c. Bulgariei*; *Stanev c. Bulgariei* [MC]);
- transportarea unei persoane la spital de către paramedici și de ofițerii de poliție (*Aftanache c. României*);
- măsura de izolare în zonele de tranzit aeroportuare (*Z.A. și alții c. Rusiei* [MC]; *Amuur c. Franței*; *Shamsa c. Poloniei*; *Mogoș și alții c. României* (dec.); *Mahdid și Haddar c. Austriei* (dec.); *Riad și Idiab c. Belgiei*);
- măsura de izolare în zonele de tranzit terestre (*Ilias și Ahmed c. Ungariei* [MC]; *R.R. și alții c. Ungariei**);
- interogarea în secția de poliție (*Cazan c. României*; *I.I. c. Bulgariei*; *Osypenko c. Ucrainei*; *Salayev c. Azerbaidjanului*; *Farhad Aliyev c. Azerbaidjanului*; *Creangă c. României* [MC]);
- plasarea într-un vehicul al poliției în vederea redactării unui proces-verbal de constatare a contravenției (*Zelčs c. Letoniei*);
- oprirea și percheziționarea de către poliție (*Foka c. Turciei*; *Gillan și Quinton c. Regatului Unit*; *Shimovolos c. Rusiei*);
- percheziția domiciliului (*Stănculeanu c. României*);
- conducerea sub escorta poliției (*Rozhkov c. Rusiei* (nr. 2); *Tsvetkova și alții c. Rusiei*);
- măsuri speciale polițienești de dispersare a mulțimii pentru prevenirea tulburărilor ordinii publice (*Austin și alții c. Regatului Unit* [MC]);
- arestarea la domiciliu (*Buzadji c. Republicii Moldova* [MC]; *Mancini c. Italiei*; *Lavents c. Letoniei*; *Nikolova c. Bulgariei* (nr. 2); *Dacosta Silva c. Spaniei*);
- reținerea imigranților maritimi în centre de recepție și la bordul navelor (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC]);
- reținerea imigranților ilegali în centre de azil de tip *hotspot* (*J.R. și alții c. Greciei*);
- măsuri de restricție impuse la nivel național din cauza pandemiei Covid-19 (*Terheș c. României* (dec.)).

F. Obligații pozitive în cazul privării de libertate

20. Prima teză a articolului 5 § 1 din Convenție obligă statul nu numai să se abțină de la o acțiune ce ar aduce atingere dreptului la libertate, dar și să ia măsuri corespunzătoare pentru a proteja toate persoanele aflate sub jurisdicția sa împotriva oricărei ingerințe ilegale în exercițiul acestui drept (*El-Masri c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* [MC], § 239).

21. Astfel, statul este obligat să ofere o protecție eficientă persoanelor vulnerabile și să adopte măsuri, în special de prevenire a unei privări de libertate, despre care autoritățile au cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască (*Storck c. Germaniei*, § 102).

22. Răspunderea statului este angajată dacă s-a tolerat o privare a libertății din partea unei persoane private sau dacă nu s-a pus capăt unei astfel de situații (*Riera Blume și alții c. Spaniei*; *Rantsev c. Ciprului și Rusiei*, § 319-321; *Medova c. Rusiei*, § 123-125).

II. Legalitatea unei detenții în temeiul articolului 5 § 1

A. Scopul articolului 5

23. Principalul scop urmărit de articolul 5 din Convenție este protecția individuală împotriva unei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 311; *S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 73; *McKay c. Regatului Unit* [MC], § 30). Dreptul la libertate și la siguranță capătă o deosebită importanță într-o „societate democratică” în sensul Convenției (*Medvedyev și alții c. Franței* [MC], § 76; *Ladent c. Poloniei*, § 45, 18 martie 2008).

24. Prin urmare, Curtea consideră că detenția secretă a unei persoane constituie o negare totală a garanțiilor fundamentale consacrate de articolul 5 din Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei norme (*El-Masri c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* [MC], § 233; *Al Nashiri c. Poloniei*, § 529; *Belozorov c. Rusiei și Ucrainei*, § 113). Neînregistrarea de informații, cum ar fi data și ora reținerii, locul de detenție, numele deținutului și motivele privării de libertate, identitatea persoanei care a procedat la reținere etc. trebuie să fie calificate ca omisiuni prin definiție incompatibile cu scopul articolului 5 din Convenție (*Kurt c. Turciei*, § 125), dar și cu condiția legalității detenției în sensul Convenției (*Anguelova c. Bulgariei*, § 154).

25. Nicio privare permanentă de libertate nu este legală dacă ea nu se încadrează în cel puțin una din situațiile exhaustiv prevăzute la (a–f) ale articolului 5 § 1 (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 88; a se vedea, de asemenea, printre cauze recente, *Aftanache c. României*, §§ 92-100; *I.S. c. Elveției*, §§ 46-60).

26. Din perspectiva jurisprudenței Curții, trei linii de argumentare juridică sunt observate în acest sens: regula conform căreia excepțiile, a căror listă este exhaustivă, necesită o interpretare strictă și nu presupun o largă gamă de justificări observate la alte articole din Convenție (în special articolele 8-11); accentuarea asupra principiului legalității privării de libertate, din punct de vedere procesual și material, impunând astfel respectarea scrupuloasă a principiului supremației dreptului; importanța promptitudinii și a celerității controalelor judiciare obligatorii (potrivit articolului 5 §§ 3 și 4) (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 312; *S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 73; *Buzadji c. Moldovei* [MC], § 84).

27. În ceea ce privește detenția aplicată în cadrul unui conflict armat internațional, garanțiile enunțate la articolul 5 trebuie interpretate și aplicate ținându-se seama de contextul conflictului și de normele dreptului umanitar internațional (*Hassan c. Regatului Unit* [MC], § 103-106).

28. În cazul în care o privare de libertate nu intră în sfera niciuneia din situațiile prevăzute la subparagrafele articolului 5, potrivit interpretării Curții, nu este posibilă o justificare a detenției prin necesitatea de echilibrare a intereselor statului cu cele ale deținutului (*Merabishvili c. Georgiei* [MC], § 298).

B. Respectarea legii naționale

29. Pentru a îndeplini condiția legalității, orice detenție trebuie aplicată „potrivit căilor legale”.

Convenția, de regulă, se referă la legea națională, dar unde este cazul – și la alte izvoare de drept aplicabile, inclusiv cele internaționale (*Medvedyev și alții c. Franței* [MC], § 79; *Toniolo c. San Marino și Italiei*, § 46) sau cele ale Uniunii Europene (*Paci c. Belgiei*, § 64; și *Pirozzi c. Belgiei*, §§ 45-46, în ceea ce privește o detenție în baza unui mandat european de arestare). În toate cazurile, Convenția impune respectarea normelor cu caracter material și procedural ale izvoarelor de drept vizate (*ibidem*).

30. De exemplu, Curtea a găsit o încălcare a articolului 5 într-o cauză în care autoritățile au omis să solicite prelungirea unui mandat de arestare în termenul prevăzut de lege (*G.K. c. Poloniei*, § 76). În schimb, pretinsa nerespectare a unei instrucțiuni metodice de investigare a unor categorii de infracțiuni nu a invalidat legalitatea reținerii și arestării ulterioare a reclamantului (*Talat Tepe c. Turciei*, § 62). În cazul în care o instanță de judecată a refuzat eliberarea reclamantului în pofida constatărilor Curții Constituționale despre ilegalitatea arestării preventive, menținerea în continuare a acestei măsuri nu poate fi privită ca fiind aplicată potrivit „căilor legale” (*Şahin Alpay c. Turciei*, § 118; *Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 139).

C. Verificarea respectării legii naționale

31. Deși interpretarea și aplicarea dreptului național este, în primul rând, atribuția autorităților naționale, și, în special, a instanțelor de judecată, poziția Curții este diferită atunci când nerespectarea legii implică o încălcare a Convenției. În situațiile când este pusă în discuție respectarea articolului 5 § 1 din Convenție, Curtea trebuie să exercite anumite competențe de verificare dacă a fost sau nu respectată legea națională (*Creangă c. României* [MC], § 101; *Baranowski c. Poloniei*, § 50; *Benham c. Regatului Unit*, § 41). Procedând astfel, Curtea ia în considerare cadrul normativ în vigoare la timpul relevant (*Włoch c. Poloniei*, § 114).

D. Principii generale

32. Doar respectarea legii naționale relevante prin sine nu implică îndeplinirea condiției de legalitate; însăși legea națională trebuie să fie compatibilă cu Convenția și cu principiile generale enunțate sau deduse din normele sale (*Plesó c. Ungariei*, § 59).

Principiile generale ale Convenției, la care jurisprudența în materia articolului 5 § 1 face trimitere, sunt principiul statului de drept și cele conexe acestuia, cum ar fi principiul securității juridice, principiul proporționalității și principiul protecției împotriva arbitrarului, ultimul fiind și scopul articolului 5 (*Simons c. Belgiei* (dec.), § 32).

E. Principiul securității juridice

33. În cazul unei privări de libertate, este deosebit de important să fie respectat principiul general al securității juridice. Prin urmare, este esențial ca condițiile privării de libertate să fie clar definite în dreptul național și legea însăși să fie previzibilă în aplicare pentru a satisface cerința „legalității” prevăzută de Convenție, un standard care impune normelor de drept să fie suficient de precise, întrucât să permită persoanei, inclusiv cu o consultație specializată, să prevadă rezonabil consecințele ce pot deriva dintr-un anumit comportament în circumstanțele particulare ale cauzei sale (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 92; *Del Río Prada c. Spaniei* [MC], § 125; *Creangă c. României* [MC], § 120; *Medvedyev și alții c. Franței* [MC], § 80).

34. Articolul 5 § 1 nu se referă doar la legea națională, ci, de asemenea, și la „calitatea legii”, implicând că o normă de drept care autorizează privarea de libertate trebuie să fie suficient de accesibilă, clară și previzibilă în aplicare. Factorii relevanți pentru evaluarea „calității legii” – denumite uneori și „garanții împotriva arbitrarului” – vor include existența unor dispoziții legale clare pentru a putea ordona o detenție, menținerea acestei măsuri și definirea duratei acesteia, precum și existența unor remedii efective prin care reclamantul să poată contesta „legalitatea” și „durata” detenției (*J.N. c. Regatului Unit*, § 77).

35. De exemplu, menținerea unei persoane în arest preventiv după formularea rechizitoriului, fără să existe vreo normă de lege sau practică judiciară specială în acest sens, constituie o încălcare a articolului 5 § 1 (*Baranowski c. Poloniei*, §§ 50-58). De asemenea, practicile de prelungire automată a arestului preventiv, fără niciun temei normativ clar, sunt contrare articolului 5 § 1 (*Svipsta c. Letoniei*, § 86). În schimb, menținerea în detenție a unei persoane pe baza unei hotărâri adoptate de Camera judiciară de investigare, dispunându-se investigații suplimentare, fără a ordona expres continuarea detenției, nu a constituit o încălcare a articolului 5 (*Laumont c. Franței*, § 50).

36. Normele care permit duble interpretări sau care sunt contradictorii și se exclud reciproc nu îndeplinesc cerința de „calitate a legii” cerută de Convenție (*Nasrulloev c. Rusiei*, § 77; *Ječius c. Letoniei*, §§ 53-59). Cu toate acestea, în lipsa unei practici judiciare relevante la nivel național, nu este sarcina Curții să ofere propria interpretare a legii. Respectiv, Curtea rămâne reticentă să tragă concluzii certe despre faptul dacă instanțele naționale au omis să acționeze potrivit legii (*Włoch c. Poloniei*, § 114-116; *Winterwerp c. Olandei*, §§ 48-50).

37. Deși notele verbale diplomatice constituie un izvor de drept internațional, detenția unui echipaj în temeiul unor astfel de acte nu este legală în sensul articolului 5 § 1 din Convenție, întrucât ele nu sunt suficient de clare și previzibile. Lipsa unei mențiuni exprese care să autorizeze reținerea și detenția membrilor unui echipaj încalcă criteriile securității juridice și ale predictibilității prevăzute de articolul 5 § 1 din Convenție (*Medvedyev c. și alții c. Franței* [MC], §§ 96-100).

38. Criteriile securității juridice sunt de o importanță maximă în cazul privării de libertate a unui judecător (*Baş c. Turciei*, § 158). Deși legislația națională conferă o protecție judiciară membrilor sistemului judecătoresc pentru a le garanta un exercițiu independent al atribuțiilor sale, este esențială respectarea acestor garanții. Având în vedere locul deosebit pe care-l ocupă sistemul judecătoresc în orânduirea constituțională ale organelor de stat și într-o societate democratică, luând în considerare și importanța crescândă a principiului separării puterilor de stat, precum și reieșind din necesitatea garantării independenței acestui sistem, Curtea trebuie să fie mult mai prudentă la protejarea membrilor sistemului judecătoresc atunci când evaluează compatibilitatea cu Convenția a modului de punere în aplicare a deciziei de detenție adoptată împotriva acestora (*Alparslan Altan c. Turciei*, § 102, *Turan și alții c. Turciei**, § 82).

F. Protecția împotriva arbitrarului

39. Orice privare de libertate trebuie să fie conformă cu scopul urmărit de articolul 5, și anume protejarea persoanei împotriva arbitrarului (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 74; *Witold Litwa c. Poloniei*, § 78).

40. Noțiunea de „arbitrar” din articolul 5 § 1 depășește conceptul de o simplă nerespectare a legii naționale, astfel încât o privare de libertate poate fi legală în ordinea juridică internă, dar să fie, în același timp, arbitrară și, prin urmare, contrară Convenției (*Creangă c. României* [MC], § 84; *A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 164).

41. Noțiunea de arbitrar variază în funcție de tipul detenției în speță. Curtea a indicat că caracterul arbitrar apare atunci când există un element de rea-credință sau de viclenie din partea autorităților; atunci când un mandat de arestare și modul lui de executare în realitate nu urmărește scopul restricțiilor autorizate de paragraful relevant al articolului 5 § 1; atunci când nu există nicio legătură între motivul invocat pentru privarea de libertate autorizată și locul ori regimul de detenție; și atunci când nu există nicio relație de proporționalitate între motivul invocat și detenția în cauză (pentru un rezumat detaliat al acestor principii-cheie, a se vedea *James, Wells și Lee c. Regatului Unit*, § 191-195; și *Saadi c. Regatului Unit* [MC], §§ 68-74).

42. Celeritatea, cu care instanțele naționale înlocuiesc un mandat de arestare care fie a expirat, fie a fost calificat ca fiind viciat, constituie un alt factor relevant în evaluarea faptului dacă a fost oare detenția persoanei una arbitrară (*Mooren c. Germaniei* [MC], § 80). Astfel, Curtea a considerat, în contextul literei (c), că o perioadă mai puțin de o lună între expirarea termenului deciziei inițiale de plasare în detenție și pronunțarea unei noi decizii motivate de arestare, după retrimiterarea cauzei de Curtea de Apel către o instanță inferioară, nu califică detenția reclamantului ca una arbitrară (*Minjat c. Elveției*, § 46 și 48). Dimpotrivă, o perioadă mai mare după restituirea cauzei penale de Curtea de Apel către o instanță inferioară, în care reclamantul a rămas într-o stare de incertitudine cu privire la motivele detenției sale, coroborată cu absența unui termen în care instanța inferioară trebuia să reexamineze legalitatea detenției respective, a fost considerată ca fiind arbitrară (*Khoudoïorov c. Rusiei*, § 136-137).

G. Decizia judiciară

43. O perioadă de detenție este, în principiu, „legală”, dacă rezultă dintr-o decizie judiciară. O detenție în baza unei decizii judiciare, ulterior anulată ca ilegală de o instanță superioară, poate să rămână validă în temeiul dreptului național (*Bozano c. Franței*, § 55). Detenția este compatibilă cu condiția „legalității” când instanțele naționale au considerat-o legală, deși depistând o serie de încălcări procedurale (*Erkalo c. Olandei*, §§ 55-56). Respectiv, unele vicii existente într-o decizie de arestare nu declară în mod automat întreaga detenție ca fiind ilegală în sensul articolului 5 § 1 (*Yefimenko c. Rusiei*, § 102-108; *Ječius c. Lituaniei*, § 68; *Benham c. Regatului Unit*, §§ 42-47).

44. Curtea face distincție între actele instanțelor naționale care țin de competența acestora și cele în afara jurisdicției lor (*ibid.*, § 43 și urm.). Curtea a tratat ca vădit ilegale deciziile de detenție pronunțate în cauze unde partea interesată nu a fost informată în modul corespunzător despre numirea unei ședințe de judecată (*Khudoyorov c. Rusiei*, § 129) sau atunci când instanțele naționale nu au efectuat o cercetare judecătorească cerută de legea națională (*Lloyd și alții c. Regatului Unit*, § 108 și 116), ori când instanțele inferioare nu au examinat disponibilitatea unor măsuri alternative detenției (*ibid.*, § 113). În schimb, Curtea a recunoscut detenția ca fiind legală atunci când nu au existat probe că conduita instanțelor naționale a fost una „grosolană sau vădit ilicită” (*ibid.*, § 114).

H. Motivarea deciziilor și interzicerea arbitrarului

45. Lipsa motivării sau insuficiența argumentelor într-o decizie prin care se dispune detenția este unul din elemente la evaluarea legalității în temeiul articolului 5 § 1 din partea Curții (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 92). În consecință, o decizie prin care se dispune o detenție continuă care nu conține *nicio* motivare nu poate fi compatibilă cu principiul protecției împotriva arbitrarului consacrat de articolul 5 § 1 (*Stašaitis c. Lituaniei*, §§ 66-67). Similar, o decizie foarte succintă și care nu se referă la vreo normă de lege care permite aplicarea detenției nu oferă o protecție suficientă împotriva arbitrarului (*Khudoyorov c. Rusiei*, § 157).

46. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că lipsa motivării unei decizii de arestare preventivă nu pune la îndoială legalitatea acesteia în dreptul național, atunci când instanțele au rămas satisfăcute că au existat anumite temeiuri pentru arest (*Minjat c. Elveției*, § 43). La fel, atunci când instanțele naționale anulează o decizie de plasare în detenție ca una nemotivată, dar consideră totuși că detenția a avut la bază anumite temeiuri, refuzul de a pune în libertate deținutul cu trimiterea cauzei unei instanțe inferioare pentru determinarea legalității detenției nu constituie o încălcare a articolului 5 § 1 (*ibid.*, § 47).

47. A fost recunoscută o încălcare a articolului 5 § 1 atunci când arestarea preventivă nemotivată s-a combinat cu lipsa mențiunii despre durata acesteia. Totuși nu există o obligație a instanțelor naționale să stabilească termenul arestării preventive în deciziile sale, indiferent cum acest aspect este reglementat prin lege (*Merabishvili c. Georgiei*

[MC], § 199; *Oravec c. Croației*, § 55). Existența sau lipsa termenelor detenției este unul dintre numeroasele elemente pe care Curtea le ia în considerare la analiza generală a previzibilității legii și garanțiilor oferite de ea împotriva unei detenții arbitrare (*J.N. c. Regatului Unit*, § 90; *Meloni c. Elveției*, § 53).

48. Mai mult ca atât, autoritățile trebuie să examineze opțiunea aplicării unor măsuri mai puțin intrusive decât detenția (*Ambruszkiewicz c. Poloniei*, § 32).

I. Unele vicii procedurale acceptabile

49. Legalitatea detenției nu a fost afectată de următoarele vicii procedurale descrise mai jos:

- omisiunea de a informa acuzatul în mod oficial despre decizia de arestare nu constituie o încălcare „grosolană sau vădit ilicită” potrivit jurisprudenței Curții, în măsura în care autoritățile au crezut cu bună-credință că decizia a fost totuși comunicată (*Maturana c. Italiei*, § 79; a se vedea însă *Voskuil c. Olandei*, unde Curtea a găsit o încălcare când autoritățile au întârziat să comunice mandatul de arestare cu 3 zile, atunci când termenul legal a fost de 24 de ore);
- o simplă eroare materială într-un mandat de arestare sau într-o decizie cu privire la detenție, care ulterior a fost rectificată de o autoritate judiciară (*Nikolov c. Bulgariei*, § 63; *Douiyeb c. Olandei* [MC], § 52);
- schimbarea unui temei formal al detenției reclamantului cu un alt temei, ca urmare a circumstanțelor de fapt invocate de instanțe întru motivarea poziției sale (*Gaidjurgis c. Lituaniei* (dec.)). Cu toate acestea, omisiunea de a motiva adecvat schimbarea temeiului legal poate conduce Curtea la constatarea unei încălcări a articolului 5 § 1 (*Calmanovici c. României*, § 65).

J. Întârzierea executării unei decizii de punere în libertate

50. Este de neconceput într-un stat de drept ca o persoană să rămână privată de libertate, atunci când există o decizie judecătorească prin care s-a dispus eliberarea sa (*Assanidze c. Georgiei* [MC], § 173). Cu toate acestea, un anumit termen pentru executarea unei decizii de punere în libertate este admisibil și deseori inevitabil. Totuși autoritățile trebuie să depună o diligență pentru a-l minimaliza (*Giulia Manzoni c. Italiei*, § 25).

Formalitățile administrative necesare punerii în libertate nu pot justifica o întârziere mai mare de câteva ore (*Ruslan Yakovenko c. Ucrainei*, § 68, în care a avut loc o întârziere de două zile; și *Quinn c. Franței*, §§ 39-43, privind o întârziere de 11 ore în executarea unei decizii prin care se dispunea eliberarea „imediată” a reclamantului).

Reținerea eronată a persoanei în baza unor temeuri nevalabile, chiar și pentru o scurtă durată, scoate la iveală o încălcare a articolului 5 dacă rezultă din deficiențele administrative de transmitere a actelor între diferite organe ale statului (*Kerem Çiftçi c. Turciei*, §§ 32-34, unde reclamantul a fost reținut pentru aproximativ o oră și jumătate în baza unui mandat de arestare care fusese retras cu o lună înainte).

III. Privări de libertate autorizate de articolul 5 § 1

A. Detenția în baza condamnării

Articolul 5 § 1 (a) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1) Condamnare (5-1-a) – Pe baza condamnării (5-1-a) – Tribunal competent (5-1-a).

1. Existența unei condamnări

51. Articolul 5 § 1 (a) nu face distincție în funcție de natura juridică a infracțiunii pentru care o persoană a fost condamnată. Normele sale se aplică pentru orice „condamnare” privativă de libertate pronunțată de o instanță, pe care legea națională o califică fie ca penală sau administrativă (*Engel și alții c. Olandei*, § 68; *Galstyan c. Armeniei*, § 46).

52. Prin „condamnare” se înțelege nu numai o constatare a vinovăției, dar și aplicarea unei pedepse sau altei măsuri privative de libertate (*Del Río Prada c. Spaniei* [MC], § 125; *James, Wellși Lee c. Regatului Unit*, § 189; *M. c. Germaniei*, § 87; *Van Droogenbroeck c. Belgiei*, § 35; *B. c. Austriei*, § 38).

53. În principiu, întrebările cu privire la caracterul adecvat al pedepsei nu cad în sfera de aplicabilitate a Convenției. Nu este rolul Curții să evalueze dacă durata detenției a fost una proporțională cu gravitatea unei infracțiuni. Cu toate acestea, măsurile referitoare la executarea sau la schimbarea modului de implementare a pedepsei pot afecta dreptul la libertate garantat de articolul 5 § 1, deoarece, în fapt, durata privării de libertate depinde de aceste măsuri (*Aleksandr Aleksandrov c. Rusiei*, § 22; *Khamtokhu și Aksenchik c. Rusiei* [MC], §§ 55-56).

54. Articolul 5 nu interzice executarea, de către un anumit stat-parte la Convenție, a pedepsei cu închisoarea pronunțată împotriva unei persoane într-un stat străin (*X. c. Germaniei*, decizia Comisiei din 14 decembrie 1963). Deși nu este obligația statelor-părți să verifice dacă procesul dintr-un alt stat a respectat standardele articolului 6 (*Drozd și Janousek c. Franței și Spaniei*, § 110), totuși condamnarea nu poate rezulta dintr-o denegare flagrantă de justiție (*Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* [MC], § 461). Dacă o condamnare este rezultatul unui proces „vădit contrar prevederilor articolului 6 sau a principiilor consacrate de acesta”, o privare de libertate, rezultată dintr-un

asemenea proces, nu este compatibilă cu articolul 5 § 1 (a) (*Willcox și Hurford c. Regatului Unit* (dec.), § 95, cu exemple de lipsă de echitate care constituie o denegare flagrantă de justiție; a se vedea, la fel, *Stoichkov c. Bulgariei*, §§ 56-58 și *Vorontsov și alții c. Ucrainei*, §§ 42-49 cu privire la aplicarea principiului în procedurile naționale).

2. Tribunal competent

55. Conceptul de „tribunal” desemnează nu doar instituții cu unele caracteristici fundamentale comune lor, dintre care cea mai importantă este independența față de executiv și de alte autorități, dar reflectă și garanțiile unei proceduri judiciare (*Weeks c. Regatului Unit*, § 61; *De Wilde, Ooms și Versyp c. Belgiei*, § 78). Tipurile de proceduri nu trebuie neapărat să fie identice în fiecare caz unde este necesară intervenția instanței. Pentru a răspunde la întrebarea dacă o procedură oferă garanții suficiente, trebuie să se țină cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz concret (*ibid.*).

56. De asemenea, autoritatea în speță nu trebuie să dețină simple atribuții consultative, ci și să aibă competența de a se pronunța asupra legalității detenției și de a dispune eliberarea, în cazul în care detenția a fost considerată ca fiind ilegală (*X. c. Regatului Unit*, § 61; *Weeks c. Regatului Unit*, § 61).

57. O instanță nu este „competentă” în cazul în care nu a fost constituită „potrivit legii” (*Yefimenko c. Rusiei*, § 109-111).

3. Detenția, „ca urmare” a unei condamnări

58. Expresia „ca urmare” nu presupune doar o simplă ordine succesivă în timp, detenția trebuie să rezulte din, să se producă după și să fie aplicată în virtutea condamnării. Pe scurt, trebuie să existe o legătură de cauzalitate între o condamnare și privarea de libertate (*James, Wells și Lee c. Regatului Unit*, § 189; *Monnell și Morris c. Regatului Unit*, § 40; *Del Río Prada c. Spaniei* [MC], § 124).

59. Totuși, treptat, odată cu trecerea timpului, această legătură de cauzalitate devine mai puțin evidentă și ar putea dispărea atunci când o decizie de reîncarcerare sau refuzul de eliberare (inclusiv în cazul detenției cu caracter de prevenție) se bazează pe alte temeuri, diferite de cele ale legiuitorului sau ale judecătorului, sau rezultă dintr-o evaluare nerezonabilă a acestor temeuri. Într-un astfel de caz, o detenție, inițial legală, s-ar transforma într-o privare de libertate arbitrară și, prin urmare, contrară articolului 5 (*ibid.*, § 124; *H.W. c. Germaniei*, § 102; *M. c. Germaniei*, § 88, pentru menținerea într-o detenție continuă cu caracter de prevenție; *W.A. c. Elveției*, §§ 39-45, unde arestarea preventivă a reclamantului dispusă în cadrul redeschiderii procesului a fost incompatibilă cu scopul condamnării sale inițiale).

60. Curtea a concluzionat că diferite forme de detenție cu caracter preventiv, impuse în afara pedepsei cu închisoare, au constituit o detenție „pe baza condamnării

pronunțate de către un tribunal competent”. În astfel de situații, detenția nu făcea parte din pedeapsa principală, ci decurgea mai degrabă dintr-o altă „măsură privativă de libertate” (*Ruslan Yakovenko c. Ucrainei*, § 51, cu referințele ulterioare).

61. Refuzul de eliberare a unui deținut poate deveni incompatibil cu scopul executării pedepsei privative de libertate în cazul în care persoana este menținută în detenție pe singurul motiv că ar exista riscul de recidivă și fiind, în același timp, lipsită de mijloacele necesare, cum ar fi o terapie medicală adecvată, să demonstreze că nu mai prezintă un pericol (*Klinkenbuß c. Germaniei*, § 47).

62. Caracterul rezonabil al deciziei de a menține o persoană în detenție pentru a proteja publicul este îndoielnic, dacă instanța națională, evident, nu a deținut suficiente elemente pentru a concluziona că ea continuă să prezente un risc, în special, atunci când lipseau expertize indispensabile și recente. Răspunsul dat de Curte la întrebarea dacă o expertiză medicală a fost suficient de recentă nu poate fi dat cu referire la un moment static în timp, ci va depinde de circumstanțele specifice ale cauzei, în special, prin evaluarea dacă situația reclamantului s-a schimbat esențial după ultima expertiză (*D.J. c. Germaniei*, §§ 59-61). În cazul în care acuzatul a fost deținut în una și aceeași instituție pentru o durată semnificativă de timp și efectul terapeutic al tratamentului său a ajuns într-un impas, este foarte important să fie consultat un specialist din exterior pentru a formula propuneri noi pentru un tratament necesar (*Tim Henrik Bruun Hansen c. Danemarcei*, §§ 77-78).

63. Un acuzat este considerat deținut „pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent” în sensul articolului 5 § 1 (a) odată ce hotărârea pe fondul cauzei a fost pronunțată în primă instanță, chiar dacă sentința nu este încă executorie și este posibilă căilor de atac (*Ruslan Yakovenko c. Ucrainei*, § 46). Expresia „pe baza condamnării” nu poate fi interpretată ca limitându-se la ipoteza unei sentințe definitive, deoarece acest lucru ar exclude reținerea persoanelor condamnate care au compărut în cursul ședinței de judecată fiind în libertate. Nu poate fi ignorat și faptul că vinovăția unei persoane lipsite de libertate în procedurile de apel sau în recurs a fost stabilită urmare unui proces desfășurat conform standardelor articolului 6 (*Wemhoff c. Germaniei*, § 9).

64. Articolul 5 § 1 (a) se aplică în cazul internării unui alienat mintal într-un spital de psihiatrie în urma condamnării (*Klinkenbuß c. Germaniei*, § 49; *Radu c. Germaniei*, § 97; *X. c. Regatului Unit*, § 39), dar nu și în urma achitării (*Luberti c. Italiei*, § 25).

4. Impactul procedurii de apel

65. O detenție este, în principiu, legală dacă se pune în executare în baza unei decizii judiciare. Constatarea ulterioară a unei erori din partea instanței care a dispus detenția nu are neapărat efecte retroactive asupra validității detenției. Acesta este motivul pentru care Curtea de la Strasbourg refuză să admită cererile de la persoane

recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni și care invocă argumentul că instanțele de apel au găsit verdictul de vinovăție sau pedeapsa ca fiind viciate de erori de fapt sau de drept (*Benham c. Regatului Unit*, § 42). În schimb, o detenție în urma unei condamnări nu va fi legală dacă a fost arbitrară ori nu a avut vreo bază în legea națională (*Tsirlis și Kouloumpas c. Greciei*, § 62).

B. Detenția pentru nerespectarea unei hotărâri ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzută de lege

Articolul 5 § 1 litera b) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...);

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată conform legii de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzută de lege”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1).

Hotărâre pronunțată conform legii de către o instanță (5-1-b) – Nerespectarea unei hotărâri pronunțate conform legii de către o instanță (5-1-b) – Garantarea executării unei obligații prevăzută de lege (5-1-b).

1. Nesupunerea la o hotărâre pronunțată

66. Limbajul folosit în prima teză a articolului 5 § 1 (b) implică că persoanei arestate sau reținute i s-a oferit posibilitatea de a se conforma unei hotărâri pronunțată de către o instanță, dar ea nu a făcut-o (*Beiere c. Letoniei*, § 49).

67. Nu i se poate reproșa unei persoane că nu s-a conformat unei hotărâri judecătorești despre care nu a fost niciodată informată (*ibid.*, § 50).

68. Refuzul unei persoane de a se supune anumitor măsuri sau de a urma anumite formalități înainte de adoptarea unei decizii judiciare în acest sens nu poate servi ca o prezumție a nesupunerii la o hotărâre judecătorească (*Petukhova c. Rusiei*, § 59).

69. Într-o societate democratică, autoritățile naționale trebuie să păstreze un echilibru just între necesitatea de asigurare a respectării hotărârilor pronunțate de către o instanță și importanța dreptului la libertate. În acest sens, trebuie luate în considerare scopul hotărârii, fezabilitatea respectării și durata detenției. Problema proporționalității joacă aici un rol deosebit de important (*Gatt c. Maltei*, § 40).

70. Instituțiile Convenției au considerat că prima teză a articolului 5 § 1 (b) se aplică, de exemplu, în situațiile neachitării amenzilor dispuse de o instanță (*Velinov c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*; *Airey c. Irlandei*, decizie a Comisiei), refuzului de a se supune unui examen psihiatric (*X. c. Germaniei*, decizie a Comisiei din 10 decembrie 1975) sau de a efectua un test de sânge (*X. c. Austriei*, decizie a Comisiei), nerespectării unei reședințe obligatorii (*Freda c. Italiei*, decizie a Comisiei) sau a unei decizii de transmitere a copilului unui părinte (*Paradis c. Germaniei* (dec.)), ignorarea ordonanțelor interlocutorii (*Steel și alții c. Regatului Unit*), nerespectarea condițiilor de liberare pe cauțiune (*Gatt c. Maltei*) și de internare într-un spital de psihiatrie (*Trutko c. Rusiei și Beiere c. Letoniei*, în care procedurile naționale nu ofereau garanții suficiente împotriva arbitrarului).

2. Executarea unei obligații prevăzută de lege

71. A doua teză a articolului 5 § 1 (b) autorizează numai „în vederea garantării executării” unei obligații prevăzută de lege. Astfel, trebuie să existe o obligație neexecutată și arestarea ori detenția persoanei va urmări executarea acestei obligații fără a fi punitivă în caracter. Temeiul legal al detenției prevăzut de articolul 5 § 1 (b) dispare în momentul executării obligației în cauză (*Vasileva c. Danemarcei*, § 36; *S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], §§ 80-81).

72. Articolul 5 § 1 (b) face trimitere la legea națională în ceea ce privește conținutul obligației, precum și la procedura pentru aplicarea și implementarea obligației respective (*Rojkov c. Rusiei* (nr. 2), § 89).

73. Obligația trebuie să fie specifică și concretă (*Ciulla c. Italiei*, § 36). O interpretare extensivă ar conduce la rezultate incompatibile cu ideea statului de drept (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 83; *Engel și alții c. Olandei*, § 69; *Iliya Stefanov c. Bulgariei*, § 72).

74. Obligația de a nu comite infracțiuni poate fi considerată „specifică și concretă” doar atunci când locul, data săvârșirii iminente și potențialele victime sunt și au fost expres precizate. Fiind o obligație de a nu face, spre deosebire de o obligație de a face, trebuie de constatat, în primul rând, dacă o persoană a încălcat obligația în cauză și dacă i s-a adus la cunoștință despre actul de la care urma să se abțină și să fie demonstrată lipsa intenției de a se abține (*Kurt c. Austriei* [MC], § 185; *Ostendorf c. Germaniei*, §§ 93-94).

Obligația de a nu comite infracțiuni în viitorul apropiat nu poate fi considerată specifică și concretă din momentul în care nicio măsură concretă nu a fost ordonată (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 83).

75. În temeiul Convenției, o detenție va fi acceptată doar dacă executarea „obligației prevăzută de lege” nu putea fi obținută prin măsuri mai puțin severe (*Khodorkovskiy c. Rusiei*, § 136). De asemenea, principiul proporționalității impune un echilibru între necesitatea într-o societate democratică de a garanta executarea imediată a obligației și importanța dreptului la libertate (*Saadi c. Regatului Unit* [MC], § 70).

76. În acest sens, Curtea va ține seama de următorii factori: natura obligației care decurge din legislația aplicabilă și, inclusiv, obiectul și scopul acesteia; persoana deținută și circumstanțele specifice care au condus la detenția sa; durata detenției (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 75; *Vasileva c. Danemarcei*, § 38; *Epple c. Germaniei*, § 37).

77. Situații, care se califică în temeiul celei de-a doua teze a articolului 5 § 1 (b) includ, de exemplu, obligația de a trece un control de securitate la intrarea pe teritoriul țării (*McVeigh și alții c. Regatului Unit*, raport al Comisiei), obligația de a-și divulga identitatea (*Vasileva c. Danemarcei*; *Novotka c. Slovaciei* (dec.); *Sarigiannis c. Italiei*), obligația de a trece un examen psihiatric (*Nowicka c. Poloniei*), obligația de a părăsi un anumit loc (*Epple c. Germaniei*), obligația de a se prezenta la o secție de poliție pentru interogatoriu (*Iliya Stefanov c. Bulgariei*; *Osypenko c. Ucrainei*; și *Khodorkovskiy c. Rusiei*), obligația de a nu tulbura ordinea publică prin comiterea unei infracțiuni (*Ostendorf c. Germaniei*) și obligația de a comunica unde se află bunurile care fac obiectul unui sechestr pentru a garanta plata unor datorii fiscale (*Göthlin c. Suediei*).

C. Arest preventiv

Articolul 5 § 1 (c) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...);

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau a unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată conform legii de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzută de lege”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Reținere sau arestare legală (5-1).

Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-c) – Infracțiune (5-1-c) – Motive temeinice de a bănuși (5-1-c) – Necesitatea rezonabilă de a împiedica săvârșirea unei infracțiuni (5-1-c) – Necesitatea rezonabilă de a împiedica fuga (5-1-c).

1. Scopul reținerii și arestării

78. Teza „în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente” este determinantă pentru toate cele trei temeuri ale reținerii sau arestării vizate de articolul 5 § 1 (c) și aplicabile alternativ (*Lawless c. Irlandei (nr. 3)*, §§ 13-14; *Irlanda c. Regatului Unit*, § 196).

79. O persoană poate fi arestată, în temeiul primei teze din articolul 5 § 1 (c), doar în cadrul unei proceduri penale și în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente atunci când este suspectată că a comis o infracțiune (*Selahattin Demirtaş*

c. Turciei (nr. 2) [MC], § 314; *Şahin Alpay c. Turciei*, § 103; *Ječius c. Lituaniei*, § 50; *Schwabe și M.G. c. Germaniei*, § 72).

80. Arestarea își îndeplinește rolul unei măsuri preventive doar în cazul existenței unei bănueli rezonabile cu privire la o faptă penală comisă și investigată în cadrul urmăririi penale în curs de desfășurare (*Kurt c. Austriei* [MC], § 187).

81. A doua situație („motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune”) nu justifică politici penale de prevenție generală a unui individ sau a unei categorii de persoane, percepuți de autorități ca fiind periculoase sau predispuse la săvârșirea de infracțiuni. Acest motiv de arestare nu face nimic altceva decât să ofere statelor-părți la Convenție un mijloc pentru a preveni o faptă concretă și specifică, printre altele, prin indicarea locului și momentului comiterii, precum și a victimei sau victimelor unei posibile infracțiuni. Pentru ca o arestare să fie justificată în cadrul celei de-a doua situații prevăzută de articolul 5 § 1 (c), autoritățile trebuie să demonstreze în mod convingător că persoana în cauză s-ar implica cel mai probabil în comiterea unei infracțiuni concrete și specifice dacă nu i s-ar aplica arestul (*Kurt c. Austriei* [MC], § 186; *S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 89 și 91).

82. A doua teză a articolului 5 § 1 (c) prevede un motiv specific de arestare, independent de existența unor „motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune”. Acesta se aplică, prin urmare, unei detenții cu caracter preventiv în afara procesului penal (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 114-116, cu privire la detenția cu scopul de a preveni violența spectatorilor).

83. Existența unui scop de a aduce persoana în fața instanței trebuie avută în vedere independent de ipoteza realizării sale. Standardul prevăzut de litera (c) a articolului 5 § 1 nu presupune acumularea probelor suficiente pentru a aduce acuzații, fie în momentul reținerii, fie în timpul aflării în stare de arest (*Petkov și Profirov c. Bulgariei*, § 52; *Erdagöz c. Turciei*, § 51). Interogarea în timpul arestării, în temeiul articolului 5 § 1 (c), are ca scop completarea urmăririi penale, confirmând sau înlăturând bănuielile concrete pe care se întemeiază arestarea (*Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 125; *Brogan și alții c. Regatului Unit*, §§ 52-54; *Labita c. Italiei* [MC], § 155; *O’Hara c. Regatului Unit*, § 36).

84. Condiția cu referire la „scopul” de a aduce o persoană arestată în fața instanței trebuie aplicată cu flexibilitate prin comparație cu teza prevăzută la a doua situație a articolului 5 § 1 (c), pentru a nu prelungi inutil o arestare preventivă de scurtă durată. La eliberarea unei persoane din arestul preventiv după o scurtă perioadă de timp, de exemplu, odată cu dispariția riscului, fie cu decăderea termenului prevăzut de lege, condiția existenței acestui scop nu trebuie să împiedice aplicarea arestării preventive (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 118-126).

85. Dacă cauza penală a fost suspendată nedeterminat pe timpul pandemiei de Covid-19, temeiul arestării reclamantului în perioada respectivă continuă să rămână necesitatea asigurării prezenței sale în fața autorității judiciare competente (*Fenech c. Maltei* (dec.), §§ 83-88).

86. În temeiul articolului 5 § 1 (c), o arestare trebuie să reprezinte o măsură proporțională cu scopul declarat (*Ladent c. Poloniei*, §§ 55-56). Autorităților naționale le revine obligația să demonstreze convingător că arestarea a fost necesară. Atunci când dispun arestarea preventivă a unei persoane pe temeiul omisiunii de a se prezenta la citare, autoritățile trebuie să se asigure că aceasta din urmă a fost notificată în modul corespunzător și a avut timp suficient să se conformeze citării, făcându-se, totodată, toate verificările necesare dacă persoana s-a sustras în fapt (*Vasiliciuc c. Moldovei*, § 40).

87. Testul de necesitate prevăzut la a doua teză a articolului 5 § 1 (c) solicită ca alte măsuri, mai puțin intrusivă, să fi fost luate în considerare și găsite insuficiente din perspectiva interesului individual și public. Este necesar ca infracțiunea în cauză să fie suficient de gravă, să implice un pericol pentru viață și sănătate sau un prejudiciu material semnificativ. De asemenea, arestarea trebuie să înceteze în momentul în care riscul care a impus privarea de libertate nu mai există, un factor relevant în acest sens fiind și întreaga durată a detenției (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 161).

88. Expresia „autoritate judiciară competentă” are același înțeles cu conceptul de „judecător sau un alt magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare” din § 3 al articolului 5 (*Schiesser c. Elveției*, § 29).

2. Înțelesul expresiei „motive verosimile de a bănuii” (în continuare – „bănuială rezonabilă”)

89. „Rezonabilitatea” bănuielilor pe care trebuie să se bazeze o arestare constituie un element esențial al protecției oferite de articolul 5 § 1 (c) (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 314; *Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 124; *Fernandes Pedrosa c. Portugaliei*, § 87). O bănuială formată cu bună-credință prin sine nu este suficientă să fie văzută ca „rezonabilă” (*Sabuncu și alții c. Turciei*, § 145).

90. Existența unor „bănuieli rezonabile” că a fost săvârșită o infracțiune presupune existența faptelor sau informațiilor capabile să convingă un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut să comită infracțiunea (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 314; *Ilgar Mammadov c. Azerbaidjanului*, § 88; *Erdagöz c. Turciei*, § 51; *Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 32). În consecință, omisiunea autorităților de a efectua o cercetare adecvată a elementelor de fapt-cheie pentru a verifica caracterul fondat al unei plângeri penale va rezulta într-o încălcare a articolului 5 § 1 (c) (*Stepuleac c. Moldovei*, § 73; *Elçi și alții c. Turciei*, § 674; *Moldoveanu c. Republicii Moldova*, §§ 52-57, unde reclamanta a fost reținută și arestată preventiv sub acuzații de fraudă ca urmare a nerambursării datoriei către o terță parte).

91. Bănuielile trebuie justificate prin probe verificabile și obiective. În absența unor declarații, informații sau plângeri concrete, referințele vagi și generice expuse în deciziile și documentele autorităților la o prevedere legală sau la niște „materiale ale

dosarului” nu pot fi considerate ca fiind suficiente pentru a justifica „rezonabilitatea” unei bănuieli (*Akgün c. Turciei*, §§ 156 și 175).

92. Ceea ce poate fi considerat „rezonabil” depinde de toate circumstanțele, însă faptele care pot da naștere unor bănuieli nu trebuie să fie de același nivel cu cele necesare pentru a justifica o condamnare sau chiar pentru a pune sub îndoială persoana (*Merabishvili c. Georgiei* [MC], § 184).

93. Conceptul de „rezonabil” trebuie înțeles ca fiind nivelul pe care o bănuială urmează să o atingă pentru a convinge un observator obiectiv că acuzațiile sunt, cel mai probabil, autentice (*Kavala c. Turciei*, § 128).

94. De regulă, problemele cu caracter „rezonabil a bănuielilor” apar la cercetarea circumstanțelor de fapt. În acest sens, întrebarea principală rămâne în ce măsură arestarea și detenția s-au bazat pe elemente obiective suficiente să justifice o „bănuială rezonabilă” precum că faptele în speță chiar au avut loc. Pe lângă aspectul de fapt, „bănuială rezonabilă”, în sensul articolului 5 § 1 (c), impune ca evenimentele să fie într-un mod rezonabil asociate cu elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută de norma penală. Astfel, este clar că nu ar putea exista o „bănuială rezonabilă” în cazul în care actele sau faptele de care persoana deținută a fost acuzată nu constituiau o infracțiune la momentul săvârșirii lor (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 317; *Sabuncu și alții c. Turciei*, § 146-147).

95. Mai mult, infracțiunile imputabile persoanelor arestate nu trebuie să rezulte din exercițiul drepturilor și libertăților garantate de Convenție (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 318; *Sabuncu și alții c. Turciei*, § 148; *Ragıp Zarakolu c. Turciei*, § 41).

96. Examinând dacă au fost întrunite cerințele minime pentru rezonabilitatea bănuielilor care să justifice reținerea unei persoane, Curtea ține seama de contextul general al unui caz particular, de statutul reclamantului, de consecutivitatea evenimentelor, de conduita autorităților și de modul în care a fost efectuată urmărirea penală (*Ibrahimov și Mammadov c. Azerbaidjanului*, § 113-131).

Aceste cerințe minime nu au fost întrunite în cazul când reținerea și arestarea reclamantului, acuzat de săvârșirea infracțiunii de tulburare a ordinii publice, au fost viciate de caracterul arbitrar al procedurilor și au făcut parte dintr-o strategie a autorităților de descurajare și inhibare a protestelor pașnice (*Shmorgunov și alții c. Ucrainei*, § 464-477).

97. Așa cum bănuiala rezonabilă este necesară la momentul reținerii și a primei decizii de plasare în arest preventiv, la fel și în cazul prelungirii acestor măsuri trebuie demonstrat că bănuiala persistă și a rămas să fie „rezonabilă” pentru întreaga durată a detenției (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 320; *Ilgar Mammadov c. Azerbaidjanului*, § 90).

98. Deși, în contextul actelor teroriste, nu se poate cere statelor-părți la Convenție să probeze temeinicia bănuielilor care au stat la baza arestării prin divulgarea surselor confidentiale de informație, Curtea a considerat că necesitatea combaterii terorismului nu poate justifica interpretarea extensivă a noțiunii de „rezonabil” fără riscul de a submina garanția oferită de articolul 5 § 1 (c) (*O’Hara c. Regatului Unit*, § 35; *Baş c. Turciei*, § 184).

99. În anumite situații, probe acumulate ulterior înaintării formale acuzațiilor pot să întărească bănuiele asupra reclamantului, legându-l de comiterea infracțiunilor conexe terorismului. Cu toate acestea, acele probe nu pot fi considerate prin sine suficiente pentru existența unei bănuiele și, respectiv, pentru aplicarea arestului. În orice caz, colectarea ulterioară a probelor nu eliberează autoritățile naționale de obligația de a furniza suficiente temeieri de fapt care ar justifica arestul la faza inițială (*Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 321). Deși contextul unei cauze trebuie luat în considerare la interpretarea și aplicarea articolului 5, autoritățile nu sunt autorizate să dispună detenția unei persoane în mod automat ca urmare a stării de urgență, fără nicio probă sau informații verificabile sau fără vreo bază de fapt suficientă care să satisfacă cerințele minime ale articolului 5 § 1 litera (c) (*Akgün c. Turciei*, § 184).

100. Declarații din auzite și necoroborate cu alte probe ale unui informator anonim s-au considerat ca neconcludente pentru existența unor „motive rezonabile de a bănuie” că reclamantul ar fi fost implicat în activități cu caracter mafiot (*Labita c. Italiei* [MC], § 156 și urm.). În schimb, declarațiile incriminatoare ale unor coacuzăți, date cu mulți ani în urmă și ulterior retractate, nu au înlăturat existența unei bănuiele rezonabile împotriva reclamantului. La fel, ele nu au avut nicio relevanță pentru legalitatea mandatului de arestare (*Talat Tepe c. Turciei*, § 61). Curtea, de asemenea, a acceptat că declarațiile concrete și detaliate ale unui martor anonim pot servi ca bază de fapt suficientă pentru a confirma rezonabilitatea bănuielilor în contextul luptei cu crima organizată (*Yaygin c. Turciei* (dec.), §§ 37-46).

3. Termenul „infracțiune”

101. Termenul „infracțiune” are un înțeles autonom și este identic cu acela folosit de articolul 6. Deși încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul național reprezintă unul din elementele care trebuie luate în considerare, caracterul procedurilor și gradul de severitate a pedepsei la fel sunt relevante (*Benham c. Regatului Unit*, § 56; *S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 90).

D. Detenția unui minor

Articolul 5 § 1 (d) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...);

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere, sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1).

Minor (5-1-d) – Educație sub supraveghere (5-1-d) – Aducere în fața autorității competente (5-1-d).

1. Aspecte generale

102. Minori se consideră persoanele cu o vârstă sub 18 ani (*Koniarska c. Regatului Unit* (dec.)), conform standardelor europene și potrivit Rezoluției CM (72) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (*X. c. Elveției*, decizie a Comisiei din 14 decembrie 1979).

103. Litera (d) a articolului 5 nu este singura normă care autorizează detenția unui minor. În fapt, norma conține circumstanțe specifice, dar nu și exhaustive, care permit detenția unui minor, și anume pentru (i) educația sub supraveghere și în scopul (ii) aducerii sale în fața autorității competente (*Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga c. Belgiei*, § 100).

2. Educație sub supraveghere

104. Prima teză a articolului 5 § 1 (d) autorizează privarea de libertate în interesul minorului, indiferent dacă acesta este suspectat de comiterea unei infracțiuni sau este, pur și simplu, un juvenil „expus riscului de delincvență” (*D.L. c. Bulgariei*, § 71).

105. În contextul detenției minorilor, expresia „educație sub supraveghere” nu trebuie asimilată în mod automat cu noțiunea de instruire școlară. Această formă de supraveghere trebuie să înglobeze numeroase aspecte ale exercitării drepturilor părintești de către autoritatea competentă în beneficiul și pentru protecția minorului (*P. și S. c. Poloniei*, § 147; *Ichin și alții c. Ucrainei*, § 39; *D.G. c. Irlandei*, § 80).

Totuși „educația sub supraveghere” trebuie să aibă o componentă școlară de bază, astfel încât instruirea conform unui program școlar obișnuit să fie o regulă pentru minorii privați de libertate cu scopul de a asigura continuitatea procesului de învățământ, chiar pentru cei internați temporar în centre speciale (*Blokhin c. Rusiei* [MC], § 170).

106. Detenția cu scopul „corectării comportamentului” sau pentru a preveni minorul să recidiveze nu este permisă, în temeiul articolului 5 § 1 (d) din Convenție (*Blokhin c. Rusiei* [MC], § 171).

107. Litera (d) nu se opune aplicării unei custodii preventive a minorului în prealabil regimului de educare sub supraveghere, chiar dacă această măsură nu deține caracteristicile unei astfel de forme de educație. Totuși în asemenea situații este necesar ca această detenție să fie urmată prompt de aplicarea efectivă a unui astfel de regim într-un mediu specializat – deschis sau închis – destinat și cu resurse special dedicate acestui scop (*Bouamar c. Belgiei*, § 50; *D.K. c. Bulgariei*, §§ 78-84, unde Curtea a acceptat detenția reclamantei timp de două zile într-un centru de criză pentru copii, înainte de transfer la o școală specializată de corecție).

108. Plasarea unui minor într-un centru cu regim închis trebuie, de asemenea, să fie proporțională cu scopul „educației sub supraveghere”. Aceasta trebuie să fie o măsură de ultimă instanță, aplicată în interesul superior al copilului și cu scopul de prevenire a riscurilor grave pentru dezvoltarea sa (*D.L. c. Bulgariei*, § 74).

109. În cazul în care un stat a ales un sistem de educație sub supraveghere care implică privarea de libertate, pentru a îndeplini obligațiile sale potrivit articolului 5 § 1 (d), statul trebuie să creeze o infrastructură corespunzătoare adaptată la cerințele acestui sistem în materie de securitate și educație (*A. și alții c. Bulgariei*, § 69; *D.G. c. Irlandei*, § 79).

Statul se bucură de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul de implementare a unui astfel de sistem pedagogic și educațional (*D.L. c. Bulgariei*, § 77).

110. Curtea consideră că un centru de detenție pentru minori nu poate fi considerat centru de „educație sub supraveghere” în cazul în care nu se desfășoară nicio activitate didactică (*Ichin și alții c. Ucrainei*, § 39).

3. Autoritate competentă

111. A doua teză din articolul 5 § 1 (d) se aplică în cazul detenției legale a unui minor în vederea aducerii sale în fața unei autorități competente. Din conținutul *textelor pregătitoare* la Convenție rezultă că această normă a urmărit să reglementeze detenția unui minor înainte de desfășurarea unei proceduri civile sau administrative, în timp ce articolul 5 § 1 (c) urmează să fie aplicabil arestului preventiv în cadrul procedurilor penale.

112. Cu toate acestea, un minor acuzat de comiterea unei infracțiuni și arestat în timpul expertizei psihiatrice a stării sale mintale s-a aflat în detenție care intra sub incidența (d), și anume în vederea aducerii minorului în fața autorității competente (*X. c. Elveției*, decizie a Comisiei din 14 decembrie 1979).

E. Detenție din motive medicale sau sociale

Articolul 5 § 1 (e) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...);

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1).

A împiedica transmiterea unei boli contagioase (5-1-e) – Alienat (5-1-e) – Alcoolic (5-1-e) – Toxicoman (5-1-e) – Vagabond (5-1-e).

1. Aspecte generale

113. Articolul 5 § 1 (e) din Convenție face trimitere la mai multe categorii de persoane, și anume la persoanele susceptibile să transmită o boală contagioasă, alienați, alcoolici, toxicomani și vagabonzi. Există o legătură între aceste categorii în măsura în care privarea de libertate poate fi aplicată pentru a urma un tratament medical sau din considerente dictate de politica socială, fie în cumul pentru ambele aceste motive (*Enhorn c. Suediei*, § 43).

114. Raționamentul de ce Convenția permite privarea de libertate a persoanelor respective, toate neadaptate social, nu se referă doar la faptul că ele ar reprezenta un pericol pentru siguranța publică, dar și la necesitatea internării lor pentru a servi propriilor interese ale acestor persoane (*ibid.*; *Guzzardi c. Italiei*, § 98 *in fine*).

2. Prevenirea transmiterii unei boli contagioase

115. Criteriile esențiale în lumina cărora trebuie evaluată „legalitatea” detenției unei persoane „susceptibile să transmită o boală contagioasă” includ două considerații:

- este oare transmiterea bolii periculoasă pentru sănătatea sau siguranța publică?;
- constituie oare detenția persoanei infectate o măsură de ultimă instanță pentru a preveni transmiterea bolii și au fost oare alte măsuri, mai puțin severe, luate în calcul și considerate ca fiind insuficiente pentru a proteja interesul public?

În cazul în care aceste criterii își pierd din actualitate, atunci dispar și temeiuri de privare de libertate (*Enhorn c. Suediei*, § 44).

3. Detenția unui alienat

116. Termenul „alienat” nu este pasibil unei definiții exacte, atât din punct de vedere medical, cât și din perspectiva socială, întrucât și știința psihiatriei se află în continuă dezvoltare. Cu toate acestea, nu se poate de autorizat plasarea în detenție a unei persoane pentru simplul fapt că viziunile sale sau comportamentul său se abat de la normele sociale predominante (*Rakevich c. Rusiei*, § 26).

Acest termen are un sens autonom, deoarece Curtea nu este ținută de interpretarea acelorași noțiuni în practica juridică națională (*Petschulies c. Germaniei*, §§ 74-77). De asemenea, acesta nu este un termen care se echivalează cu starea mintală a persoanei ce ar diminua sau înlătura răspunderea penală potrivit legii naționale (*Illinseher c. Germaniei* [MC], § 149).

117. O persoană nu poate să fie considerată „alienat” și, respectiv, privat de libertate decât în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ următoarele trei condiții (*Illinseher c. Germaniei* [MC], § 127; *Stanev c. Bulgariei* [MC], § 145; *D.D. c. Lituaniei*, § 156; *Kallweit c. Germaniei*, § 45; *Shtukaturov c. Rusiei*, § 114; *Varbanov c. Bulgariei*, § 45; *Winterwerp c. Olandei*, § 39):

- tulburarea mintală a persoanei trebuie să fie în prealabil dovedită printr-o expertiză medicală independentă, cu excepția cazurilor în care este necesară o internare de urgență;
- tulburarea mintală trebuie să fie de natură să impună o detenție forțată. Trebuie demonstrat că privarea de libertate a fost necesară în circumstanțele particulare ale cauzei;
- tulburarea mintală, constatată printr-o expertiză medicală independentă, trebuie să persiste pe parcursul întregii durate a detenției.

118. Articolul 5 § 1 (e) din Convenție nu presupune existența unor fapte, pasibile unei pedepse penale, pentru care o persoană să fie deținută ca fiind „alienată”. De asemenea, această prevedere nu impune ca o condiție pentru detenție săvârșirea anterioară a unei infracțiuni (*Denis și Irvine c. Belgiei* [MC], § 168).

119. Nicio privare de libertate a unei persoane cu o alienație mintală nu va fi conformă cu articolul 5 § 1 (e), dacă aceasta a fost ordonată fără consultarea unui medic specialist (*Ruiz Rivera c. Elveției*, § 59; *S.R. c. Olandei* (dec.), § 31).

În lipsa altor opțiuni, de exemplu, în cazul refuzului de a se prezenta la examinare medicală, este necesară cel puțin o examinare a fișei medicale pentru a constata starea mintală a persoanei, or, nu se poate susține că alienarea a fost dovedită (*D.C. c. Belgiei**, § 87, 98-101; *Constancia c. Olandei* (dec.), § 26, unde Curtea a acceptat substituirea examinării medicale a stării de sănătate mintală a reclamantului cu alte informații).

120. În ceea ce privește a doua condiție, internarea unei persoane cu o tulburare mintală se impune nu numai atunci când există necesitatea de o terapie, de medicamente

sau de alte tratamente clinice, dar și pentru a asigura îmbunătățirea stării sale de sănătate și pentru supraveghere, cu scopul de a preveni cauzarea de daune altora sau automutilarea (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 133; *Hutchison Reid c. Regatului Unit*, § 52).

Deși articolul 5 § 1 (e) autorizează plasarea, într-o instituție a unei persoane cu tulburări mintale nu doar pentru un tratament medical, totuși o astfel de măsură trebuie să fie justificată de gravitatea stării de sănătate și de necesitatea protecției acestei persoane și a celor care o înconjoară (*N. c. României*, § 151).

121. O tulburare mintală trebuie să fie de o anumită gravitate pentru a fi considerată „concretă” (*Glien c. Germaniei*, § 85). Pentru a fi considerată tulburare mintală concretă, în sensul literei (e) a articolului 5 § 1, ea trebuie să fie atât de gravă încât să impună necesitatea unui tratament într-o instituție medicală specializată pentru acest tip de pacienți (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 129; *Petschulies c. Germaniei*, § 76).

122. Autoritățile se bucură de o marjă de apreciere în adoptarea deciziilor cu privire la necesitatea detenției persoanei ca alienată, întrucât este, în primul rând, de responsabilitatea acestora să evalueze probele prezentate în fața lor (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 128; *Plesó c. Ungariei*, § 61; *H.L. c. Regatului Unit*, § 98).

Autoritățile competente trebuie să supună expertiza medicală unei examinări minuțioase și să ajungă la propria sa concluzie dacă persoana suferă de o tulburare mintală (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 132).

123. Potrivit cerințelor literei (e) a articolului 5 § 1, momentul în care o persoană trebuie să fie calificată ca fiind bolnavă mintal este data adoptării măsurii de privare de libertate în baza acestui temei (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 134; *O.H. c. Germaniei*, § 78). Cu toate acestea, trebuie luate în considerare eventualele schimbări ale stării mintale a persoanei după plasarea în detenție (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 134). Respectiv, expertizele medicale la care s-au referit autoritățile trebuie să fie destul de recente (*Kadusic c. Elveției*, § 44 și 55).

124. Convenția nu obligă autoritățile, care evaluează persistența tulburărilor mintale, să ia în considerare natura actelor care au dus la detenția forțată a persoanei în cauză (*Denis și Irvine c. Belgiei* [MC], § 169).

125. În situația în care există date medicale care indică că starea sănătății persoanei s-a îmbunătățit, autoritățile ar putea să aibă nevoie de o perioadă scurtă de timp pentru examinarea oportunității de eliberare (*Luberti c. Italiei*, § 28). Cu toate acestea, menținerea măsurii privative de libertate din motive pur administrative nu este justificată (*R.L. și M.-J.D. c. Franței*, § 129).

126. Detenția unei persoane cu tulburări mintale trebuie să fie executată într-un spital, într-o clinică sau o altă instituție specializată în acest sens (*L.B. c. Belgiei*, § 93; *Ashingdane c. Regatului Unit*, § 44; *O.H. c. Germaniei*, § 79).

127. Cu toate acestea, înainte de a fi transferată într-o asemenea instituție specializată, o persoană poate fi plasată temporar într-o altă instituție, nedestinată internării bolnavilor mintal, cu condiția ca perioada de așteptare să nu fie excesiv de lungă (*Pankiewicz c. Poloniei*, §§ 44-45; *Morsink c. Olandei*, §§ 67-69; *Brand c. Olandei*, §§ 64-66).

128. Având în vedere legătura inerentă între legalitatea privării de libertate și modul ei de implementare, detenția unei persoane cu tulburări mintale în baza deciziei inițiale de internare poate deveni legală după ce persoana este transferată de la o instituție neadaptată pentru pacienți alienați la o instituție specializată (*Ilseher c. Germaniei* [MC], § 140-141).

129. Administrarea unei terapii adecvate a devenit direct dependentă de lărgirea conceptului de „legalitate” a privării de libertate. Orice detenție a persoanelor cu tulburări mintale trebuie să aibă scopuri terapeutice, de vindecare sau de atenuare a acestor afecțiuni și, după caz, de reducere ori de menținere a controlului asupra pericolului pe care persoanele îl reprezintă (*Rooman c. Belgiei* [MC], § 208).

130. Conform articolului 5 § 1 (e), privarea de libertate îndeplinește o dublă funcție: pe de o parte, una socială de protecție și, pe de cealaltă parte, una terapeutică în interesul persoanei cu tulburări mintale, cu scopul de administrare a unui tratament adaptat și personalizat sau a unui curs de terapie medicală. Tratamentul adaptat și personalizat reprezintă o parte esențială a noțiunii de „instituție specială” (*Rooman c. Belgiei* [MC], § 210).

131. De asemenea, articolul 5 § 1 (e) din Convenție prevede garanții procedurale cu privire la hotărârile judecătorești care autorizează internarea forțată (*M.S. c. Croației (nr. 2)*, § 114). Expresia „căi legale” impune existența unei proceduri echitabile și adecvate care să acorde persoanei o protecție suficientă împotriva privării de libertate arbitrare (*V.K. c. Rusiei*, § 33; *X. c. Finlandei*, § 148, cu privire la lipsa unor garanții adecvate pentru continuarea internării forțate).

132. Procedura care rezultă în internarea forțată într-o instituție psihiatrică trebuie să ofere garanții reale împotriva arbitrarului, având în vedere vulnerabilitatea persoanelor cu tulburări mintale și necesitatea de a justifica orice restrângeri aduse drepturilor acestora prin motive extrem de solide (*M.S. c. Croației (nr. 2)*, § 147).

133. Este esențial ca persoana să aibă acces la o instanță și să aibă posibilitatea de a fi ascultată personal sau prin intermediul unui reprezentant. Prin urmare și exceptând cazuri speciale, orice persoană internată într-o instituție psihiatrică trebuie să beneficieze de asistență juridică în cadrul procedurii legate de continuarea, suspendarea sau încetarea internării sale (*ibid.*, § 152 și 153; *N. c. României*, § 196).

134. Simpla desemnare a unui avocat, fără ca acesta din urmă să fi acordat vreo asistență reală în cadrul procedurii judiciare, nu poate satisface cerințele de „asistență

juridică” care trebuie acordată persoanelor deținute ca fiind „alienate”. Instanțele naționale urmează să exercite un control sporit asupra caracterului efectiv al asistenței juridice acordată persoanelor cu handicap (*M.S. c. Croației (nr. 2)*, § 154; a se vedea, de asemenea, *V.K. c. Rusiei*, în care un avocat desemnat din oficiu nu a oferit asistență juridică efectivă și în care instanțele naționale nu au ținut seama de acest fapt).

4. Detenția bolnavilor de alcoolism sau toxicomanie

135. Articolul 5 § 1 (e) din Convenție nu poate fi interpretat ca autorizând doar detenția unui „alcoolic”, în sensul restrâns al acestui cuvânt, cum ar fi o persoană diagnosticată clinic ca suferindă de „alcoolism”, întrucât norma nu interzice aplicarea privării de libertate și în cazul unei persoane care abuzează de alcool, cu scopul de a reduce prejudiciul cauzat pentru ea însăși și pentru societate, precum și pentru a preveni un comportament periculos în urma consumului de alcool (*Kharin c. Rusiei*, § 34).

136. În consecință, persoanele aflate sub influența alcoolului a căror conduită și al căror comportament reprezintă o amenințare la adresa ordinii publice sau pentru sine însăși, chiar dacă ele nu au fost diagnosticate cu „alcoolism”, pot fi plasate în detenție în interesul public și pentru propria protecție, cum ar fi în cazul de ocrotire a sănătății sau siguranței lor personale (*Hilda Hafsteinsdóttir c. Islandei*, § 42). Cu toate acestea, articolul 5 § 1 (e) din Convenție nu trebuie să fie înțeles că ar autoriza plasarea în detenție a unei persoane doar pentru că aceasta consumă alcool (*Petschulies c. Germaniei*, § 65; *Witold Litwa c. Poloniei*, §§ 61-62).

5. Detenția unui vagabond

137. Jurisprudența referitoare la „vagabonzi” este rară. Sub incidența acestei dispoziții intră persoanele care nu au nici domiciliu stabil, nici mijloace de subsistență și care nu profesază regulat nicio meserie sau nu sunt angajați permanent în câmpul muncii. Aceste trei condiții, care sunt inspirate din Codul penal belgian, sunt cumulative: ele trebuie să fie îndeplinite în același timp individual pentru fiecare persoană (*De Wilde, Ooms și Versyp c. Belgiei*, § 68).

F. Detenția străinilor

Articolul 5 § 1 (f) din Convenție

„1. (...). Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...);

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe un teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Privare de libertate (5-1) – Căi legale (5-1) – Arestare sau detenție legală (5-1).

A împiedica pătrunderea în mod ilegal pe un teritoriu (5-1-f) – Expulzare (5-1-f) – Extrădare (5-1-f).

1. Detenția unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe un teritoriu

138. Articolul 5 § 1 (f) permite statului să restrângă libertatea străinilor în cadrul controlului migrației (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 89). Având în vedere faptul că prima teză a acestei norme permite detenția unui solicitant de azil sau a unui alt imigrant înainte de acordarea de către stat a permisiunii de intrare, o astfel de detenție trebuie să fie compatibilă cu scopul general al articolului 5, care este de protejare a dreptului la libertate și de garantare că nimeni nu va fi privat de libertatea sa în mod arbitrar (*Saadi c. Regatului Unit* [MC], §§ 64-66).

139. Identificarea momentului în care încetează să se aplice prima teză a articolului 5 § 1 (f), pe motiv că persoanei în cauză i s-a acordat o autorizație oficială de intrare sau de ședere, va depinde în mare măsură de legea națională (*Suso Musa c. Maltei*, § 97).

140. Principiul, potrivit căruia detenția nu trebuie să fie arbitrară, trebuie să se aplice unei detenții în baza primei teze a articolului 5 § 1 (f), la fel cum și detenției prevăzută de cea de-a doua teză (*Saadi c. Regatului Unit* [MC], § 73).

141. Astfel, „garanția împotriva arbitrarului”, potrivit primei teze a articolului 5 § 1 (f), semnifică că o astfel de detenție ar trebui să fie de bună-credință; să fie strâns legată de scopul de prevenire a intrării ilicite pe un teritoriu; executată în condițiile unei detenții adecvate, întrucât o astfel de măsură nu se aplică infractorilor, ci străinilor, care, de obicei, de frică pentru viața lor, au fugit din propria țară; în fine, de o durată rezonabilă necesară pentru îndeplinirea scopului său (*ibid.*, § 74).

142. Curtea a exprimat rezerve față de practica autorităților care plasează solicitanții de azil în detenție în mod automat fără a proceda la o evaluare individuală a situației fiecăruia în parte (*Thimothawes c. Belgiei*, § 73; *Mahamed Jama c. Maltei*, § 146).

143. Curtea trebuie să aibă în vedere situația specială a acestor persoane atunci când este invitată să aprecieze modalitățile de executare a măsurii de detenție (*Kanagaratnam c. Belgiei*, § 80, cu privire la detenția reclamantei împreună cu trei copii într-o instituție de tip închis destinată adulților; *Rahimi c. Greciei*, § 108, cu privire la aplicarea automată a unei detenții în cazul unui minor neînsoțit).

144. În cazul unui număr mare de solicitanți de azil sosiți la frontieră, cu condiția respectării interzicerii arbitrariului, cerința generală de legalitate prevăzută la articolul 5 poate fi considerată ca fiind îndeplinită, chiar dacă regimul juridic național nu prevede altceva decât denumirea autorității competente să ordoneze detenția într-o zonă de tranzit, forma normei, posibilele temeuri și limite, durata maximă a măsurii și o cale proprie de apel în sensul articolului 5 § 4 (*Z.A. și alții c. Rusiei* [MC], § 162).

145. Articolul 5 § 1 (f) nu împiedică statele să implementeze o lege care prevede temeuri speciale de detenție, ținând cont de realitatea unui aflux masiv de solicitanți de azil. În special, subparagraful 1 litera (f) nu împiedică privarea de libertate într-o zonă de tranzit pentru o scurtă durată de timp și pentru asigurarea prezenței solicitanților de azil în timpul examinării cererii lor sau pentru a le garanta celeritatea deciziei cu privire la admisibilitatea acestora, în special, s-a creat o infrastructură adecvată în zona de tranzit și au fost instituite proceduri speciale în acest scop (*ibid.*, § 163).

2. Detenția în vederea expulzării sau extrădării

146. Articolul 5 § 1 (f) nu cere ca o detenție de acest tip să fie rezonabil necesară, de exemplu, pentru a împiedica persoana să săvârșească o infracțiune sau să se sustragă. În acest sens, articolul 5 § 1 (f) nu oferă aceeași protecție cu articolul 5 § 1 (c): singura condiție a literei (f) este ca detenția să fie în privința persoanei „împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare”. Este irelevant în ce măsură decizia de expulzare prin sine este justificată potrivit legii naționale sau a Convenției (*Chahal c. Regatului Unit*, § 112; *Čonka c. Belgiei*, § 38; *Nasrulloev c. Rusiei*, § 69; *Soldatenko c. Ucrainei*, § 109).

Totuși, potrivit legii naționale, o verificare a necesității detenției poate să fie cerută (*Muzamba Oyaw c. Belgiei* (dec.), § 36; *J.R. și alții c. Greciei*, § 111).

147. Cu toate acestea, Curtea ia în considerare situația particulară a persoanelor private de libertate și orice vulnerabilitate specifică (de exemplu, sănătatea, vârsta) din cauza căreia detenția acestora ar fi inadecvată (*Thimothawes c. Belgiei*, §§ 73, 79-80).

În situația când sunt implicați și copii, Curtea a considerat în mod excepțional că privarea de libertate ar putea fi necesară doar pentru a-și atinge scopul, și anume expulzarea

întregii familii (*A.B. și alții c. Franței*, § 120). Prezența unui copil într-un loc de detenție pentru adulți nu este conformă cu articolul 5 § 1 (f), decât dacă autoritățile au recurs la această măsură în ultimă instanță și doar după ce au verificat că o altă măsură mai puțin restrictivă nu putea fi aplicată (*ibid.*, § 123).

148. Detenția poate fi justificată în temeiul celei de-a doua teze a articolului 5 § 1 (f), chiar și în lipsa unei cereri oficiale sau a vreunei hotărâri de extrădare, în cazul în care autoritățile competente fac cercetările formale, deoarece acestea pot fi asimilate cu o „procedură” din textul acestei norme (*X. c. Elveției*, decizie a Comisiei din 9 decembrie 1980).

149. O privare de libertate întemeiată pe teza a doua a articolului 5 § 1 (f) va fi justificată doar dacă procedura de expulzare sau de extrădare se află în curs de desfășurare. Dacă aceste proceduri nu sunt conduse cu o diligență specială, detenția încetează să mai fie justificată în temeiul acestei norme (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 90; *A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 164; *Amie și alții c. Bulgariei*, § 72; *Shiksaitov c. Slovaciei*, § 56, cu exemple de cauze în care a fost constatată o încălcare a acestui articol).

150. Pentru a nu fi considerată arbitrară, o detenție, în temeiul articolului 5 § 1 (f), trebuie să fie aplicată cu bună-credință; să fie strâns legată de motivul detenției invocat de autorități; să fie executată într-un loc și în condiții adecvate; durata acestei măsuri să fie rezonabilă pentru îndeplinirea scopului său (*A. și alții c. Regatului Unit*, § 164; *Yoh-Ekale Mwanje c. Belgiei*, § 117-119, și referințele citate).

151. Detenția în vederea expulzării nu trebuie să fie punitivă și trebuie să fie însoțită de garanții corespunzătoare (*Azimov c. Rusiei*, § 172).

152. Autoritățile au obligația să examineze dacă expulzarea este real posibilă și dacă detenția în acest scop a fost de la început justificată și rămâne astfel în continuare (*Al Husin c. Bosniei și Herțegovinei (nr. 2)*, § 98). Trebuie să existe garanții procedurale pentru a preveni riscul detenției arbitrare în vederea expulzării (*Kim c. Rusiei*, § 53).

153. În evaluarea dacă legea națională oferă suficiente garanții procedurale împotriva arbitrarului, Curtea va ține cont de existența sau lipsa unor termene de detenție și de disponibilitatea remediilor efective. Cu toate acestea, articolul 5 § 1 (f) nu obligă statele să stabilească o durată maximă de detenție în cursul expulzării sau un control judiciar automat al detenției în contextul migrației. Din jurisprudență reiese că respectarea termenelor prevăzute de legea națională sau existența unui control judiciar automat nu garantează prin sine că sistemul de detenție a imigranților respectă cerințele articolului 5 § 1 (f) din Convenție (*J.N. c. Regatului Unit*, §§ 83-96).

154. Nici litera (f) a articolului 5 § 1, nici celelalte litere ale acestui articol nu permit justificarea prin referință la un echilibru între dreptul la libertatea individuală și interesul statului de protecție a populației împotriva amenințărilor teroriste (*A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 171).

155. Convenția nu reglementează nici circumstanțele în care poate fi cerută extrădarea, nici procedura de adoptare a deciziei de extrădare. Fiind rezultatul unei cooperări între state, și cu condiția existenței unui mandat de arestare legal emis de autoritățile statului de origine al persoanei care se eschivează, chiar și o extrădare atipică prin sine nu poate fi considerată ca fiind contrară Convenției (*Öcalan c. Turciei* [MC], § 86; *Adamov c. Elveției*, § 57).

156. În cazul în care o cerere de extrădare se referă la o persoană sub urmărire penală în statul solicitant, statul solicitat este obligat să acționeze cu o maximă diligență atunci când i se cere extrădarea în scopul executării unei pedepse, pentru a proteja drepturile persoanei în cauză (*Gallardo Sanchez c. Italiei*, § 42).

157. În ce privește extrădările între un stat-parte și un alt stat care nu este semnatar al Convenției, un tratat de extrădare sau, în lipsa acestuia, modul de cooperare între statele respective, de asemenea, sunt factori relevanți pentru a determina legalitatea detenției contestate ulterior în fața Curții. Predarea unui fugar ca rezultat al cooperării dintre state nu declară detenția ca ilegală și, prin urmare, nu ridică semne de întrebare din perspectiva articolului 5 (*Öcalan c. Turciei* [MC], § 87).

158. Punerea în aplicare a unei măsuri provizorii dispuse de Curte, cu solicitarea unui stat-parte la Convenție de a se abține de la transferul deținutului într-un alt stat, nu implică prin sine că privarea de libertate nu ar trebui să respecte cerințele articolului 5 § 1 din Convenție (*Gebre-medhin (Gaberamadhien) c. Franței*, § 74). Detenția trebuie să fie întotdeauna legală și lipsită de arbitrar (*Azimov c. Rusiei*, § 169).

Faptul că aplicarea unei astfel de măsuri împiedică expulzarea persoanei nu declară detenția ca ilegală, cu condiția ca procedurile de expulzare să fie în curs de desfășurare și durata detenției să rămână rezonabilă (*S.P. c. Belgiei* (dec.); *Yoh-Ekale Mwanje c. Belgiei*, § 120)¹.

¹ Pentru a afla detalii suplimentare referitor la detenție în contextul migrației, consultați *Ghidul de jurisprudență a Convenției – Migrația*.

IV. Garanții pentru persoanele private de libertate

A. Informarea despre motivele reținerii (articolul 5 § 2)

Articolul 5 § 2 din Convenție

„2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Informare în termenul cel mai scurt (5-2) – Informare într-o limbă înțeleasă (5-2) – Informare asupra motivelor arestării (5-2) – Informare asupra acuzațiilor (5-2).

1. Aplicabilitate

159. Termenii utilizați la articolul 5 § 2 trebuie să fie interpretați autonom potrivit scopului și obiectului articolului 5, și anume de a proteja orice persoană împotriva privării arbitrare de libertate. Termenul „reținere” depășește cadrul măsurilor procesual-penale, iar expresia „oricărei acuzații” nu este o condiție de aplicabilitate a articolului, ci indică o eventualitate care poate fi luată în considerare. Articolul 5 § 4 nu distinge termenii de reținere și detenție. Astfel, nu există niciun motiv de a-l exclude din sfera garanțiilor potrivit articolului 5 § 2 (*Van der Leer c. Olandei*, §§ 27-28), acestea aplicându-se și detenției în vederea extradăării (*Shamayev și alții c. Georgiei și Rusiei*, § 414- 415), și tratamentelor medicale forțate (*Van der Leer c. Olandei*, §§ 27-28; *X. c. Regatului Unit*, § 66), și plasării în detenție după liberarea condiționată (*X. c. Belgiei*, decizie a Comisiei).

2. Scop

160. Articolul 5 § 2 conține o garanție fundamentală că orice persoană trebuie să cunoască motivele reținerii sale, aceasta fiind o parte integrantă a întregii scheme de protecție oferită de articolul 5 (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 115). Odată ce o persoană a fost informată despre motivele reținerii sau detenției sale, ea poate, dacă consideră oportun, să conteste legalitatea detenției în fața unei instanțe, după cum prevede articolul 5 § 4 (*Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 40; *Čonka c. Belgiei*, § 50).

161. Oricine are dreptul să introducă un recurs în vederea verificării prompte a legalității detenției sale și acest drept nu poate fi efectiv realizat fără o informare neîntârziată și adecvată despre motivele privării de libertate (*Van der Leer c. Olandei*, § 28; *Shamayev și alții c. Georgiei și Rusiei*, § 413; *Grubnyk c. Ucrainei*, §§ 97 și 99).

3. Persoane informate despre motive

162. Din textul articolului 5 § 2 reiese clar că statele au obligația să informeze în mod special persoana reținută sau reprezentantul său (*Saadi c. Regatului Unit*, § 53, confirmat de Marea Cameră în 2008). În cazul în care reclamantul nu poate fi informat, motivele relevante trebuie comunicate persoanelor care-i reprezintă interesele sale, de exemplu, un avocat sau un tutore (*X. c. Regatului Unit*, raport al Comisiei, § 106; *Z.H. c. Ungariei*, §§ 42-43).

4. Motivele trebuie să fie comunicate „în cel mai scurt termen”

163. Evaluarea promptitudinii informării trebuie să fie făcută individual, luându-se în vedere circumstanțele particulare ale cauzei. Cu toate acestea, motivele aduse la cunoștință de oficialul care procedează la reținere nu sunt necesare să fie detaliate la momentul privării de libertate (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 115; *Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 40; *Murray c. Regatului Unit* [MC], § 72).

164. Constrângerile de timp impuse de condiția promptitudinii vor fi îndeplinite dacă persoana a fost informată despre motivele reținerii într-un termen de câteva ore (*Kerr c. Regatului Unit* (dec.); *Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 42).

5. Modalități de comunicare a motivelor

165. Motivele nu trebuie să fie expuse în textul fiecărei decizii de aplicare a detenției și nu-i necesar să fie scrise sau prezentate într-o oricare altă formă specială (*X. c. Germaniei*, decizie a Comisiei din 13 decembrie 1978; *Kane c. Ciprului* (dec.)).

Totuși, dacă situația specială a unei persoane cu handicap mintal nu a fost luată în considerare și dacă un avocat sau o altă persoană autorizată nu au fost informați în locul său, nu poate fi susținut că s-au prezentat toate informațiile necesare pentru a putea face uz eficient și conștient de dreptul garantat de articolul 5 § 4 de a contesta legalitatea detenției (*Z.H. c. Ungariei*, § 41).

166. Motivele reținerii pot fi aduse la cunoștință sau pot să devină evidente din conținutul interogatoriilor sau al întrebărilor ulterioare acestei măsuri (*Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 41; *Murray c. Regatului Unit* [MC], § 77; *Kerr c. Regatului Unit* (dec.); *Grubnyk c. Ucrainei*, § 95 și 98).

167. O persoană nu poate pretinde că nu a înțeles motivele reținerii sale dacă a fost reținută imediat după comiterea unei infracțiuni intenționate (*Dikme c. Turciei*, § 54) sau dacă detaliile faptelor imputate îi erau cunoscute din conținutul deciziilor de arestare și a cererilor de extrădare formulate anterior (*Öcalan c. Turciei* (dec.)).

6. Extinderea motivelor comunicate

168. Circumstanțele cauzei se vor lua în vedere pentru a evalua în ce măsură informațiile prezentate despre motivele reținerii au fost suficiente (*Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 40). Cu toate acestea, simpla referire la temeiul legal al reținerii nu este suficientă pentru ca articolul 5 § 2 să fie respectat (*ibid.*, § 41; *Murray c. Regatului Unit* [MC], § 76; *Kortesis c. Greciei*, §§ 61-62).

169. Persoanele reținute urmează să fie informate, într-un limbaj simplu și accesibil, despre motivele de drept și de fapt ale privării lor de libertate, astfel încât ele să poată contesta legalitatea reținerii în instanță conform articolului 5 § 4 (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 115; *J.R. și alții c. Greciei*, § 123-124; *Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit*, § 40; *Murray c. Regatului Unit* [MC], § 72). Cu toate acestea, articolul 5 § 2 nu impune ca această informație să conțină o listă completă a acuzațiilor aduse împotriva persoanei reținute (*Bordovskiy c. Rusiei*, § 56; *Nowak c. Ucrainei*, § 63; *Gasiņš c. Letoniei*, § 53).

170. În cazul persoanelor reținute în vederea extrădării, informațiile comunicate pot fi chiar mai puțin detaliate (*Suso Musa c. Maltei*, § 113 și 116; *Kaboulov c. Ucrainei*, § 144; *Bordovskiy c. Rusiei*, § 56), deoarece reținerea lor nu implică vreo soluție pe fondul tuturor capetelor de acuzații (*Bejaoui c. Greciei*, decizie a Comisiei). Totuși aceste persoane trebuie să fie informate într-o așa măsură încât să fie capabile să-și exercite dreptul la contestarea legalității detenției în fața unei instanțe judiciare în sensul articolului 5 § 4 (*Shamayev și alții c. Georgiei și Rusiei*, § 427).

7. Limba de comunicare

171. Atunci când există o decizie de reținere redactată într-o limbă pe care persoana arestată nu o înțelege, articolul 5 § 2 va fi respectat dacă persoana este ulterior interogată și informată despre motivele arestării într-o limbă vorbită de ea (*Delcourt c. Belgiei*, decizia Comisiei).

172. Totuși, când se recurge la serviciile traducătorului, autoritățile au obligația să se asigure ca cerințele legate de traducere să fie formulate cu claritatea și certitudinea necesară (*Shamayev și alții c. Georgiei și Rusiei*, § 425).

B. Dreptul de a fi adus în fața unui judecător (articolul 5 § 3)

Articolul 5 § 3 din Convenție

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de § 1 (c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare (...)”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Judecător sau alt magistrat care exercită atribuții judiciare (5-3) – Aducerea de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat (5-3).

1. Scopul normei

173. Articolul 5 § 3 oferă garanții împotriva oricărei privări arbitrare sau nejustificate de libertate a persoanelor reținute, arestate sau deținute sub bănuiala comiterii unei infracțiuni (*Aquilina c. Maltei* [MC], § 47; *Stephens c. Maltei (nr. 2)*, § 52).

174. Controlul judiciar al ingerințelor puterii executive în dreptul individual la libertate constituie un element esențial al garanției articolului 5 § 3 (*Brogan și alții c. Regatului Unit*, § 58; *Pantea c. României*, § 236; *Asenov și alții c. Bulgariei*, § 146). Acest tip de control este implicat într-un stat de drept, unul din „principiile de bază ale unei societăți democratice ...”, menționat expres în preambulul Convenției” și „din care se inspiră întreaga Convenție” (*Brogan și alții c. Regatului Unit*, § 58).

175. Controlul judiciar trebuie să asigure o protecție eficientă împotriva rețelor tratamente, riscul cărora este semnificativ la faza inițială de plasare în detenție, dar și împotriva abuzului de putere din partea ofițerilor de poliție sau a altor autorități care trebuie să-și folosească atribuțiile restrictiv și în conformitate cu procedurile prescrise (*Ladent c. Poloniei*, § 72).

2. Control judiciar prompt și automat

176. Prima teză a articolului 5 § 3 are ca scop să asigure un control judiciar prompt și automat al oricărei rețineri polițienești sau a celei cu caracter administrativ, care intră în sfera de aplicare a articolului 5 § 1 (c) (*De Jong, Baljet și Van den Brink c. Olandei*, § 51; *Aquilina c. Maltei* [MC], §§ 48-49).

177. Controlul judiciar în cadrul primei înfățișări a persoanei reținute trebuie să fie, în primul rând, prompt, deoarece ar permite detectarea oricăror semne de rele tratamente și ar reduce la minim orice atingere nejustificată adusă libertăților individuale. Termenul strict impus de această normă lasă puțină flexibilitate la interpretare, or, în caz contrar, o aplicare extensivă a acestuia va dăuna însăși esenței garanției dreptului reglementat de această normă și va fi în detrimentul persoanei reținute (*McKay c. Regatului Unit* [MC], § 33).

178. Articolul 5 § 3 nu acceptă nicio excepție posibilă de la obligația aducerii prompte a persoanei reținute sau arestate în fața unui judecător sau a altui magistrat, nici atunci când un control judiciar deja a existat (*Bergmann c. Estoniei*, § 45).

179. Un termen care depășește patru zile este *prima facie* prea lung (*Oral și Atabay c. Turciei*, § 43; *McKay c. Regatului Unit*, § 47; *Năstase-Silivestru c. României*, § 32). Un termen mai scurt, de asemenea, ar putea să contravină cerinței de celeritate, dacă nu a existat nicio dificultate sau o circumstanță excepțională care să împiedice autoritățile să aducă mai prompt persoana reținută în fața unui judecător (*Gutsanovi c. Bulgariei*, §§ 154-159; *İpek și alții c. Turciei*, §§ 36-37; *Kandzhov c. Bulgariei*, § 66).

Cerința de promptitudine este și mai strictă în cazul în care plasarea formală în detenție a urmat o privare de libertate în fapt (*Vassiss și alții c. Franței*, § 60, cu privire la reținerea și detenția unui echipaj maritim).

180. În cazul în care o persoană este deținută în temeiul celei de-a doua teze a articolului 5 § 1 (c) și în afara contextului penal, perioada între reținerea persoanei în scop preventiv și înfățișarea acesteia în fața instanței trebuie să fie mai mică decât în cazul unei arestări preventive în cadrul procesului penal. De regulă, punerea în libertate neîntârziată în timpul unui control judiciar prompt efectuat în contextul detenției cu caracter preventiv ar trebui să fie mai degrabă o chestiune de ore, și nu de zile (*S., V. și A. c. Danemarcei* [MC], § 133-134).

181. Faptul că persoana reținută a avut acces la o instanță nu este suficient pentru a îndeplini cerința primei teze a articolului 5 § 3 (*De Jong, Baljet și Van den Brink c. Olandei*, § 51; *Pantea c. României*, § 231).

182. Controlul judiciar trebuie să fie automat și independent de demersurile în acest sens formulate de persoana deținută (*McKay c. Regatului Unit* [MC], § 34; *Varga c. României*, § 52; *Viorel Burzo c. României*, § 107). Or, o interpretare contrară ar afecta natura garanției oferite de articolul 5 § 3, care este diferită de cea prevăzută de articolul 5 § 4; potrivit celei din urmă, persoana deținută are dreptul să conteste în instanță legalitatea detenției sale. De asemenea, o atare înțelegere ar putea denatura și scopul articolului 5 § 3, care rămâne a fi să protejeze persoana împotriva detenției arbitrare prin instituirea unui control judiciar independent a actului de privare de libertate (*Aquilina c. Maltei* [MC], § 49; *Niedbata c. Poloniei*, § 50).

183. Caracterul automat al controlului judiciar este necesar pentru atingerea scopului acestui alineat, din momentul în care ar putea fi imposibil pentru o victimă a relexor tratamentelor în detenție să sesizeze o instanță, solicitând un control al legalității detenției sale; acest considerent ar putea fi valabil și pentru alte categorii de persoane vulnerabile în stare de detenție, cum ar fi cele cu dizabilități mintale sau cele care nu înțeleg limba procedurilor (*McKay c. Regatului Unit* [MC], § 34; *Ladent c. Poloniei*, § 74).

3. Stabilirea magistratului competent

184. Expresia „unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare” este sinonimă cu „autoritate judiciară competentă” în sensul articolului 5 § 1 (c) (*Schiesser c. Elveției*, § 29).

185. Exercițarea de „atribuții judiciare” nu se limitează la competența de judecare a litigiilor. Articolul 5 § 3 include procurori-magistrați ai parchetelor, precum și judecători ai instanțelor judiciare (*ibid.*, § 28).

186. „Magistratul” la care face referire articolul 5 § 3 trebuie să ofere aceleași garanții cu caracter „judiciar” conferite de lege (*ibidem*, § 30).

187. Spre deosebire de practicile administrative standardizate, garanțiile formale și înscrise în „lege” sunt deosebit de importante pentru identificarea autorității judiciare abilitate să se pronunțe cu privire la libertatea unui individ (*Hood c. Regatului Unit* [MC], § 60; *De Jong, Baljet și Van den Brink c. Olandei*, § 48).

188. Un „magistrat” nu este asimilat cu un „judecător”, deși acesta trebuie totuși să dețină anumite atribuții cu caracter judiciar, și anume să îndeplinească unele condiții din care fiecare constituie o garanție pentru persoana arestată (*Schiesser c. Elveției*, § 31).

4. Independență

189. Prima dintre aceste condiții constituie independența față de puterea executivă și față de părți. Ea nu exclude o subordonare față de alți judecători sau magistrați, cu condiția ca cei din urmă să se bucure de o independență similară (*ibidem*).

190. Un magistrat competent să se pronunțe asupra detenției poate îndeplini și alte funcții, dar imparțialitatea lui riscă să inspire justițiabililor îndoieli legitime, dacă acesta poate interveni ulterior în proceduri din partea acuzării (*Huber c. Elveției*, § 43; *Brincat c. Italiei*, § 20).

191. În această privință, aparențele obiective existente la data deciziei privind detenția sunt importante, deși, dacă „magistratul împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare” poate ulterior să intervină în proceduri din partea acuzării, imparțialitatea și independența sa sunt puse sub semnul întrebării (*ibidem*, § 21; *Hood c. Regatului Unit*, § 57; *Nikolova c. Bulgariei* [MC], § 49; *Pantea c. României*, § 236).

5. Condiții de procedură

192. Potrivit cerințelor procedurale, înainte de adoptarea deciziei sale, „magistratul” urmează să audieze individul adus în fața sa în persoană (*Schiesser c. Elveției*, § 31; *De Jong, Baljet și Van den Brink c. Olandei*, § 51; *Nikolova c. Bulgariei*, § 49; *Aquilina c. Maltei* [MC], § 50).

193. Prezența unui avocat în ședință judiciară nu este obligatorie (*Schiesser c. Elveției*, § 36). Totuși înlăturarea avocatului din ședință poate afecta negativ abilitatea reclamantului de a se apăra (*Lebedev c. Rusiei*, §§ 83-91).

6. Condiții de fond

a. Revizuirea în fond a detenției

194. Condițiile de fond obligă „magistratul” să examineze circumstanțele care militează pro și contra detenției și să se pronunțe, cu referire la norme din lege, asupra existenței sau lipsei temeiurilor (*Schiesser c. Elveției*, § 31; *Pantea c. României*, § 231). Cu alte cuvinte, articolul 5 § 3 impune magistratului o examinare în fond a detenției (*Aquilina c. Maltei* [MC], § 47; *Krejčíř c. Republicii Cehe*, § 89).

195. Revizuirea primară și automată a reținerii și detenției trebuie să se focalizeze asupra legalității și existenței unor bănuieli rezonabile, cu alte cuvinte, în ce măsură aceasta se înscrie în cadrul excepțional al privării de libertate instituit prin articolul 5 § 1 (c) (*McKay c. Regatului Unit* [MC], § 40; *Oral și Atabay c. Turciei*, § 41).

196. Totuși aspectele pe care un magistrat este obligat să le examineze nu se rezumă la chestiuni de legalitate. Controlul în baza articolului 5 § 3, fiind orientat să stabilească dacă privarea de libertate a fost justificată, trebuie să fie destul de exhaustiv pentru a cuprinde diverse aspecte care militează pentru sau împotriva detenției (*Aquilina c. Maltei* [MC], § 52).

197. În circumstanțele particulare ale cauzei, examinarea legalității detenției poate să fie mai limitată în scop decât toate celelalte aspecte din sfera de reglementare a articolului 5 § 4 (*Stephens c. Maltei (nr. 2)*, § 58).

b. Competența de a dispune punerea în libertate

198. În cazul în care nu există temeiuri care justifică detenția, „magistratul” trebuie să aibă competența să ordoneze eliberarea deținutului (*Assenov și alții c. Bulgariei*, § 146; *Nikolova c. Bulgariei*, § 49; *Niedbała c. Poloniei*, § 49; *McKay c. Regatului Unit* [MC], § 40).

199. Pentru a minimiza tergiversarea, este preferabil ca magistratul care exercită controlul judiciar primar și automat al legalității privării de libertate, precum și al existenței motivelor de detenție, să fie competent să aplice eliberarea pe cauțiune. Nefiind o condiție impusă de Convenție, în principiu, nu există impedimente de examinare a acestor aspecte separat de către doi magistrați și într-un termen procedural prestabilit. În orice caz, ca o chestiune de interpretare, examinarea eliberării pe cauțiune nu este necesară să fie mai promptă decât celeritatea controlului judiciar primar și automat, ce nu ar depăși 4 zile, după cum a fost definit de Curte (*ibidem*, § 47; a se vedea, de asemenea, *Magee și alții c. Regatului Unit*, în care lipsa posibilității liberării condiționate în faza inițială a detenției reclamantilor nu s-a considerat problematică din perspectiva articolului 5 § 3 din Convenție).

C. Dreptul la judecare într-un termen rezonabil și eliberare în cursul procedurii (articolul 5 § 3)

Articolul 5 § 3 din Convenție

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de § 1 (c) din prezentul articol [...], are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții a prezentării persoanei în cauză la audiere”.

Cuvinte-cheie HUDOC

A fi judecat într-un termen rezonabil (5-3) – Liberare în cursul procedurii (5-3) – Durata arestului preventiv (5-3) – Caracterul rezonabil al arestului preventiv (5-3) – Liberare condiționată (5-3) – Garanție care să asigure prezentarea la audiere (5-3).

1. Perioada de referință

200. La calcularea duratei arestării preventive, în sensul articolului 5 § 3, perioada luată în considerare începe cu ziua în care acuzatul a fost privat de libertate și se încheie în ziua adoptării deciziei judiciare asupra fondului acuzațiilor, chiar în prima instanță (a se vedea, de exemplu, *Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2)* [MC], § 290; *Stvrtecky c. Slovaciei*, § 55; *Salmaz c. Turciei*, §§ 23-24; *Kalashnikov c. Rusiei*, § 110; *Wemhoff c. Germaniei*, § 9).

201. Având în vedere legătura esențială între paragrafele 3 și 1 litera (c) ale articolului 5 din Convenție, o persoană condamnată în primă instanță nu poate fi considerată ca fiind deținută în vederea „aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune”, în sensul celei din urmă dispoziții, ci mai degrabă potrivit literei (a) din paragraful 1 al articolului 5, care autorizează privarea de libertate „pe baza condamnării pronunțate de un tribunal competent” (*Belevitskiy c. Rusiei*, § 99; *Piotr Baranowski c. Poloniei*, § 45; *Górski c. Poloniei*, § 41).

2. Principii generale

202. Teza a doua a articolului 5 § 3 nu oferă nicio opțiune instanțelor judiciare între judecarea într-un termen rezonabil a acuzatului plasat în arest preventiv și eliberarea lui provizorie pe parcursul judecării cauzei. Până la condamnarea sa, persoana acuzată trebuie să fie prezumată nevinovată și paragraful respectiv are ca obiect principal eliberarea provizorie, odată ce necesitatea unei detenții continue încetează să mai fie una rezonabilă.

203. Caracterul rezonabil al duratei unui arest preventiv nu poate fi supus unei evaluări abstracte. În ce măsură rămâne rezonabil să fie menținut acuzatul în detenție va fi

evaluat în fiecare caz concret și în funcție de particularitățile cauzei. Astfel, detenția continuă să fie justificată într-un caz concret numai atunci când există indicii clare ale unui interes public care, în pofida prezumției de nevinovăție, prevalează asupra principiului respectării libertății individuale impusă de articolul 5 din Convenție.

204. Instanțelor judiciare naționale le revine sarcina primară să se asigure că într-o cauză concretă durata arestării preventive a unui acuzat nu depășește un termen rezonabil. În acest sens, ținând cont de principiul prezumției de nevinovăție, instanțele urmează să examineze toate circumstanțele de natură să confirme sau să infirme existența unui interes public care să justifice o derogare de la regula prevăzută la articolul 5 și să le includă în deciziile sale referitoare la demersuri de eliberare din detenție. În principiu, în baza acestor argumente incluse în deciziile judiciare și în funcție de motivele aduse de reclamantii în recursurile lor, Curtea poate trage concluzii despre existența unei încălcări a articolului 5 § 3 (*Buzadji c. Moldova* [MC], §§ 89-91; *McKay c. Regatului Unit* [MC], §§ 41-43).

205. Existența unei bănuieli rezonabile este o condiție *sine qua non* a legalității unei detenții continue. Cu toate acestea, atunci când instanțele judiciare naționale evaluează inițial oportunitatea aplicării arestării preventive, „de îndată” după reținere, această bănuială prin sine nu mai este suficientă și autoritățile urmează să aducă alte temeieri pertinente care să justifice detenția (*Merabishvili c. Georgia* [MC], § 222; *Buzadji c. Moldova* [MC], § 102). Atunci când aceste temeieri continuă să justifice privarea de libertate, Curtea, de asemenea, trebuie să se convingă că autoritățile naționale au condus procedurile penale cu o „diligență specială” (*Buzadji c. Moldova* [MC], § 87; *Idalov c. Rusia* [MC], § 140).

206. Motivele în favoarea și în defavoarea prelungirii arestului nu trebuie să fie „generale și abstracte” (*Boicenco c. Moldova*, § 142; *Khudoyorov c. Rusia*, § 173), ci să se întemeieze pe fapte concrete, cum ar fi circumstanțele individuale atribuibile reclamantului care să justifice detenția (*Aleksanyan c. Rusia*, § 179; *Rubtsov și Balayan c. Rusia*, §§ 30-32).

207. Prelungirea cvasi-automată a arestării preventive este contrară garanțiilor articolului 5 § 3 (*Tase c. România*, § 40).

208. Autorităților le revine responsabilitatea de a stabili dacă temeierile pentru menținerea în arest preventiv continuă să persiste (*Merabishvili c. Georgia* [MC], § 234). În acest sens, sarcina probării nu poate fi răsturnată și persoana privată de libertate nu poate fi obligată să demonstreze existența argumentelor în favoarea eliberării (*Bykov c. Rusia* [MC], § 64).

209. Chiar dacă circumstanțele care ar fi putut să justifice detenția unei persoane ar fi putut exista, dar ele nu au fost menționate în deciziile naționale, nu este de competența Curții să le stabilească și să se substituie autorităților naționale care au decis privarea de libertate a reclamantului (*ibidem*, § 66; *Giorgi Nikolaishvili c. Georgia*, § 77). Administrarea justiției poate fi în vizorul public doar atunci când se pronunță decizii motivate (*Tase c. România*, § 41).

3. Justificarea oricărei perioade de detenție

210. Articolul 5 § 3 din Convenție nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a arestării preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă, indiferent cât de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (*Idalov c. Rusiei* [MC], § 140; *Tase c. României*, § 40; *Castravet c. Moldovei*, § 33; *Belchev c. Bulgariei*, § 82).

4. Temeiurile unei detenții continue

211. Jurisprudența Curții a identificat patru temeuri principale prin care liberarea pe cauțiune ar putea fi refuzată, și anume când acuzatul, dacă, fiind lăsat în libertate, ar prezenta: a) riscul sustragerii; b) riscul prejudicierii unei bune administrări a justiției, c) riscul comiterii altor infracțiuni; d) riscul tulburării ordinii publice (*Buzadji c. Moldovei* [MC], § 88; *Tiron c. României*, § 37; *Smirnova c. Rusiei*, § 59; *Piruzyan c. Armeniei*, § 94). Existența unor astfel de riscuri trebuie să fie stabilită în mod corespunzător, iar motivarea autorităților în acest sens nu poate fi abstractă, generică sau stereotipică (*Merabishvili c. Georgiei* [MC], § 222). Cu toate acestea, nimic nu împiedică o instanță națională să aprobe, să accepte sau să facă trimitere la argumentele invocate de autorități care solicită aplicarea arestării preventive (*ibidem*, § 227).

a. Riscul sustragerii

212. Riscul sustragerii nu poate fi evaluat doar prin referință la gravitatea unei pedepse posibile. O serie de alți factori relevanți trebuie luați în considerare, care să confirme existența unui astfel de risc, or, invers, să demonstreze caracterul său diminuat, astfel fiind imposibil să justifice arestarea preventivă (*Panchenko c. Rusiei*, § 106).

213. Riscul sustragerii trebuie examinat prin referire la factori care țin de personalitatea deținutului, profilul său moral, domiciliul, profesia, veniturile, atașamentul față de familie și de stat unde acesta este urmărit penal (*Becciev c. Moldovei*, § 58).

214. Lipsa unui domiciliu stabil, ca o singură circumstanță prin sine, nu dă naștere la riscul sustragerii (*Sulaoja c. Estoniei*, § 64).

215. Riscul sustragerii se diminuează inevitabil odată cu trecerea timpului de aflare în detenție (*Neumeister c. Austriei*, § 10).

216. În cazul în care detenția nu mai este motivată decât de teama că acuzatul ar putea să se sustragă și, respectiv, să nu fie prezent la judecarea cauzei, el oricum trebuie eliberat, dacă alte garanții sunt posibile pentru a asigura prezența sa (*Merabishvili c. Georgiei* [MC], § 223).

217. Deși gravitatea unei potențiale pedepse poate fi luată în considerare la evaluarea riscului de sustragere, severitatea acuzațiilor de una singură nu poate justifica perioade lungi de arest preventiv (*Idalov c. Rusiei* [MC], § 145; *Garycki c. Poloniei*, § 47; *Chraidai c. Germaniei*, § 40; *Ilijkov c. Bulgariei*, §§ 80-81).

218. Deși, în general, „volumul de probe” constituie un factor serios și indicativ al existenței sau persistenței vinovăției, fiind de unul singur, acesta nu justifică o perioadă îndelungată de detenție (*Dereci c. Turciei*, § 38).

b. Obstrucționarea justiției

219. Riscul că acuzatul ar putea să împiedice o bună administrare a justiției nu poate fi invocat în abstract: acesta trebuie susținut de probe concrete (*Becciev c. Moldovei*, § 59).

220. Riscul unor presiuni exercitate asupra martorilor este acceptabil ca argument la etapele inițiale ale procesului penal (*Jarzynski c. Poloniei*, § 43). Cu toate acestea, acest risc nu poate fi referit doar la probabilitatea unei pedepse severe, ci trebuie să fie legat de fapte concrete (*Merabishvili c. Georgiei* [MC], § 224).

221. Cu toate acestea, în perspectivă, interesul urmăririi penale nu mai este suficient pentru justificarea arestului unui acuzat, odată ce, în mod normal, unele posibile riscuri se diminuează cu trecerea timpului, pe măsură ce cercetările progresează, declarațiile sunt acumulate și verificările sunt efectuate (*Clooth c. Belgiei*, § 44).

222. În cauzele privind grupuri sau activități criminale organizate există un risc sporit ca un acuzat eliberat din detenție să exercite presiuni asupra martorilor sau a altor coacuzati, sau să obstrucționeze mersul procesului printr-un alt mod (*Štvrtecký c. Slovaciei*, § 61; *Podeschi c. San Marino*, § 149, *Staykov c. Bulgariei*,* §§ 83).

c. Recidiva

223. Gravitatea unei învinuiri poate să determine instanțele judiciare să plaseze și să mențină un acuzat în stare de arest preventiv pentru a preveni tentativele de comiterea unor infracțiuni noi. Totuși o asemenea măsură trebuie să rămână potrivită și riscul să fie plauzibil în circumstanțele particulare ale cauzei, în special, prin referire la antecedentele penale și personalitatea acuzatului (*Clooth c. Belgiei*, § 40).

224. Condamnările anterioare pot sta la baza unor îngrijorări rezonabile, precum că acuzatul ar putea să săvârșească din nou o infracțiune (*Selçuk c. Turciei*, § 34; *Matznetter c. Austriei*, § 9).

225. Totuși lipsa unui loc de muncă permanent sau a familiei nu servește temei de a concluda asupra riscului de recidivă (*Sulaoja c. Estoniei*, § 64).

d. Păstrarea ordinii publice

226. Este acceptabil că anumite infracțiuni, prin gravitatea lor deosebită și reieșind din reacția publicului, pot genera tulburări sociale și astfel să justifice arestarea preventivă, cel puțin pentru o anumită perioadă de timp. În situații excepționale, acest factor poate fi, prin urmare, considerat ca fiind compatibil cu Convenția, cel puțin odată ce legea națională operează cu noțiunea de tulburare a ordinii publice cauzată de o infracțiune.

227. Însă acest temei nu poate fi considerat relevant și suficient, dacă nu se bazează pe elemente sau fapte care ar demonstra că eliberarea unui deținut ar tulbura, efectiv, ordinea publică. De asemenea, detenția va fi legitimă numai dacă ordinea publică rămâne în continuare amenințată, deși prelungirea acesteia nu poate fi folosită pentru a anticipa o pedeapsă privativă de libertate (*Letellier c. Franței*, § 51; *I.A. c. Franței*, § 104; *Prencipe c. Monaco*, § 79; *Tiron c. României*, §§ 41-42).

228. Protecția ordinii publice este, în special, relevantă pentru judecarea acuzațiilor de crime grave rezultate în încălcări serioase ale drepturilor fundamentale ale omului, cum ar fi crime de război împotriva populației civile (*Milanković și Bošnjak c. Croației*, § 154).

5. Diligența specială

229. Complexitatea și particularitățile investigațiilor penale sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se verifică în ce măsură autoritățile naționale competente au demonstrat o „diligență specială” în desfășurarea procedurii (*Scott c. Spaniei*, § 74).

230. Celeritatea procesului la care un deținut este îndreptățit în cadrul examinării cazului nu ar trebui să submineze și eforturile instanțelor de a-și îndeplini sarcinile în modul corespunzător (*Shabani c. Elveției*, § 65; *Sadegül Özdemir c. Turciei*, § 44).

231. Suspendarea temporară a procesului penal timp de aproximativ trei luni din cauza situației excepționale provocate de pandemia Covid-19 a fost considerată compatibilă cu obligația de diligență, atunci când au fost adoptate activ măsuri procesuale până și după instituirea unei stări de urgență (*Fenech c. Maltei (dec.)*, § 96).

6. Măsuri alternative

232. Când se decide asupra libertății sau a detenției unei persoane, autoritățile sunt obligate să examineze existența altor măsuri care pot asigura prezența acuzatului la proces (*Idalov c. Rusiei* [MC], § 140). Articolul 5 § 3 nu consacră persoanei doar „dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii”, ci prevede și condiția că „punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere” (*Khudoyorov c. Rusiei*, § 183; *Lelièvre c. Belgiei*, § 97; *Shabani c. Elveției*, § 62).

7. Liberarea pe cauțiune

233. Garanția articolului 5 § 3 din Convenție nu asigură repararea prejudiciului cauzat prin fapta penală, ci prezența acuzatului la proces. Prin urmare, cuantumul cauțiunii trebuie să fie evaluat, în principal, „cu referire la acuzat, bunurile sale, legătura cu persoanele care se oferă drept garanți, cu alte cuvinte, la nivelul de încredere că eventualitatea pierderii cauțiunii sau a sancționării garanților va acționa ca un

factor de descurajare suficient pentru a împiedica orice tentativă de sustragere de la judecată” (*Gafà c. Maltei*, § 70; *Mangouras c. Spaniei* [MC], § 78; *Neumeister c. Austriei*, § 14).

234. Cauțiunea nu poate fi aplicată decât pe timpul cât există temeiuri care justifică detenția (*Muşuc c. Moldovei*, § 42; *Aleksandr Makarov c. Rusiei*, § 139). În situația în care riscul sustragerii poate fi evitat prin depunerea unei cauțiuni sau a unui alt tip de garanție, acuzatul trebuie pus în libertate, luându-se în considerare că, în anticiparea unei sentințe mai ușoare, incitarea de a se sustrage se diminuează (*Vrenčev c. Serbiei*, § 76). Autoritățile trebuie să fie prudente la calcularea cuantumului cauțiunii, așa cum este în cazul deciziilor cu privire la eliberarea sau indispensabilitatea detenției acuzatului (*Piotr Osuch c. Poloniei*, § 39; *Bojilov c. Bulgariei*, § 60; *Skrobol c. Poloniei*, § 57).

235. De asemenea, cuantumul cauțiunii trebuie să fie motivat în modul corespunzător în decizia prin care se aplică această măsură (*Georgieva c. Bulgariei*, § 15 și 30-31) și să ia în considerare veniturile persoanei (*Gafà c. Maltei*, § 70; *Hristova c. Bulgariei*, § 111), precum și capacitatea sa de a depune suma de bani fixată (*Tochev c. Bulgariei*, §§ 69-73). În anumite condiții, ar putea fi rezonabil să se ia în considerare și volumul prejudiciului cauzat (*Mangouras c. Spaniei* [MC], § 81 și 92).

236. Faptul că un acuzat rămâne în detenție după ce a obținut decizia de eliberare pe cauțiune arată că instanțele naționale nu au arătat diligență la calcularea caracterului adecvat al cuantumului cauțiunii (*Gafà c. Maltei*, § 73; *Kolakovic c. Maltei*, § 72).

237. Autoritățile au obligația să conducă procesul cu o „diligență specială”, chiar și după ce cererea de eliberare pe cauțiune a fost formal satisfăcută, dar persoana continuă să rămână în detenție, deoarece nu dispune de mijloacele necesare (*Gafà c. Maltei*, § 71; *Kolakovic c. Maltei*, § 74).

238. Refuzul automat de eliberare pe cauțiune prevăzut de lege, care nu permite un control judecătoresc, este incompatibil cu garanțiile articolului 5 § 3 (*Piruzyan c. Armeniei*, § 105; *S.B.C. c. Regatului Unit*, §§ 23-24). Totuși atunci când instanțele naționale au adoptat hotărâri motivate cu privire la detenție, în pofida faptului că legea le-a limitat capacitatea de a ordona eliberarea pe cauțiune, Curtea nu a găsit încălcarea articolului 5 § 3 (*Grubnyk c. Ucrainei*, § 116-130).

8. Arestarea preventivă a minorilor

239. Un minor nu poate fi arestat preventiv, decât ca soluție extremă, și pe o durată cât mai scurt posibilă și, atunci când detenția rămâne totuși strict necesară, minorii trebuie să fie separați de adulți (*Nart c. Turciei*, § 31; *Güveç c. Turciei*, § 109).

D. Dreptul la o examinare judiciară promptă a legalității detenției (articolul 5 § 4)

Articolul 5 § 4 din Convenție

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa, dacă detenția este ilegală”.

Cuvinte-cheie HUDOC

Controlul legalității detenției (5-4) – Introducerea unui recurs (5-4) – Controlul efectuat de către un tribunal (5-4) – Controlul într-un termen scurt (5-4) – Garanții procedurale ale controlului (5-4) – Dispunerea liberării (5-4).

1. Scopul normei

240. Articolul 5 § 4 reprezintă *habeas corpus* al Convenției. Acesta oferă oricărei persoane deținute dreptul de a cere revizuirea cu caracter judiciar a detenției sale (*Mooren c. Germaniei* [MC], § 106; *Rakevich c. Rusiei*, § 43).

De asemenea, articolul 5 § 4 consacră dreptul persoanelor reținute sau deținute de a cere examinarea judiciară, „într-un termen scurt”, a legalității detenției și să fie eliberate odată ce aceasta s-a considerat a fi ilegală (*Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 251; *Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 131).

241. Chiar dacă Curtea nu a găsit încălcarea articolului 5 § 1 din Convenție, aceasta nu înseamnă că verificarea respectării paragrafului 4 al aceluiași articol nu ar fi necesară. Sunt două dispoziții distincte și respectarea primului paragraf nu implică în mod necesar că s-a respectat și cel de al doilea (*Douiyeb c. Olandei* [MC], § 57; *Kolompar c. Belgiei*, § 45).

242. În cauzele în care persoanele deținute nu au fost informate despre motivele care justificau privarea lor de libertate, Curtea a considerat că dreptul acestora de a contesta decizia respectivă a fost esențial lipsit de eficacitate (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 132).

2. Aplicabilitatea normei

243. Articolul 5 § 4, în mod normal, are în vedere situația formulării unui recurs în cadrul detenției, dar dispozițiile sale pot fi aplicate și în cazul în care persoana nu mai este deținută, de exemplu, în cursul procedurilor de apel rezultatul cărora ar putea fi crucial pentru constatarea legalității privării de libertate (*Oravec c. Croației*, § 65).

Deși, în cazul eliberării persoanei, celeritatea examinării recursului, în sensul articolului 5 § 4, nu mai este atât de relevantă, cerința unui control judiciar eficient continuă să se aplice, întrucât ar putea exista un interes legitim de a obține o constatare judiciară cu privire la legalitatea detenției anterioare (*Kováčik c. Slovaciei*, § 77; *Osmanović c. Croației*, § 49). În special, o constatare în privința legalității poate avea impact asupra „dreptului la reparații”, garantat de articolul 5 § 5 din Convenție (*S.T.S. c. Olandei*, § 61).

244. Nu există nicio problemă din perspectiva articolului 5 § 4, atunci când detenția este de scurtă durată, iar deținutul este eliberat prompt chiar înaintea unei examinări judiciare a legalității privării sale de libertate (*Slivenko c. Letoniei* [MC], § 159-159, privind perioadele de detenție de până la 30 de ore; *Rozhkov c. Rusiei (nr. 2)*, § 65, privind detenția cu o durată de câteva ore).

Totuși, acolo unde nu există niciun remediu prin care o persoană ar putea să conteste legalitatea detenției, o examinare a unei contestații, în temeiul articolului 5 § 4, este necesară, indiferent de durata acesteia (*Moustahi c. Franței*, § 103-104, unde Curtea a constatat o încălcare a acelei prevederi în cazul detenției administrative a minorilor neînsoțiți timp de mai multe ore).

Curtea consideră că articolul 5 § 4 se aplică în cazul perioadelor scurte de detenție, pentru care controlul judiciar a fost nejustificat limitat (a se vedea *Petkov și Profirov c. Bulgariei*, §§ 67-70, cu privire la detenția reclamantului timp de 24 de ore; *A.M. c. Franței*, §§ 36-42, o cauză unde norma s-a aplicat asupra unei detenții administrative de trei zile și jumătate pe timpul expulzării).

245. Odată ce o persoană este privată de libertate în urma pronunțării unei condamnări de către o instanță competentă, controlul judiciar cerut de articolul 5 § 4 este încorporat în decizia pronunțată la finele procesului (*De Wilde, Ooms și Versyp c. Belgiei*, § 76) și, prin urmare, un alt control judiciar al detenției, în sensul articolului 5 § 4, nu este necesar. Cu toate acestea, atunci când temeiul privării de libertate s-a schimbat odată cu trecerea timpului, este obligatorie instituirea unei posibilități de a introduce un recurs față de o instituție care îndeplinește condițiile articolului 5 § 4 (*Kafkaris c. Ciprului* (dec.), § 58).

246. Articolul 5 § 4 este readus în discuție chiar și după o condamnare la apariția unor noi aspecte referitoare la legalitatea detenției (*Etute c. Luxemburgului*, §§ 25 și 33, cu privire la revocarea liberării condiționate a unui deținut; *Ivan Todorov c. Bulgariei*, §§ 59-61, cu privire la întrebarea dacă pedeapsa penală impusă cu 20 de ani în urmă s-a prescris).

247. În cazul în care statele-părți extind aplicabilitatea articolului 5 § 4 din Convenție asupra altor proceduri, garanțiile care decurg din această normă trebuie oricum respectate și în cadrul procedurilor respective. Astfel, articolul 5 § 4 a fost considerat aplicabil și, respectiv, a oferit toate garanțiile unor persoane arestate în perioada de

după pronunțarea sentinței, odată ce condamnatul a rămas arestat preventiv până la momentul devenirii definitive a sentinței, inclusiv în cadrul procedurilor de apel (*Stollenwerk c. Germaniei*, § 36).

248. Articolul 5 § 4 nu obligă statele-părți să instituie două grade de jurisdicție pentru examinarea legalității detenției. Cu toate acestea, odată ce statul adoptă un astfel de sistem, acesta, în principiu, trebuie să ofere aceleași garanții în procedurile de apel sau recurs, precum și în primă instanță (*Illseher c. Germaniei* [MC], § 254; *Kučera c. Slovaciei*, § 107; *Navarra c. Franței*, § 28; *Toth c. Austriei*, § 84).

249. Articolul 5 § 4, la fel, poate fi aplicabil și procedurilor în fața instanțelor constituționale (*Illseher c. Germaniei* [MC], § 254; *Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 159).

3. Natura controlului solicitat

250. În temeiul articolului 5 § 4, orice persoană reținută sau ținută în detenție are dreptul de a solicita în fața unui judecător verificarea respectării cerințelor de procedură și de fond esențiale pentru „legalitatea” privării de libertate în sensul articolului 5 § 1 din Convenție (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 128; *Idalov c. Rusiei* [MC], § 161; *Reinprecht c. Austriei*, § 31).

Conceptul de „legalitate”, în sensul paragrafului 4, are același înțeles cu cel din paragraful 1 al articolului 5, astfel încât orice persoană aflată în arest sau în detenție are dreptul de a solicita controlul judiciar al legalității detenției sale, nu numai din perspectiva dreptului național, dar și în lumina Convenției, și anume a principiilor generale consacrate în aceasta și a scopului restricțiilor permisibile de articolul 5 § 1 (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 128; *Suso Musa c. Maltei*, § 50; a se vedea, de asemenea, *A.M. c. Franței*, §§ 40-41, cu privire la scopul controlului judiciar prevăzut de articolul 5 § 1 (f)).

251. Noțiunea de un „tribunal”, la care un deținut trebuie să aibă acces potrivit articolului 5 § 4, nu trebuie în mod necesar să fie limitată la o instanță judecătorească, în sensul clasic al acestui concept ca o parte integrantă a sistemului judiciar de stat (*Weeks c. Regatului Unit*, § 61). Această instituție trebuie totuși să fie de un „caracter judiciar”, care să ofere anumite garanții procedurale. Prin urmare, aceasta urmează să fie independentă nu numai de executiv, dar și de părțile în proces (*Stephens c. Maltei (nr. 1)*, § 95; *Ali Osman Özmen c. Turciei*, § 87, *Baş c. Turciei*, § 266-267, unde Curtea a confirmat că termenul „tribunal” din articolul 5 § 4 trebuie înțeles ca o instituție care se bucură de aceleași caractere de independență și de imparțialitate, precum cele atribuite unui „tribunal”, în sensul articolului 6).

252. Modalitățile de implementare a unui control judiciar, potrivit articolului 5 § 4, pot varia de la un domeniu la altul și depind de forma de privare de libertate (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 129; *M.H. c. Regatului Unit*, § 75).

253. Nu se exclude că un sistem de reexaminare periodică și automată a legalității detenției de către un judecător să asigure respectarea cerințelor articolului 5 § 4. Cu toate acestea, odată ce un control automat a fost instituit, deciziile care examinează legalitatea detenției trebuie să fie adoptate la „intervale rezonabile” (*Abdulkhanov c. Rusiei*, § 209 și 212-214, pentru un rezumat al jurisprudenței cu privire la tipuri de detenții care intră sub incidența subparagrafelor (a), (c), (e) și (f) ale articolului 5 § 1).

Încălcarea termenelor prevăzute de lege în cazurile de o reexaminare automată nu conduce neapărat la încălcarea articolului 5 § 4, dacă legalitatea detenției oricum a fost evaluată de o instanță judiciară cu o celeritate necesară (*Aboya Boa Jean c. Maltei*, § 80).

254. În cazul în care legislația națională nu prevede o reexaminare automată a legalității detenției, interzicerea pentru o anumită perioadă de timp a depunerii cererilor noi de eliberare poate fi justificată, dacă deținuții vădit abuzează de drepturile sale procedurale. Totuși autorităților le revine obligația de a demonstra necesitatea unei astfel de măsuri, aducând temeiuri pertinente și suficiente pentru a preveni apariția oricăror dubii cu privire la existența unor acțiuni arbitrare (*Dimo Dimov și alții c. Bulgariei*, §§ 84-90, unde Curtea a considerat că interzicerea timp de două luni de a depune noi cereri de eliberare era nejustificată și contrară dreptului reclamantului de a-i avea detenția sa reexaminată periodic și la intervale scurte de timp).

255. Articolul 5 § 4 permite oricărui deținut să solicite unui „tribunal” competent să statueze „într-un termen scurt” asupra întrebării dacă privarea sa de libertate a devenit sau nu „ilegală” în lumina unor noi circumstanțe apărute după pronunțarea deciziei inițiale de detenție (*Abdulkhanov c. Rusiei*, § 208; *Azimov c. Rusiei*, § 151-152).

256. În cazul în care o persoană este deținută, potrivit situației reglementate de articolul 5 § 1 (c), „tribunalul” trebuie să aibă competența de a examina dacă există suficiente probe ale bănuielii rezonabile cu privire la comiterea unei infracțiuni, întrucât existența acesteia este esențială pentru „legalitatea” detenției în temeiul Convenției (*Dimo Dimov și alții c. Bulgariei*, § 70; *Nikolova c. Bulgariei* [MC], § 58).

257. O persoană cu tulburări mintale, internată forțat într-o instituție psihiatrică pentru o perioadă lungă de timp, este îndreptățită să conteste într-o instanță și „la intervale rezonabile” legalitatea detenției sale (*M.H. c. Regatului Unit*, § 77, pentru un rezumat al principiilor aplicabile). Un sistem de control periodic la inițiativa autorităților nu este suficient (*X. c. Finlandei*, § 170; *Raudevs c. Letoniei*, § 82).

258. Criteriile de „legalitate” ale unei „detenții”, în sensul articolului 5 § 1 (e), implică o examinare a legalității menținerii unui alineat din perspectiva garanțiilor articolului 5 § 4 cu referire la starea actuală de sănătate a pacientului, inclusiv pericolozitatea lui, reflectată de examinări medicale recente, și nu prin simpla

retrimitere la evenimente trecute care au stat la originea deciziei de internare forțată (*Juncal c. Regatului Unit* (dec.), § 30; *Ruiz Rivera c. Elveției*, § 60; *H.W. c. Germaniei*, § 107).

259. Obligarea persoanei de a finaliza perioada de probă, impusă ca o condiție pentru eliberare din detenția forțată, ar putea, în principiu, să împiedice exercițiul dreptului consacrat de articolul 5 § 4 la o decizie judecătorească de încetare a detenției ilegale. (*Denis și Irvine c. Belgiei* [MC], § 194).

260. Un recurs de contestare a legalității plasării în detenție administrativă în vederea expulzării, situație reglementată de articolul 5 § 1 (f), nu trebuie să fie neapărat suspensiv. Paradoxal, un efect suspensiv al unui asemenea recurs ar determina prelungirea situației împotriva căreia persoana deținută se plânge și căruia dorește să-i pună capăt (*A.M. c. Franței*, § 38).

261. Articolul 5 § 4 din Convenție nu obligă instanțele sesizate cu o plângere împotriva detenției să examineze fiecare argument înaintat de persoana deținută. Cu toate acestea, judecătorul nu poate să considere irelevante sau să ignore faptele concrete invocate de deținut care pot pune la îndoială existența condițiilor „legalității” privării de libertate în sensul Convenției (*Ilijkov c. Bulgariei*, § 94).

În cazul în care o instanță omite să indice motive adecvate sau pronunță repetat decizii stereotipice care nu răspund argumentelor aduse de reclamant, acest fapt prin sine poate constitui o încălcare a articolului 5 § 4 prin lipsirea garanțiilor acestuia de substanța sa (*G.B. și alții c. Turciei*, § 176).

262. „Tribunalul” trebuie să fie competent să dispună eliberarea persoanei, dacă se stabilește că detenția sa a fost ilegală; o simplă decizie cu caracter de recomandare nu este suficientă (*Benjamin și Wilson c. Regatului Unit*, §§ 33-34; *Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 128).

263. O procedură, în sensul articolului 5 § 4, nu neapărat ar rezulta în punerea în libertate și poate conduce, de asemenea, la o altă formă de detenție. În cazul în care detenția unei persoane intră sub incidența ambelor dispoziții la literele (a) și (e) ale articolului 5 § 1, paragraful 4 al aceluiași articol nu poate fi interpretat ca împiedicând controlul legalității unei internări într-o instituție psihiatrică, pentru singurul motiv că hotărârea prin care s-a dispus această măsură a fost pronunțată de o instanță în temeiul articolului 5 § 1 (a). Rațiunea unui control prevăzut la articolul 5 § 4 este de a garanta o examinare judiciară în egală măsură tuturor persoanelor internate într-o instituție medicală, indiferent dacă acestea în paralel execută sau nu o pedeapsă cu închisoarea (*Kuttner c. Austriei*, § 31, în care cererea reclamantului de ridicare a măsurii internării într-o instituție psihiatrică putea să rezulte doar în transfer într-un penitenciar de drept comun).

4. Garanții procedurale

264. Cerința echității procedurale, care rezultă din articolul 5 § 4, nu presupune criterii uniforme și invariabile, fără a fi luate în considerare contextul, faptele și circumstanțele cauzei. Deși o procedură care intră sub incidența acestui paragraf nu trebuie mereu să fie însoțită de garanții identice cu cele prevăzute la articolul 6 aplicabile procedurilor cu caracter civil sau penal, ea totuși trebuie să fie cu caracter judiciar și să ofere persoanei garanții potrivite modului de privare de libertate contestate (*A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 203; *Idalov c. Rusiei* [MC], § 161).

265. Orice detenție care intră în sfera de aplicare a articolului 5 § 1 (c) impune o examinare într-o ședință judiciară (*Nikolova c. Bulgariei* [MC], § 58). Posibilitatea pentru un deținut de a fi audiat în persoană sau prin intermediul unor forme de reprezentare se caracterizează ca una din cele mai fundamentale garanții procedurale în materie de privare de libertate (*Kampanis c. Greciei*, § 47).

Deși articolul 5 § 4 nu prevede audierea unui deținut ori de câte ori acesta contestă prelungirea detenției sale, o posibilitate de a-și exercita dreptul respectiv trebuie să existe cu referință la „intervale rezonabile” (*Çatal c. Turciei*, § 33; *Altınok c. Turciei*, § 45).

266. La fel, o audiere este cerută în contextul unui proces ținut potrivit principiului contradictorialității, atunci când procedura implică reprezentarea legală și audierea martorilor, în special, când instanțele judiciare sunt invitate să examineze personalitatea și maturitatea deținutului și să se pronunțe asupra pericolozității acestuia. Cu toate acestea, audierea nu este esențială în toate cazurile, în special, atunci când aceasta nu aduce nicio clarificare suplimentară (*Derungs c. Elveției*, § 72 și 75, în care o persoană internată forțat din motive psihiatrice nu a prezentat nicio informație sau probă relevantă privind personalitatea sa, astfel încât o nouă audiere nu era necesară).

267. Imposibilitatea audierii reclamantului în cadrul procedurilor migraționale de contestare a legalității detenției, în persoană sau la distanță prin tele-ori videoconferință, determinată de lipsa infrastructurii necesare la etapa incipientă a pandemiei Covid-19, a fost considerată compatibilă cu articolul 5 § 4, având în vedere asistența juridică acordată acestuia și interesul general de protecție a sănătății publice (*Bah c. Olandei (dec.)*, §§ 40-45).

268. În general, articolul 5 § 4 nu presupune publicitatea ședinței de judecată, însă Curtea nu a exclus posibilitatea de a solicita audieri cu caracter public în anumite situații (*D.C. c. Belgiei**, § 125-126).

269. Procedura trebuie să fie contradictorie și să asigure respectarea principiului „egalității armelor” (*Reinprecht c. Austriei*, § 31; *A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 204). În cazul arestării preventive, din momentul în care persistența bănuielilor rezonabile rămâne o condiție *sine qua non* a legalității detenției, acuzatului privat de libertate

trebuie să i se acorde o șansă reală de a contesta elementele aflate la originea acuzațiilor aduse împotriva sa. Această condiție poate da naștere unor obligații ale instanței de judecată să audieze martorii ale căror declarații ar putea, la prima vedere, să fie decisive la evaluarea legalității detenției (*Turcan c. Moldovei*, §§ 67-70).

Egalitatea armelor nu este garantată în cazul în care reclamantului sau avocatului său i se refuză accesul la probe din materialele dosarului care sunt esențiale pentru a contesta în mod eficient legalitatea detenției (*Ragıp Zarakolu c. Turciei*, §§ 59-61; *Ovsjannikov c. Estoniei*, § 72; *Fodale c. Italiei*, § 41; și *Korneykova c. Ucrainei*, § 68). Chiar dacă deținutului nu i s-a oferit acces nelimitat la toate materialele dosarului de urmărire penală, Curtea a constatat că articolul 5 § 4 a fost respectat, dacă persoana a cunoscut suficient de bine conținutul acelor probe pe care se întemeia arestul său preventiv, astfel având posibilitatea să conteste decizia de aplicare a detenției (*Atila Taş c. Turciei*, § 151-154, cu referințe ulterioare).

Uneori este la fel de important ca persoana să beneficieze de asistența unui avocat și nu doar să fie audiată în persoană (*Cernák c. Slovaciei*, § 78).

270. Întrucât controlul judiciar al detenției trebuie să fie condus cu o celeritate specială, instanța poate să procedeze la examinare fără să aștepte până când deținutul va alege un apărător și, în acest sens, autoritățile nu au obligația să garanteze o asistență juridică în cadrul acestor proceduri (*Karachentsev c. Rusiei*, § 52).

271. Principiile contradictorialității și al egalității armelor trebuie să fie deopotrivă respectate în procedurile de apel (*Çatal c. Turciei*, §§ 33-34), precum și în cadrul procedurilor pe care statele-parți aleg să le pună la dispoziție deținuților după condamnare (*Stollenwerk c. Germaniei*, § 44).

272. De regulă, principiul contradictorialității presupune că părțile sunt îndreptățite să fie informate și să dispute pe marginea oricărui document sau observații prezentate instanței cu scopul de a determina decizia judiciară, chiar dacă acestea vin din partea unui ofițer judiciar independent (*Venet c. Belgiei*, §§ 42-43, unde reclamantul nu a putut depune replici la discursul oral al procurorului la Curtea de Casație din Belgia).

273. Contradictorialitatea procesului conferă deținutului și avocatului acestuia dreptul să fie informați într-un timp rezonabil despre ora și timpul unei ședințe de judecată, în caz contrar, acest drept ar fi lipsit de substanță (*ibid.*, § 45).

274. Terorismul se încadrează într-o categorie specială. Articolul 5 § 4 nu împiedică recurgerea la ședințe secrete, atunci când informații din surse confidentiale care confirmă temeinicia versiunilor organelor de investigații sunt prezentate în fața unei instanțe în lipsa deținutului sau a avocatului acestuia. În aceste situații, este important ca autoritățile să divulge suficiente informații pentru a-i permite deținutului să înțeleagă esența acuzațiilor aduse împotriva sa, astfel fiindu-i asigurată oportunitatea să le conteste și să se implice activ în procedura cu privire la detenție (*Sher și alții*

c. Regatului Unit, § 149, în care s-a recunoscut că amenințarea cu atacuri teroriste iminente justifică restricțiile aduse contradictorialității procedurii cu privire la detenție, inclusiv din considerente de securitate națională. A se vedea și speța *Al Husin c. Bosniei și Herțegovinei (nr. 2)*, § 120-122, în care reclamantului i s-a oferit o oportunitate rezonabilă de a se apăra în pofida accesului restricționat la probe pe motive de securitate națională).

5. Condiția „celerității”

275. Garantând dreptul la un recurs pentru contestarea legalității detenției, articolul 5 § 4 consacră și dreptul de a obține o decizie judecătorească în acest sens într-un termen scurt, care să pună capăt încălcării, odată ce detenția s-a dovedit a fi ilegală (*Idalov c. Rusiei* [MC], § 154; *Baranowski c. Poloniei*, § 68). În ce măsură a fost respectată condiția celerității acestor proceduri se va examina cu referință la fiecare caz separat, luându-se în considerare circumstanțele individuale ale cauzei (*Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 252; *Rehbock c. Sloveniei*, § 84).

276. Posibilitatea introducerii unui recurs în instanță trebuie oferită începând cu momentul plasării în detenție și ulterior la intervale de timp rezonabile, după necesitate (*Molotchko c. Ucrainei*, § 148).

277. Expresia „într-un termen scurt” („*speedily*” în engleză; „*à bref délai*” în franceză) denotă un caracter mai puțin urgent decât conceptul „prompt” („*promptly*” în engleză; „*aussitôt*” în franceză), folosit de paragraful 3 al articolului 5 (*E. c. Norvegiei*, § 64; *Brogan și alții c. Regatului Unit*, § 59).

Cu toate acestea, în cazul în care decizia de plasare în detenție a unei persoane adoptată de o autoritate extrajudiciară, conceptul de „celeritatea” controlului judiciar, în sensul articolului 5 § 4, se asociază celui de „promptitudine” în sensul articolului 5 § 3 (*Shcherbina c. Rusiei*, §§ 65-70, în care controlul judiciar efectuat după 16 zile de la adoptarea deciziei procurorului de plasare în detenție a reclamantei a fost considerat excesiv de lung).

278. Condiția „celerității” este mai puțin riguroasă în procedurile de apel (*Abdulchanov c. Rusiei*, § 198). În cazul în care decizia inițială de plasare în detenție a fost pronunțată de o instanță judecătorească și în cadrul unei proceduri care a oferit garanții ale unui proces echitabil, Curtea este dispusă să tolereze termene de reexaminare mai mari în fața instanței de apel sau de recurs (*Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 255; *Shcherbina c. Rusiei*, § 65). Aceleași raționamente se aplică și procedurilor în fața instanțelor constituționale (*Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 163; *Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 274). Procedurile în fața instanțelor superioare mai rar pot fi privite ca fiind garantul împotriva arbitrarului, deoarece mai degrabă urmăresc să asigure niște garanții suplimentare focusate, în principal, pe o evaluare a temeiniciei menținerii detenției

(*Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 165). Cu toate acestea, curțile constituționale, la fel, sunt ținute de cerința celerității procedurilor în sensul articolului 5 § 4 (*G.B. și alții c. Turciei*, § 184; *Kavala c. Turciei*, § 184).

279. În orice caz, având în vedere că libertatea persoanei este pusă sub semnul întrebării, statul, de regulă, trebuie să se asigure de o procedură de scurtă durată (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 131).

a. Perioada luată în considerare

280. Curtea ia ca punct de plecare data formulării cererii de eliberare sau a introducerii contestației împotriva detenției. Perioada relevantă se încheie odată ce instanța a statuat definitiv cu privire la legalitatea detenției reclamantului, inclusiv în apel (*Sanchez-Reisse c. Elveției*, § 54; *E. c. Norvegiei*, § 64).

281. În cazul în care este necesară o cale de atac administrativă pentru a putea ulterior a se adresa într-o instanță, termenul începe să curgă de la data sesizării autorității administrative (*Sanchez-Reisse c. Elveției*, § 54).

282. În cazul în care examinarea recursului a implicat două nivele de jurisdicție, pentru a se stabili dacă condiția „celerității” a fost respectată, procesul trebuie evaluat în ansamblu (*Hutchison Reid c. Regatului Unit*, § 78; *Navarra c. Franței*, § 28).

b. Factori relevanți luați în considerare în momentul evaluării respectării condiției de celeritate

283. Expresia „într-un termen scurt” nu poate fi definită în abstract. Similar conceptului de „termen rezonabil”, care apare în textul articolelor 5 § 3 și 6 § 1, evaluarea termenului se face prin referire la circumstanțele individuale ale cauzei (*R.M.D. c. Elveției*, § 42).

284. Circumstanțele care trebuie luate în considerare la această evaluare includ complexitatea procedurii, conduita procedurală a autorităților naționale și a reclamantului, miza pentru acesta din urmă (*Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 252; *Mooren c. Germaniei* [MC], § 106; *Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 162), precum și eventualele particularități ale procedurii (*Khlaifia și alții c. Italiei* [MC], § 131; *Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 163; *Ilmseher c. Germaniei* [MC], § 270-271, cu privire la proceduri în fața Curții Constituționale).

285. Dacă, în sensul articolului 6 § 1, aproximativ un an de zile pentru un proces judiciar poate fi acceptabil ca o regulă generală, articolul 5 § 4, referindu-se la dreptul de libertate, va impune o diligență specială (*Panchenko c. Rusiei*, § 117). Odată ce libertatea este pusă în discuție, Curtea aplică criteriile mai stricte pentru a stabili dacă statul și-a respectat obligația de examinare a legalității detenției într-un termen scurt (*Kadem c. Maltei*, §§ 44-45, în care Curtea a considerat excesivă examinarea legalității detenției care a durat 17 zile; și *Mamedova c. Rusiei*, § 96, în care termenele

de examinare în procedurile de apel, printre altele cu o durată de 26 de zile, au fost contrare condiției de „celeritate”).

Este de responsabilitatea statului să instituie proceduri naționale adecvate, pentru a-și îndeplini obligațiile în temeiul articolului 5 § 4 din Convenție (*Dimo Dimov și alții c. Bulgaria*, § 80, unde transmiterea dosarului penal la o instanță competentă dintr-un alt oraș a tergiversat examinarea cererii de eliberare a reclamantului cu 25 de zile).

286. În cazuri excepționale, când autoritățile naționale decid să plaseze în detenție un copil împreună cu părinții, în contextul controlului fluxului imigranților, instanțele de judecată de toate nivelele trebuie să evalueze legalitatea acelei detenții foarte prompt și cu o diligență sporită (*G.B. și alții c. Turciei*, § 167 și 186).

287. Atunci când examinarea implică unele aspecte complexe, cum ar fi starea de sănătate a deținutului, ele pot lua în considerare evaluarea „rezonabilității” termenului în temeiul articolului 5 § 4. Cu toate acestea, chiar și în cazuri complexe, există elemente care impun autorităților condiția celerității în cadrul controlului judiciar, care includ și prezumția de nevinovăție în cazul arestării preventive (*Frasik c. Poloniei*, § 63; *Jablonski c. Poloniei*, §§ 91-93; *Ilseher c. Germaniei* [MC], § 253).

288. În cazuri excepționale, complexitatea cauzei poate justifica proceduri durabile care, totuși, fiind puse într-un context obișnuit, nu par să satisfacă condiția unui „termen scurt” (*Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 165-167; *Şahin Alpay c. Turciei*, § 137-139, în care Curtea nu a constatat o încălcare a articolului 5 § 4, având în vedere recursurile formulate în fața Curții Constituționale cu o durată de examinare între 14 și 16 luni, privind probleme complexe legate de starea de urgență; *Ilseher c. Germaniei* [MC], § 265-275, unde s-a constatat că durata procedurii de 8 luni și 23 de zile în fața Curții Constituționale Federale a respectat condiția celerității, în special, din cauza complexității problemelor ridicate de noul sistem de detenție cu caracter preventiv).

289. Arestarea preventivă în materie penală impune intervale scurte de timp între reexaminări (*Bezicheri c. Italiei*, § 21).

290. În cazul în care timpul scurs înainte de adoptare a deciziei relevante este *prima facie* incompatibil cu condiția celerității, Curtea va solicita statului respondent o explicație a acestei întârzieri sau vreo justificare a tergiversării prin referință la niște motive excepționale (*Musiał c. Poloniei* [MC], § 44; *Koendjibharie c. Olandei*, § 29).

291. Nici volumul de muncă excesiv, nici perioada vacanței judiciare nu pot justifica o perioadă de inactivitate din partea instanțelor judiciare (*E. c. Norvegiei*, § 66; *Bezicheri c. Italiei*, § 25).

E. Dreptul la compensații pentru o detenție ilegală (articolul 5 § 5)

Articolul 5 § 5 din Convenție

„5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații”.

Cuvinte-cheie HUDOC

5. Reparații (5-5).

1. Aplicabilitate

292. Dreptul la compensații, enunțat la paragraful 5 al articolului 5, presupune o constatare din partea autorităților naționale sau a Curții a cel puțin unei încălcări potrivit celorlalte paragrafe ale aceluiași articol (*N.C. c. Italiei* [MC], § 49; *Pantea c. României*, § 262; *Vachev c. Bulgariei*, § 78).

293. În lipsa unor constatări explicite sau în substanță din partea autorităților naționale despre existența unei încălcări a oricărui paragraf din articolul 5, Curtea urmează însăși să găsească o încălcare și doar ulterior să aplice articolul 5 § 5 (a se vedea, de exemplu, *Danija c. Elveției* (dec.), § 37; *Nechiporuk și Yonkalo c. Ucrainei*, § 227 și 229; *Yankov c. Bulgariei*, § 190-193).

294. Aplicabilitatea articolului 5 § 5 nu va depinde de o constatare a ilegalității din partea autorității naționale sau a argumentului că doar în cazul încălcării persoana în cauză ar fi fost liberată (*Blackstock c. Regatului Unit*, § 51; *Waite c. Regatului Unit*, § 73). Chiar dacă arestarea sau detenția a fost calificată ca fiind legală, în sensul dreptului național, aceasta oricum ar putea fi contrară articolului 5 și, respectiv, paragraful 5 devine aplicabil (*Harkmann c. Estoniei*, § 50).

295. În situația în care legislația națională prevede dreptul la compensații pentru persoanele achitate care au fost private de libertate în cursul procesului penal, acel drept nu implică în mod automat o detenție contrară prevederilor articolului 5. Cu toate acestea, articolul 5 § 5 devine aplicabil ori de câte ori, dacă detenția este calificată de instanțele naționale ca fiind „ilegală” în sensul legii (*Norik Poghosyan c. Armeniei*, §§ 34-36).

2. Acțiunea judiciară

296. Articolul 5 § 5 creează un drept substantiv la o compensație și un drept de acțiune în fața instanței naționale (*A. și alții c. Regatului Unit* [MC], § 229; *Storck c. Germaniei*, § 122).

3. Disponibilitatea compensațiilor

297. Articolul 5 § 5 este respectat atunci când este posibilă o acțiune de reclamare a compensațiilor pentru o privare de libertate contrară paragrafelor 1, 2, 3 sau 4 ale articolului 5 (*Michalák c. Slovaciei*, § 204; *Lobanov c. Rusiei*, § 54).

298. Un drept la o acțiune judiciară de compensații trebuie să existe atât anterior, cât și ulterior pronunțării unei hotărâri a Curții (*Stanev c. Bulgariei* [MC], § 183-184; *Brogan și alții c. Regatului Unit*, § 67).

299. Exercițarea efectivă a dreptului la compensații trebuie să fie asigurată cu un grad suficient de certitudine (*Ciulla c. Italiei*, § 44; *Sakık și alții c. Turciei*, § 60). Compensația trebuie să fie posibilă atât în teorie (*Dubovik c. Ucrainei*, § 74), cât și în practică (*Chitayev și Chitayev c. Rusiei*, § 195).

300. Atunci când se examinează cererea de compensații, autoritățile naționale sunt obligate să interpreteze și să aplice dreptul național în spiritul articolului 5 și fără un formalism excesiv (*Fernandes Pedroso c. Portugaliei*, § 137; *Shulgin c. Ucrainei*, § 65; *Houtman și Meeus c. Belgiei*, § 46).

4. Natura compensației

301. Dreptul la compensații este, în principal, de natură pecuniară. El nu conferă dreptul de a cere și obține punerea în libertate, aceasta din urmă fiind din domeniul de aplicare al articolului 5 § 4 (*Bozano c. Franței*, decizie a Comisiei).

302. Comutarea unei perioade de arestare preventivă pentru a reduce cuantumul prejudiciului nu constituie o compensație în sensul articolului 5 § 5, întrucât aceasta nu reprezintă o măsură de natură pecuniară (*Włoch c. Poloniei (nr. 2)*, § 32).

Totuși o reducere a pedepsei ar putea constitui o formă de compensație în sensul articolului 5 § 5, în cazul în care a fost pronunțată explicit pentru a compensa încălcarea în cauză și a produs efecte măsurabile și proporționale cu pedeapsa ispășită de persoana vizată (*Porchet c. Elveției* (dec.), §§ 18-25).

303. Articolul 5 § 5 prevede dreptul la compensații nu numai pentru daunele materiale, ci și pentru orice sentiment de suferință, anxietate sau frustrare a victimei unei încălcări a articolului 5 (*Sahakyan c. Armeniei*, § 29; *Teymurazyan c. Armeniei*, § 76, privind lipsa compensațiilor pentru prejudiciul moral în dreptul armean).

5. Existența unui prejudiciu

304. Articolul 5 § 5 nu interzice statelor contractante să condiționeze acordarea unei compensații de obligația persoanei interesate să probeze prejudiciul cauzat prin încălcare. Nu poate fi vorba de o „compensație”, dacă nu există prejudicii materiale sau morale de compensat (*Wassink c. Țărilor de Jos*, § 38).

305. Cu toate acestea, un formalism excesiv cu privire la sarcina probării prejudiciului moral cauzat de o detenție ilegală nu poate fi compatibil cu dreptul la compensații (*Danev c. Bulgariei*, §§ 34-35).

6. Cuantumul compensației

306. Articolul 5 § 5 nu conferă reclamantului dreptul la o anumită sumă cu titlu de compensații (*Damian-Burueana și Damian c. României*, § 89; *Şahin Çağdaş c. Turciei*, § 34).

307. În determinarea unei încălcări a articolului 5 § 5, Curtea a avut în vedere jurisprudența proprie în materia articolului 41 din Convenție aplicată în cauze similare, precum și anumite elemente specifice de fapt, cum ar fi durata detenției reclamantului (*Vasilevskiy și Bogdanov c. Rusiei*, § 23).

308. Simplul fapt că suma acordată de autorități este mai mică decât suma acordată de Curte în circumstanțe similare nu constituie o încălcare a articolului 5 § 5 (*Mehmet Hasan Altan c. Turciei*, § 176).

309. Cu toate acestea, o compensare neînsemnată sau disproporționată în raport cu gravitatea încălcării nu se conformă cu articolul 5 § 5, întrucât dreptul garantat prin această normă ar deveni teoretic și iluzoriu (*Vasilevskiy și Bogdanov c. Rusiei*, § 22 și 26; *Cumber c. Regatului Unit*, decizie a Comisiei; *Attard c. Maltei* (dec.)).

310. Cuantumul reparației nu poate fi considerabil inferior celui acordat de Curte în cauze similare (*Ganea c. Moldovei*, § 30; *Cristina Boicenco c. Moldovei*, § 43).

311. Este o diferență, pe de o parte, între constatarea pierderii statutului de victimă, în temeiul articolului 5 § 1, din cauza cuantumului sumei acordate la nivel național și întrebarea prin prisma dreptului la compensații, în temeiul articolului 5 § 5, pe de altă parte (a se vedea *Tsvetkova și alții c. Rusiei*, § 157-158, în care suma acordată de instanța națională nu a fost comparabilă cu cea posibilă la nivelul Curții și, respectiv, nu a determinat pierderea statutului de victimă a reclamantei, dar nu a fost nici atât de mică încât să submineze dreptul la compensații garantat de articolul 5 § 5; a se vedea, de asemenea, *Vedat Doğru c. Turciei*, §§ 40-42 și 63-64, în care suma acordată de instanțele naționale a fost văzută ca fiind vădit insuficientă pentru reclamant să-și piardă statutul de victimă, însă fără a fi problematică din perspectiva articolului 5 § 5).

Lista cauzelor citate

Jurisprudența citată în prezentul Ghid face trimitere la hotărâri și decizii pronunțate de Curte, precum și la decizii și rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului („Comisia”).

Dacă nu se specifică altfel după denumirea cauzei, referința citată este cea a unei hotărâri pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Mențiunea „(dec.)” se referă la o decizie a Curții, iar mențiunea „[MC]” indică faptul că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Hotărârile Camerei care nu sunt „definitive”, în sensul articolului 44 din Convenție, la data acestei actualizări, sunt marcate în lista de jos cu un asterisc (*). Articolul 44 § 2 din Convenție prevede următoarele:

„Hotărârea unei Camere devine definitivă: a) atunci când părțile declară că ele nu vor cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere; sau b) la 3 luni de la data hotărârii, dacă retrimiteră cauzei în fața Marii Camere nu a fost cerută; sau c) atunci când Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimiteră, formulată potrivit articolului 43”. În cazul în care Colegiul Marii Camere acceptă cererea de retrimiteră, hotărârea Camerei nu devine definitivă și nu produce, așadar, niciun efect juridic; Marea Cameră va pronunța ulterior o hotărâre definitivă.

Hyperlink-urile către cauzele citate în versiunea electronică a Ghidului fac trimitere la baza de date HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>), care oferă acces la jurisprudența Curții (hotărâri și decizii pronunțate de Marea Cameră, de Cameră și de Comitet, cauze comunicate, avize consultative și rezumate juridice extrase din Nota informativă privind jurisprudența), precum și cele ale Comisiei (decizii și rapoarte) și la rezoluțiile Comitetului de Miniștri.

Curtea pronunță hotărârile și deciziile în limba engleză și/sau franceză, cele două limbi oficiale de lucru ale Curții. Baza de date HUDOC oferă, de asemenea, acces la traduceri ale unora dintre cauzele principale ale Curții în peste 30 de limbi neoficiale. De asemenea, HUDOC include legături către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență în format electronic prezentate de terți. Toate versiunile lingvistice disponibile pentru cauzele menționate pot fi consultate din fila „Versiuni în diverse limbi” din baza de date HUDOC, o filă pe care o puteți regăsi dând click pe hyperlink-ul speței respective.

— A —

A. și alții c. Bulgariei, nr. 51776/08, 29 noiembrie 2011
A. și alții c. Regatului Unit [MC], nr. 3455/05, CEDO 2009
A.B. și alții c. Franței, nr. 11593/12, 12 iulie 2016
Abdulkhanov c. Rusiei, nr. 14743/11, 2 octombrie 2012
Aboya Boa Jean c. Maltei, nr. 62676/16, 2 aprilie 2019
Adamov c. Elveției, nr. 3052/06, 21 iunie 2011
Aftanache c. României, nr. 999/19, 26 mai 2020
Airey c. Irlandei, nr. 6289/73, decizie a Comisiei din 7 iulie 1977, Decizii și rapoarte (DR) 8
Akgün c. Turciei, nr. 19699/18, 20 iulie 2021
Aleksandr Aleksandrov c. Rusiei, nr. 14431/06, 27 martie 2018
Aleksandr Makarov c. Rusiei, nr. 15217/07, 12 martie 2009
Aleksanyan c. Rusiei, nr. 46468/06, 22 decembrie 2008
Al Husin c. Bosniei și Herțegovinei (nr. 2), nr. 10112/16, 25 iunie 2019
Ali Osman Özmen c. Turciei, nr. 42969/04, 5 iulie 2016
Al Nashiri c. Poloniei, nr. 28761/11, 24 iulie 2014
Alparslan Altan c. Turciei, nr. 12778/17, 16 aprilie 2019
Altınok c. Turciei, nr. 31610/08, 29 noiembrie 2011
A.M. c. Franței, nr. 56324/13, 12 iulie 2016
Ambruszkiewicz c. Poloniei, nr. 38797/03, 4 mai 2006
Amie și alții c. Bulgariei, nr. 58149/08, 12 februarie 2013
Amuur c. Franței, 25 iunie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-III
Anguelova c. Bulgariei, nr. 38361/97, CEDO 2002-IV
Aquilina c. Maltei [MC], nr. 25642/94, CEDO 1999-III
Ashingdane c. Regatului Unit, 28 mai 1985, seria A nr. 93
Assanidzé c. Georgiei [MC], nr. 71503/01, CEDO 2004-II
Assenov și alții c. Bulgariei, 28 octombrie 1998, *Culegere* 1998-VIII
Attard c. Maltei (dec.), nr. 46750/99, 28 septembrie 2000
Atilla Taş c. Turciei, nr. 72/17, 19 ianuarie 2021
Austin și alții c. Regatului Unit [MC], nr. 39692/09 și alte două cereri, 15 martie 2012
Azimov c. Rusiei, nr. 67474/11, 18 aprilie 2013

— B —

B. c. Austriei, 28 martie 1990, seria A nr. 175
Bah c. Olandei (dec.), nr. 35751/20, 22 iunie 2021
Baranowski c. Poloniei, nr. 28358/95, CEDO 2000-III
Baş c. Turciei, nr. 66448/17, 3 martie 2020
Becciev c. Moldovei, nr. 9190/03, 4 octombrie 2005
Beiere c. Letoniei, nr. 30954/05, 29 noiembrie 2011
Bejaoui c. Greciei, nr. 23916/94, decizie a Comisiei din 6 aprilie 1995

Belchev c. Bulgariei, nr. 39270/98, 8 aprilie 2004
Belevitskiy c. Rusiei, nr. 72967/01, 1 martie 2007
Belozorov c. Rusiei și Ucrainei, nr. 43611/02, 15 octombrie 2015
Benham c. Regatului Unit, 10 iunie 1996, *Culegere* 1996-III
Benjamin și Wilson c. Regatului Unit, nr. 28212/95, 26 septembrie 2002
Bergmann c. Estoniei, nr. 38241/04, 29 mai 2008
Bezicheri c. Italiei, 25 octombrie 1989, seria A nr. 164
Blackstock c. Regatului Unit, nr. 59512/00, 21 iunie 2005
Blokhin c. Rusiei [MC], nr. 47152/06, 23 martie 2016
Boicenco c. Moldovei, nr. 41088/05, 11 iulie 2006
Bojilov c. Bulgariei, nr. 45114/98, 22 decembrie 2004
Bollan c. Regatului Unit (dec.), nr. 42117/98, CEDO 2000-V
Bordovskiy c. Rusiei, nr. 49491/99, 8 februarie 2005
Bouamar c. Belgiei, 29 februarie 1988, o seria A nr. 129
Bozano c. Franței, nr. 9990/82, decizie a Comisiei din 15 mai 1984, DR 39
Bozano c. Franței, 18 decembrie 1986, seria A nr. 111
Brand c. Olandei, nr. 49902/99, 11 mai 2004
Brega și alții c. Moldovei, nr. 61485/08, 24 ianuarie 2012
Brincat c. Italiei, 26 noiembrie 1992, seria A nr. 249-A
Brogan și alții c. Regatului Unit, 29 noiembrie 1988, seria A nr. 145-B
Buzadji c. Moldovei [MC], nr. 23755/07, 5 iulie 2016
Bykov c. Rusiei [MC], nr. 4378/02, 10 martie 2009

— C —

Calmanovici c. României, nr. 42250/02, 1 iulie 2008
Castraveț c. Moldovei, nr. 23393/05, 13 martie 2007
Çatal c. Turciei, nr. 26808/08, 17 aprilie 2012
Cazan c. României, nr. 30050/12, 5 aprilie 2016
Chahal c. Regatului Unit, 15 noiembrie 1996, *Culegere* 1996-V
Chitayev și Chitayev c. Rusiei, nr. 59334/00, 18 ianuarie 2007
Chraidi c. Germaniei, nr. 65655/01, CEDO 2006-XII
Cernák c. Slovaciei, nr. 36997/08, 17 decembrie 2013
Ciulla c. Italiei, 22 februarie 1989, seria A nr. 148
Clooth c. Belgiei, 12 decembrie 1991, seria A nr. 225
Constancia c. Olandei (dec.), nr. 73560/12, 3 martie 2015
Čonka c. Belgiei, nr. 51564/99, CEDO 2002-I
Creangă c. României [MC], nr. 29226/03, 23 februarie 2012
Cristina Boicenco c. Moldovei, nr. 25688/09, 27 septembrie 2011
Cumber c. Regatului Unit, nr. 28779/95, decizie a Comisiei din 27 noiembrie 1996

— D —

D.C. c. Belgiei, nr. 82087/17, 30 martie 2021
D.D. c. Lituaniei, nr. 13469/06, 14 februarie 2012
D.G. c. Irlandei, nr. 39474/98, CEDO 2002-III
D.J. c. Germaniei, nr. 45953/10, 7 septembrie 2017
D.K. c. Bulgariei, nr. 76336/16, 8 decembrie 2020
D.L. c. Bulgariei, nr. 7472/14, 19 mai 2016
Dacosta Silva c. Spaniei, nr. 69966/01, CEDO 2006-XIII
Damian-Burueana și Damian c. României, nr. 6773/02, 26 mai 2009
Danev c. Bulgariei, nr. 9411/05, 2 septembrie 2010
Danija c. Elveției (dec.), 1654/15, 28 aprilie 2020
De Jong, Baljet și Van den Brink c. Olandei, 22 mai 1984, seria A nr. 77
Delcourt c. Belgiei, nr. 2689/65, decizie a Comisiei din 7 februarie 1967, citată în raportul Comisiei din 1 octombrie 1968
Del Río Prada c. Spaniei [MC], nr. 42750/09, CEDO 2013
Denis și Irvine c. Belgiei [MC], nr. 62819/17 și 63921/17, 1 iunie 2021
Dereci c. Turciei, nr. 77845/01, 24 mai 2005
Derungs c. Elveției, nr. 52089/09, 10 mai 2016
De Tommaso c. Italiei [MC], nr. 43395/09, CEDO 2017 (extrase)
De Wilde, Ooms și Versyp c. Belgiei, 18 iunie 1971, seria A nr. 12
Dikme c. Turciei, nr. 20869/92, CEDO 2000-VIII
Dimo Dimov și alții c. Bulgariei, nr. 30044/10, 7 iulie 2020
Douiyeb c. Olandei [MC], nr. 31464/96, 4 august 1999
Drozd și Janousek c. Franței și Spaniei, 26 iunie 1992, seria A nr. 240
Dubovik c. Ucrainei, nr. 33210/07 și 41866/08, 15 octombrie 2009

— E —

E. c. Norvegiei, 29 august 1990, seria A nr. 181-A
El-Masri c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei [MC], nr. 39630/09, CEDO 2012
Elçi și alții c. Turciei, nr. 23145/93 și 25091/94, 13 noiembrie 2003
Engel și alții c. Olandei, 8 iunie 1976, seria A nr. 22
Enhorn c. Suediei, nr. 56529/00, CEDO 2005-I
Epple c. Germaniei, nr. 77909/01, 24 martie 2005
Erdagöz c. Turciei, nr. 21890/93, 22 octombrie 1997, *Culegere* 1997-VI
Erkalo c. Olandei, 2 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VI
Etute c. Luxemburgului, nr. 18233/16, 30 ianuarie 2018

— F —

Farhad Aliyev c. Azerbaidjanului, nr. 37138/06, 9 noiembrie 2010
Fenech c. Maltei (dec.), nr. 19090/20, 23 martie 2021

Fernandes Pedrosa c. Portugaliei, nr. 59133/11, 12 iunie 2018
Fodale c. Italiei, nr. 70148/01, CEDO 2006-VII
Foka c. Turciei, nr. 28940/95, 24 iunie 2008
Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit, 30 august 1990, seria A nr. 182
Frasik c. Poloniei, nr. 22933/02, CEDO 2010
Freda c. Italiei, nr. 8916/80, decizie a Comisiei din 7 octombrie 1980, DR 21

— G —

Gafà c. Maltei, nr. 54335/14, 22 mai 2018
Gahramanov c. Azerbaidjanului (dec.), nr. 26291/06, 15 octombrie 2013
Ganea c. Moldovei, nr. 2474/06, 17 mai 2011
G.B. și alții c. Turciei, nr. 4633/15, 17 octombrie 2019
G.K. c. Poloniei, nr. 38816/97, 20 ianuarie 2004
Gaidjurgis c. Lituaniei (dec.), nr. 49098/99, 16 iunie 2001
Gallardo Sanchez c. Italiei, nr. 11620/07, CEDO 2015
Galstyan c. Armeniei, nr. 26986/03, 15 noiembrie 2007
Garycki c. Poloniei, nr. 14348/02, 6 februarie 2007
Gasiņš c. Letoniei, nr. 69458/01, 19 aprilie 2011
Gatt c. Maltei, nr. 28221/08, CEDO 2010
Gebremedhin (Gaberamadhien) c. Franței, nr. 25389/05, CEDO 2007-II
Georgieva c. Bulgariei, nr. 16085/02, 3 iulie 2008
Gillan și Quinton c. Regatului Unit, nr. 4158/05, CEDO 2010 (extrase)
Giorgi Nikolaishvili c. Georgiei, nr. 37048/04, 13 ianuarie 2009
Giulia Manzoni c. Italiei, 1 iulie 1997, *Culegere* 1997-IV
Glien c. Germaniei, nr. 7345/12, 28 noiembrie 2013
Górski c. Poloniei, nr. 28904/02, 4 octombrie 2005
Göthlin c. Suediei, nr. 8307/11, 16 octombrie 2014
Grubnyk c. Ucrainei, nr. 58444/15, 17 septembrie 2020
Gutsanovi c. Bulgariei, nr. 34529/10, CEDO 2013
Güveç c. Turciei, nr. 70337/01, CEDO 2009
Guzzardi c. Italiei, 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39

— H —

Hassan v. the United Kingdom (GC), nr. 29750/09, ECHR 2014
H.L. c. Regatului Unit, nr. 45508/99, CEDO 2004-IX
H.M. c. Elveției, nr. 39187/98, CEDO 2002-II
Harkmann c. Estoniei, nr. 2192/03, 11 iulie 2006
Hilda Hafsteinsdóttir c. Islandei, nr. 40905/98, 8 iunie 2004
Hood c. Regatului Unit [MC], nr. 27267/95, CEDO 1999-I
Houtman și Meeus c. Belgiei, nr. 22945/07, 17 martie 2009

Hristova c. Bulgariei, nr. 60859/00, 7 decembrie 2006
Huber c. Elveției, 23 octombrie 1990, seria A nr. 188
Hutchison Reid c. Regatului Unit, nr. 50272/99, CEDO 2003-IV

— I —

I.A. c. Franței, 23 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VII
I.I. c. Bulgariei, nr. 44082/98, 9 iunie 2005
I.S. c. Elveției, nr. 60202/15, 6 octombrie 2020
Ibrahimov și Mammadov c. Azerbaidjanului, nr. 63571/16 și 5 alte cereri, 13 februarie 2020
Ichin și alții c. Ucrainei, nr. 28189/04 și 28192/04, 21 decembrie 2010
Idalov c. Rusiei [MC], nr. 5826/03, 22 mai 2012
Ilias și Ahmed c. Ungariei [MC], nr. 47287/15, 21 noiembrie 2019
Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei [MC], nr. 48787/99, CEDO 2004-VII
Ilgar Mammadov c. Azerbaidjanului, nr. 15172/13, 22 mai 2014
Ilijkov c. Bulgariei, nr. 33977/96, 26 iulie 2001
Iliya Stefanov c. Bulgariei, nr. 65755/01, 22 mai 2008
Ilseher c. Germaniei [MC], nr. 10211/12 și 27505/14, 4 decembrie 2018
İpek și alții c. Turciei, nr. 17019/02 și 30070/02, 3 februarie 2009
Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25
Iskandarov c. Rusiei, nr. 17185/05, 23 septembrie 2010
Ivan Todorov c. Bulgariei, nr. 71545/11, 19 ianuarie 2017

— J —

Jablonski c. Poloniei, nr. 33492/96, 21 decembrie 2000
James, Wells și Lee c. Regatului Unit, nr. 25119/09 și alte două cereri, 18 septembrie 2012
Jarzyński c. Poloniei, nr. 15479/02, 4 octombrie 2005
Ječius c. Lituaniei, nr. 34578/97, CEDO 2000-IX
J.N. c. Regatului Unit, nr. 37289/12, 19 mai 2016
J.R. și alții c. Greciei, nr. 22696/16, 25 ianuarie 2018
Juncal c. Regatului Unit (dec.), nr. 32357/09, 17 septembrie 2013

— K —

Kadusic c. Elveției, nr. 43977/13, 9 ianuarie 2018
Karachentsev c. Rusiei, nr. 23229/11, 17 aprilie 2018
Kavala c. Turciei, nr. 28749/18, 10 decembrie 2019
Kerr c. Regatului Unit (dec.), nr. 40451/98, 7 decembrie 1999
Kaboulov c. Ucrainei, nr. 41015/04, 19 noiembrie 2009
Kadem c. Maltei, nr. 55263/00, 9 ianuarie 2003

Kafkaris c. Ciprului (nr. 2) (dec.), nr. 9644/09, 21 iunie 2011
Kalashnikov c. Rusiei, nr. 47095/99, CEDO 2002-VI
Kallweit c. Germaniei, nr. 17792/07, 13 ianuarie 2011
Kampanis c. Greciei, nr. 17977/91, 13 iulie 1995
Kanagaratnam c. Belgiei, nr. 15297/09, 13 decembrie 2011
Kandzhov c. Bulgariei, nr. 68294/01, 6 noiembrie 2008
Kane c. Ciprului (dec.), nr. 33655/06, 13 septembrie 2011
Kasparov c. Rusiei, nr. 53659/07, 11 octombrie 2016
Kerem Çiftçi c. Turciei, nr. 35205/09, 21 septembrie 2021
Khamtokhu și Aksenchik c. Rusiei [MC], nr. 60367/08 și 961/11, 24 ianuarie 2017
Kharin c. Rusiei, nr. 37345/03, 3 februarie 2011
Khlaifia și alții c. Italiei [MC], nr. 16483/12, 15 decembrie 2016
Khodorkovskiy c. Rusiei, nr. 5829/04, 31 mai 2011
Khudoyorov c. Rusiei, nr. 6847/02, CEDO 2005-X (extrase)
Kim c. Rusiei, nr. 44260/13, 17 iulie 2014
Klinkenbuß c. Germaniei, nr. 53157/11, 25 februarie 2016
Koendjibiharie c. Olandei, 25 octombrie 1990, seria A nr. 185-B
Kolakovic c. Maltei, nr. 76392/12, 19 martie 2015
Kolompar c. Belgiei, 24 septembrie 1992, seria A nr. 235-C
Koniarska c. Regatului Unit (dec.), nr. 33670/96, (dec.) 12 octombrie 2000
Korneykova c. Ucrainei, nr. 39884/05, 19 ianuarie 2012
Kortesis c. Greciei, nr. 60593/10, 12 iunie 2012
Kováčik c. Slovaciei, nr. 50903/06, 29 noiembrie 2011
Krejčíř c. Republicii Cehe, nr. 39298/04 și 8723/05, 26 martie 2009
Krupko și alții c. Rusiei, nr. 26587/07, 26 iunie 2014
Kučera c. Slovaciei, nr. 48666/99, 17 iulie 2007
Kuttner c. Austriei, nr. 7997/08, 16 iulie 2015
Kurt c. Austriei [MC], nr. 62903/15, 15 iunie 2021
Kurt c. Turciei, 25 mai 1998, *Culegere* 1998-III

— L —

L.B. c. Belgiei, nr. 22831/08, 2 octombrie 2012
Labita c. Italiei [MC], nr. 26772/95, CEDO 2000-IV
Ladent c. Poloniei, nr. 11036/03, 18 martie 2008
Laumont c. Franței, nr. 43626/98, CEDO 2001-XI
Lavents c. Letoniei, nr. 58442/00, 28 noiembrie 2002
Lawless c. Irlandei (nr. 3), 1 iulie 1961, seria A nr. 3
Lebedev c. Rusiei, nr. 4493/04, 25 octombrie 2007
Lelièvre c. Belgiei, nr. 11287/03, 8 noiembrie 2007
Letellier c. Franței, 26 iunie 1991, seria A nr. 207

Lloyd și alții c. Regatului Unit, nr. 29798/96 și alte 37 de cereri, 1 martie 2005
Lobanov c. Rusiei, nr. 16159/03, 16 octombrie 2008
Luberti c. Italiei, 23 februarie 1984, seria A nr. 75

— M —

M. c. Germaniei, nr. 19359/04, CEDO 2009
M.A. c. Ciprului, nr. 41872/10, CEDO 2013
Magee și alții c. Regatului Unit, nr. 26289/12 și alte două cereri, CEDO 2015 (extrase)
Mahamed Jama c. Maltei, nr. 10290/13, 26 noiembrie 2015
Mahdid și Haddar c. Austriei (dec.), nr. 74762/01, CEDO 2005-XIII
Mamedova c. Rusiei, nr. 7064/05, 1 iunie 2006
Mancini c. Italiei, nr. 44955/98, CEDO 2001-IX
Mangouras c. Spaniei [MC], nr. 12050/04, CEDO 2010
Marturana c. Italiei, nr. 63154/00, 4 martie 2008
Matznetter c. Austriei, 10 noiembrie 1969, seria A nr. 10
McKay c. Regatului Unit [MC], nr. 543/03, CEDO 2006-X
McVeigh și alții c. Regatului Unit, nr. 8022/77 și alte două cereri, raport al Comisiei din 18 martie 1981
Medova c. Rusiei, nr. 25385/04, 15 ianuarie 2009
Medvedyev și alții c. Franței [MC], nr. 3394/03, CEDO 2010
Mehmet Hassan Altan c. Turciei, nr. 13237/17, 20 martie 2018
Meloni c. Elveției, nr. 61697/00, 10 aprilie 2008
M.H. c. Regatului Unit, nr. 11577/06, 22 octombrie 2013
Merabishvili c. Georgiei [MC], nr. 72508/13, 28 noiembrie 2017
Michalák c. Slovaciei, nr. 30157/03, 8 februarie 2011
Milanković și Bošnjak c. Croației, nr. 37762/12 și 23530/13, 26 aprilie 2016
Minjat c. Elveției, nr. 38223/97, 28 octombrie 2003
Mogoș și alții c. României (dec.), nr. 20420/02, 6 mai 2004
Moldoveanu c. Republicii Moldova, nr. 53660/15, 14 septembrie 2021
Molotchko c. Ucrainei, nr. 12275/10, 26 aprilie 2012
Monnell și Morris c. Regatului Unit, 2 martie 1987, seria A nr. 115
Mooren c. Germaniei [MC], nr. 11364/03, 9 iulie 2009
Morsink c. Olandei, nr. 48865/99, 11 mai 2004
Moustahi c. Franței, nr. 9347/14, 25 iunie 2020
M.S. c. Croației (nr. 2), nr. 75450/12, 19 februarie 2015
Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga c. Belgiei, nr. 13178/03, CEDO 2006-XI
Munjaz c. Regatului Unit, nr. 2913/06, 17 iulie 2012
Murray c. Regatului Unit [MC], 28 octombrie 1994, seria A nr. 300-A
Musiał c. Poloniei [MC], nr. 24557/94, CEDO 1999-II
Muşuc c. Moldovei, nr. 42440/06, 6 noiembrie 2007
Muzamba Oyaw c. Belgiei (dec.), nr. 23707/15, 28 februarie 2017

— N —

N.C. c. Italiei [MC], nr. 24952/94, CEDO 2002-X
Nada c. Elveției [MC], nr. 10593/08, CEDO 2012
Nart c. Turciei, nr. 20817/04, 6 mai 2008
Nasroulloyev c. Rusiei, nr. 656/06, 11 octombrie 2007
Năstase-Silvestru c. României, nr. 74785/01, 4 octombrie 2007
Navarra c. Franței, 23 noiembrie 1993, seria A nr. 273-B
Nechiporuk și Yonkalo c. Ucrainei, nr. 42310/04, 21 aprilie 2011
Neumeister c. Austriei, 27 iunie 1968, seria A nr. 8
Niedbala c. Poloniei, nr. 27915/95, 4 iulie 2000
Nielsen c. Danemarcei, 28 noiembrie 1988, seria A nr. 144
Nikolov c. Bulgariei, nr. 38884/97, 30 ianuarie 2003
Nikolova c. Bulgariei [MC], nr. 31195/96, CEDO 1999-II
N. c. României, nr. 59152/08, 28 noiembrie 2017
Nikolova c. Bulgariei (nr. 2), nr. 40896/98, 30 septembrie 2004
Norik Poghosyan c. Armeniei, nr. 63106/12, 22 octombrie 2020
Novotka c. Slovaciei (dec.), nr. 47244/99, 4 noiembrie 2003
Nowak c. Ucrainei, nr. 60846/10, 31 martie 2011
Nowicka c. Poloniei, nr. 30218/96, 3 decembrie 2002

— O —

O.H. c. Germaniei, nr. 4646/08, 24 noiembrie 2011
O’Hara c. Regatului Unit, nr. 37555/97, CEDO 2001-X
Ostendorf c. Germaniei, nr. 15598/08, 7 martie 2013
Osypenko c. Ucrainei, nr. 4634/04, 9 noiembrie 2010
Öcalan c. Turciei (dec.), nr. 46221/99, 14 decembrie 2000
Öcalan c. Turciei [MC], nr. 46221/99, CEDO 2005-IV
Oral și Atabay c. Turciei, nr. 39686/02, 23 iunie 2009
Oravec c. Croației, nr. 51249/11, 11 iulie 2017
Osmanović c. Croației, nr. 67604/10, 6 noiembrie 2012
Ovsjannikov c. Estoniei, nr. 1346/12, 20 februarie 2014

— P —

P. și S. c. Poloniei, nr. 57375/08, 30 octombrie 2012
Paci c. Belgiei, nr. 45597/09, 17 aprilie 2018
Pankiewicz c. Poloniei, nr. 34151/04, 12 februarie 2008
Pantchenko c. Rusiei, nr. 45100/98, 8 februarie 2005
Pantea c. României, nr. 33343/96, CEDO 2003-VI
Paradis c. Germaniei (dec.), nr. 4065/04, 4 septembrie 2007

Petkov și Profirov c. Bulgariei, nr. 50027/08 și 50781/09, 24 iunie 2014
Petschulies c. Germaniei, nr. 6281/13, 2 iunie 2016
Petukhova c. Rusiei, nr. 28796/07, 2 mai 2013
Piotr Baranowski c. Poloniei, nr. 39742/05, 2 octombrie 2007
Piotr Osuch c. Poloniei, nr. 30028/06, 3 noiembrie 2009
Pirozzi c. Belgiei, nr. 21055/11, 17 aprilie 2018
Piruzyan c. Armeniei, nr. 33376/07, 26 iunie 2012
Plesó c. Ungariei, nr. 41242/08, 2 octombrie 2012
Podeschi c. San Marino, nr. 66357/14, 13 aprilie 2017
Porchet c. Elveției (dec.), nr. 36391/16, 7 noiembrie 2019
Prencipe c. Monaco, nr. 43376/06, 16 iulie 2009

— Q —

Quinn c. Franței, 22 martie 1995, seria A nr. 311

— R —

R.L. și M.-J.D. c. Franței, nr. 44568/98, 19 mai 2004
R.M.D. c. Elveției, 26 septembrie 1997, *Culegere* 1997-VI
R.R. și alții c. Ungariei, nr. 36037/17, 2 martie 2021
Radu c. Germaniei, nr. 20084/07, 16 mai 2013
Ragıp Zarakolu c. Turciei, nr. 15064/12, 15 septembrie 2020
Rahimi c. Greciei, nr. 8687/08, 5 aprilie 2011
Rakevitch c. Rusiei, nr. 58973/00, 28 octombrie 2003
Rantsev c. Ciprului și Rusiei, nr. 25965/04, CEDO 2010
Raudevs c. Letoniei, nr. 24086/03, 17 decembrie 2013
Rehbock c. Sloveniei, nr. 29462/95, CEDO 2000-XII
Reinprecht c. Austriei, nr. 67175/01, CEDO 2005-XII
Riad și Idiab c. Belgiei, nr. 29787/03 și 29810/03, 24 ianuarie 2008
Riera Blume și alții c. Spaniei, nr. 37680/97, CEDO 1999-VII
Rooman c. Belgiei [MC], nr. 18052/11, 31 ianuarie 2019
Rozhkov c. Rusiei (nr. 2), nr. 38898/04, 31 ianuarie 2017
Rubtsov și Balayan c. Rusiei, nr. 33707/14 și 3762/15, 10 aprilie 2018
Ruiz Rivera c. Elveției, nr. 8300/06, 18 februarie 2014
Ruslan Yakovenko c. Ucrainei, nr. 5425/11, CEDO 2015

— S —

S.B.C. c. Regatului Unit, nr. 39360/98, 19 iunie 2001
S.P. c. Belgiei (dec.), nr. 12572/08, 14 iunie 2011
S.R. c. Olandei (dec.), nr. 13837/07, 18 septembrie 2012
S., V. și A. c. Danemarcei [MC], nr. 35553/12 și alte două, 22 octombrie 2018

Saadi c. Regatului Unit, nr. 13229/03, 11 iulie 2006
Saadi c. Regatului Unit [MC], nr. 13229/03, CEDO 2008
Sabuncu și alții c. Turciei, nr. 23199/17, 10 noiembrie 2020
Sadegül Özdemir c. Turciei, nr. 61441/00, 2 august 2005
Sahakyan c. Armeniei, nr. 66256/11, 10 noiembrie 2015
Şahin Alpay c. Turciei, nr. 16538/17, 20 martie 2018
Şahin Çağdaş c. Turciei, nr. 28137/02, 11 aprilie 2006
Sakık și alții c. Turciei, 26 noiembrie 1997, *Culegere* 1997-VII
Salayev c. Azerbaidjanului, nr. 40900/05, 9 noiembrie 2010
Sanchez-Reisse c. Elveției, 21 octombrie 1986, seria A nr. 107
Sarigiannis c. Italiei, nr. 14569/05, 5 aprilie 2011
Schiesser c. Elveției, 4 decembrie 1979, seria A nr. 34
Schwabe și M.G. c. Germaniei, nr. 8080/08, 1 decembrie 2011
Scott c. Spaniei, 18 decembrie 1996, *Culegere* 1996-VI
Selahattin Demirtaş c. Turciei (nr. 2), nr. 14305/17, 20 noiembrie 2018
Selçuk c. Turciei, nr. 21768/02, 10 ianuarie 2006
Shabani c. Elveției, nr. 29044/06, 5 noiembrie 2009
Shamayev și alții c. Georgiei și Rusiei, nr. 36378/02, CEDO 2005III
Shamsa c. Poloniei, nr. 45355/99 și 45357/99, 27 noiembrie 2003
Shcherbina c. Rusiei, nr. 41970/11, 26 iunie 2014
Sher și alții c. Regatului Unit, nr. 5201/11, CEDO 2015
Shiksaitov c. Slovaciei, nr. 56751/16 și 33762/17, 10 decembrie 2020
Shimovolos c. Rusiei, nr. 30194/09, 21 iunie 2011
Shmorgunov și alții c. Ucrainei, nr. 15367/14 și 13 altele, 21 ianuarie 2021
Shtukaturov c. Rusiei, nr. 44009/05, CEDO 2008
Shulgin c. Ucrainei, nr. 29912/05, 8 decembrie 2011
Simons c. Belgiei (dec.), nr. 71407/10, 28 august 2012
Skrobol c. Poloniei, nr. 44165/98, 13 septembrie 2005
Slivenko c. Letoniei [MC], nr. 48321/99, CEDO 2003X
Smirnova c. Rusiei, nr. 46133/99 și 48183/99, CEDO 2003-IX
Soldatenko c. Ucrainei, nr. 2440/07, 23 octombrie 2008
Solmaz c. Turciei, nr. 27561/02, 16 ianuarie 2007
Stănculeanu c. României, nr. 26990/15, 9 ianuarie 2018
Stanev c. Bulgariei [MC], nr. 36760/06, 17 ianuarie 2012
Stašaitis c. Lituaniiei, nr. 47679/99, 21 martie 2002
Staykov c. Bulgariei,* nr. 16282/20, 8 iunie 2021
Steel și alții c. Regatului Unit, 23 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VII
Stephens c. Maltei (nr. 1), nr. 11956/07, 21 aprilie 2009
Stephens c. Maltei (nr. 2), nr. 33740/06, 21 aprilie 2009
Stepuleac c. Moldovei, nr. 8207/06, 6 noiembrie 2007
Stollenwerk c. Germaniei, nr. 8844/12, 7 septembrie 2017
Stoichkov c. Bulgariei, nr. 9808/02, 24 martie 2005

Stoyan Krastev c. Bulgariei, nr. 1009/12, 6 octombrie 2020
Storck c. Germaniei, nr. 61603/00, CEDO 2005-V
S.T.S. c. Olandei, nr. 277/05, CEDO 2011
Štvrtecký c. Slovaciei, nr. 55844/12, 5 iunie 2018
Sulaoja c. Estoniei, nr. 55939/00, 15 februarie 2005
Suso Musa c. Maltei, nr. 42337/12, 23 iulie 2013
Svipsta c. Letoniei, nr. 66820/01, CEDO 2006-III (extrase)

— T —

Talat Tepe c. Turciei, nr. 31247/96, 21 decembrie 2004
Tarak și Depe c. Turciei, nr. 70472/12, 9 aprilie 2019
Tase c. României, nr. 29761/02, 10 iunie 2008
Tepe c. Turciei, nr. 31247/96, 21 decembrie 2004
Teymurazyan c. Armeniei, nr. 17521/09, 15 martie 2018
Thimothawes c. Belgiei, nr. 39061/11, 4 aprilie 2017
Terheş c. României (dec.), nr. 49933/20, 13 aprilie 2021
Tim Henrik Bruun Hansen c. Danemarcei, nr. 51072/15, 9 iulie 2019
Tiron c. României, nr. 17689/03, 7 aprilie 2009
Tochev c. Bulgariei, nr. 56308/00, 10 august 2006
Toniolo c. San Marino și Italiei, nr. 44853/10, 26 iunie 2012
Toth c. Austriei, 12 decembrie 1991, seria A nr. 224
Trutko c. Rusiei, nr. 40979/04, 6 decembrie 2016
Tsirlis și Kouloumpas c. Greciei, 29 mai 1997, *Culegere* 1997-III
Tsvetkova și alții c. Rusiei, nr. 54381/08 și alte cinci cereri, 10 aprilie 2018
Turan și alții c. Turciei, nr. 75805/16 și alte 426 de cereri, 23 noiembrie 2021*
Țurcan c. Moldovei, nr. 39835/05, 23 octombrie 2007

— V —

Vachev c. Bulgariei, nr. 42987/98, CEDO 2004-VIII (extrase)
Van der Leer c. Olandei, 21 februarie 1990, seria A nr. 170-A
Van Droogenbroeck c. Belgiei, 24 iunie 1982, seria A nr. 50
Varbanov c. Bulgariei, nr. 31365/96, CEDO 2000-X
Varga c. României, nr. 73957/01, 1 aprilie 2008
Vasileva c. Danemarcei, nr. 52792/99, 25 septembrie 2003
Vasilevskiy și Bogdanov c. Rusiei, nr. 52241/14 și 74222/14, 10 iulie 2018
Vasiliciuc c. Moldovei, nr. 15944/11, 2 mai 2017
Vassis și alții c. Franței, nr. 62736/09, 27 iunie 2013
Vedat Dođru c. Turciei, nr. 2469/10, 5 aprilie 2016
Velinov c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, nr. 16880/08, 19 septembrie 2013
Venet c. Belgiei, nr. 27703/16, 22 octombrie 2019

Viorel Burzo c. României, nr. 75109/01 și 12639/02, 30 iunie 2009
V.K. c. Rusiei, nr. 9139/08, 4 aprilie 2017
Vorontsov și alții c. Ucrainei, nr. 58925/14 și patru alte cereri, 21 ianuarie 2021
Voskuil c. Olandei, nr. 64752/01, 22 noiembrie 2007
Vrenčev c. Serbiei, nr. 2361/05, 23 septembrie 2008

— W —

W.A. c. Elveției, 38958/16, 2 noiembrie 2021*
Waite c. Regatului Unit, nr. 53236/99, 10 decembrie 2002
Wassink c. Olandei, 27 septembrie 1990, seria A nr. 185-A
Weeks c. Regatului Unit, 2 martie 1987, seria A nr. 114
Wemhoff c. Germaniei, 27 iunie 1968, seria A nr. 7
Willcox și Hurford c. Regatului Unit (dec.), nr. 43759/10 și 43771/12, 8 ianuarie 2013
Winterwerp c. Olandei, 24 octombrie 1979, seria A nr. 33
Witold Litwa c. Poloniei, nr. 26629/95, CEDO 2000-III
Włoch c. Poloniei, nr. 27785/95, CEDO 2000-XI
Włoch c. Poloniei (nr. 2), nr. 33475/08, 10 mai 2011

— X —

X. c. Austriei, nr. 8278/78, decizie a Comisiei din 13 decembrie 1979, DR 18
X. c. Belgiei, nr. 4741/71, decizie a Comisiei din 2 aprilie 1973
X. c. Finlandei, nr. 34806/04, 2 iulie 2012, CEDO 2012 (extrase)
X. c. Germaniei, nr. 1322/62, decizie a Comisiei din 14 decembrie 1963
X. c. Germaniei, nr. 6659/74, decizie a Comisiei din 10 decembrie 1975
X. c. Germaniei, nr. 8098/77, decizie a Comisiei din 13 decembrie 1978, DR 16
X. c. Elveției, nr. 8500/79, decizie a Comisiei din 14 decembrie 1979, DR 18
X. c. Elveției, nr. 9012/80, decizie a Comisiei din 9 decembrie 1980, DR 25
X. c. Regatului Unit, nr. 6998/75, raport al Comisiei din 16 iulie 1980
X. c. Regatului Unit, nr. 7215/75, 5 noiembrie 1981, seria A nr. 46

— Y —

Yaygin c. Turciei (dec.), nr. 12254/20, 16 februarie 2021
Yankov c. Bulgariei, nr. 39084/97, CEDO 2003-XII (extrase)
Yefimenko c. Rusiei, nr. 152/04, 12 februarie 2013
Yoh-Ekale Mwanje c. Belgiei, nr. 10486/10, 20 decembrie 2011

— Z —

Z.A. și alții c. Rusiei [MC], nr. 61411/15 și trei alte cereri, 21 noiembrie 2019
Z.H. c. Ungariei, nr. 28973/11, 8 noiembrie 2012
Zelčs c. Letoniei, nr. 65367/16, 20 februarie 2020

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 47 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE